

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК 811.111'373'275

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____ Л. І. Тараненко
« ____ » _____ 2021 р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

**на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 «Філологія»
на тему: «Лінгвопрагматичні особливості TED-лекцій на екологічну
тематику: семантико-стилістичний та перекладацький аспекти»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи ЛА-01мп
Лоп'янецька Роксолана Олександрівна _____

Науковий керівник:
к. філол. н., доц. каф. ТППАМ, В. В. Марченко _____

Рецензент:
к. філол. н., доц. каф. ТППНМ, О. А. Лазебна _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень
з праць інших авторів без
відповідних посилань
Студент _____

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Тараненко Л. І.
«__» _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студенту

Лоп'янецькій Роксолані Олександрівні

1. Тема дисертації «Лінгвопрограмастичні особливості TED-лекцій на екологічну тематику: семантико-стилістичний та перекладацький аспекти».

Науковий керівник дисертації: Марченко Валентина Володимирівна, доцент каф. теорії, практики та перекладу англійської мови, канд. філол. н.

Затверджені наказом по університету від 26 жовтня 2021 р., № 3580-с.

2. Термін подання студентом дисертації: 21 листопада 2021 р.

3. Об'єкт дослідження: TED-лекції на екологічну тематику.

4. Предмет дослідження: лінгвопрагматичний, семантико-стилістичний та перекладацький аспекти функціонування TED-лекцій на екологічну тематику.

5. Перелік завдань, які потрібно розробити:

- 1) визначити поняття «прагмастилістика»;
- 2) охарактеризувати мовні та позамовні засоби TED-лекцій та їхній вплив на реципієнта;
- 3) визначити поняття «термін» та описати структурно-семантичні особливості термінів на екологічну тематику, що зустрічають у відібраних TED-лекціях на екологічну тематику;
- 4) класифікувати терміни на екологічну тематику на семантичні групи;

- 5) охарактеризувати основні засоби передачі прагмастилістичних особливостей TED-лекції екологічної тематики з англійської мови на українську;
- 6) проаналізувати основні способи перекладу термінів на екологічну тематику та фрагментів досліджуваних TED-лекцій.

6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: ілюстративний матеріал налічує 312 термінів на екологічну тематику та 279 фрагментів з 10 англійських TED-лекцій на екологічну тематику та їхніх перекладів українською мовою. Робота містить 3 таблиці, 2 рисунки та 3 діаграми.

7. Орієнтовний перелік публікацій: тези на XIII Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» та на V Всеукраїнській науковій інтернет конференції «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі», а також статті опубліковані у наукових журналах «Молодий вчений» №10(98)/2021 р. та «Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія» №11(79)/2021 р. (фахове видання, категорія «Б»).

8. Дата видачі завдання: 01 жовтня 2020 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 20.12.2020</i>	<i>вик.</i>
2	<i>Формування програми й методики дослідження</i>	<i>до 20.05.2021</i>	<i>вик.</i>
3	<i>Аналіз ілюстративного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 10.11.2021</i>	<i>вик.</i>

Студент _____

Роксолана ЛОП'ЯНЕЦЬКА

Науковий керівник дисертації _____

Валентина МАРЧЕНКО

РЕФЕРАТ

Магістерська дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, який налічує 70 пунктів, та 11 додатків. Загальний обсяг роботи складає 166 сторінок.

Інтернет став засобом впливу на світову аудиторію, з допомогою якого можна поширювати інформацію про всі важливі та нагальні проблеми людства. Серед таких проблем особливе місце займають питання екології, і саме TED-лекції стали одним із найпотужніших інструментів поширення інформації щодо екологічних проблем людства, оскільки вони користуються неабиякою популярністю у людей в усьому світі. Необхідність вивчення лінгвопрагматичних закономірностей функціонування таких лекцій і обумовлює **актуальність** цієї магістерської дисертації.

Об'єктом дослідження є TED-лекції на екологічну тематику.

Предметом дослідження є лінгвопрагматичний, семантико-стилістичний та перекладацький аспекти функціонування TED-лекцій на екологічну тематику.

Метою дослідження є виявлення лінгвопрагматичної специфіки TED-лекцій на екологічну тематику шляхом вивчення семантико-стилістичного та перекладацького аспектів їхнього функціонування.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- визначити поняття «прагмастилістика»;
- охарактеризувати мовні та позамовні засоби TED-лекцій та їхній вплив на реципієнта;
- визначити поняття «термін» та описати структурно-семантичні особливості відібраних термінів на екологічну тематику;
- класифікувати терміни на екологічну тематику на семантичні групи;

- охарактеризувати основні засоби передачі прагмастилістичних особливостей TED-лекції екологічної тематики з англійської мови на українську;
- проаналізувати основні способи перекладу термінів на екологічну тематику та фрагментів досліджуваних TED-лекцій.

Матеріалом дослідження слугували 312 термінів на екологічну тематику та 279 фрагментів із TED-лекцій екологічної тематики.

Методи дослідження. Під час дослідження було використано низку загальнонаукових, лінгвістичних та перекладознавчих методів дослідження.

Наукова новизна магістерської дисертації полягає у тому, що у роботі вперше розглядається лінгвопрагматика TED-лекцій на екологічну тематику, а також описується специфіка збереження оригінального прагматичного ефекту при перекладі на українську мову.

Практичне значення роботи вбачається у її можливому використанні для подальшого дослідження мовних та позамовних особливостей TED-лекцій на екологічну тематику, а також створення бази даних перекладу таких виступів для подальшого вивчення прагматичного потенціалу TED-лекцій.

Апробація результатів дослідження здійснювалась на XIII Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов», V Всеукраїнській науковій інтернет конференції «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі», а також у статтях у наукових журналах «Молодий вчений» №10(98)/2021 р. та «Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія» №11(79)/2021 р.

Ключові слова: *публічне мовлення, TED-лекція, прагматика, стилістика, мовні особливості, позамовні особливості, риторичні стратегії комунікативного впливу, перекладознавчий аспект.*

ABSTRACT

The master's dissertation consists of an introduction, three chapters, conclusions to each chapter, general conclusions, list of references with 70 points and 11 appendices. The paper amounts to 166 pages.

The Internet has become a means of influencing the world's audience, through which it is possible to share information about all the important and urgent problems of mankind. Among such problems, environmental issues are of particular importance. TED talks have become one of the most powerful tools for sharing information about the global environmental problems all around the world.

The topicality of the study is defined by the necessity of complex study of pragmatic peculiarities of functioning of such lectures.

The object of the study is a TED talks on ecological issues.

The subject of the study is linguopragmatic, semantic-stylistic and translation aspects of TED talks on ecological issues.

The aim of the study is to reveal the linguo-pragmatic properties of TED talks on ecological issues by studying the semantic, stylistic and translation aspects of their functioning.

Achieving this goal involves the solution of the following **tasks**:

- to define the concept of “pragmastylistics”;
- to describe linguistic and extralinguistic tools of TED-talks and their impact on the recipient;
- to define the concept of “term” and describe structural and semantic features of the selected terms on ecological issues;
- to classify terms on ecological issues into semantic groups;
- to describe the main means of pragmatic transfer from English to Ukrainian;
- to analyze the main ways of translating terms and fragments of the researched TED talks on ecological issues.

The research material amounts to 312 terms and 279 fragments out of 10 TED talks and their translation.

Research methods. The ground of research methods of this work consists of general, linguistic and translation methods.

The originality. Linguopragmatic features of TED talks on ecological issues, as well as the specifics of preserving of the original pragmatic potential in Ukrainian translations were analyzed for the first time.

The practical value of the obtained results is seen in the possibility of its use in further study of linguistic and non-linguistic features of TED talks on ecological issues. It would be possible to create a database of translations of analyzed TED talks on ecological issues for further study of the pragmatic potential of TED talks.

Publications. The main statements and results of the dissertation research are presented at the XIII International Student Scientific and Practical Conference “Person as a subject of intercultural communication: current trends in philology, translation and foreign language teaching”, at the V All-Ukrainian scientific online-conference “The Dialogue of languages and cultures in the modern educational space”, at the scientific journal “Young Scientist” №10(98)/2021 and at the scientific journal “Scientific Notes of the National University of “Ostroh Academy”: Series “Philology” №11(79)/2021.

Key words: *public speaking, TED talk, pragmatics, stylistics, language features, extralinguistic features, rhetorical strategies of communicative influence, translation aspect.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ TED-ЛЕКЦІЙ НА ЕКОЛОГІЧНУ ТЕМАТИКУ.....	13
1.1 Прагматика як розділ мовознавства	13
1.2 Прагмастилістичні особливості публічного мовлення.....	16
1.3 Особливості TED-лекції як публічного виступу	19
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	25
РОЗДІЛ 2 ПРАГМАСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ TED-ЛЕКЦІЙ НА ЕКОЛОГІЧНУ ТЕМАТИКУ ЯК ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ.....	26
2.1 Мовні особливості TED-лекції на екологічну тематику як публічного виступу та специфіка їхнього впливу на слухача	26
2.1.1 Фонетичні особливості TED-лекції на екологічну тематику як публічного виступу	26
2.1.2 Лексичні особливості TED-лекції на екологічну тематику.....	30
2.1.3 Граматичні особливості TED-лекції на екологічну тематику.....	43
2.1.4 Синтаксичні особливості TED-лекції на екологічну тематику.....	44
2.2 Позамовні засоби впливу на реципієнта TED-talks.....	46
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	49
РОЗДІЛ 3 СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ TED-TALKS НА ЕКОЛОГІЧНУ ТЕМАТИКУ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	50
3.1 Особливості передачі прагматичного потенціалу англomовних TED-лекцій українською мовою	50
3.1.1 Аналіз перекладу термінів на екологічну тематику українською мовою	52
3.1.2. Риторичні стратегії комунікативного впливу як засоби творення прагматичного впливу	57

3.2 Збереження прагматичного ефекту та стилістичних особливостей при перекладі TEDtalks на екологічну тематику	72
3.3 Кількісний аналіз способів перекладу TED-лекції як мультимодального тексту	79
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	83
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	91
ДОДАТКИ	93

ВСТУП

Із появою Інтернету людям стало простіше ділитися знаннями, ідеями та переконаннями. Окрім цього Інтернет став засобом впливу на світову аудиторію, з допомогою якого можна поширювати інформацію про всі важливі та нагальні проблеми людства. Серед таких проблем особливе місце займають питання екології, а саме: глобальне потепління, забруднення атмосфери, виснаження водних ресурсів, деградація ґрунту, зниження біорізноманітності тощо. Одним із найпотужніших інструментів поширення інформації щодо екологічних проблем людства на сьогодні є інформаційна платформа TED, а TED-лекції, які на ній представлені, користуються неабиякою популярністю у людей в усьому світі. Лектори у формі коротких бесід поширюють інформацію про стан екології в усьому світі та намагаються донести важливість своїх ідей для запобігання різного роду екологічних проблем.

Оскільки TED-лекції на екологічну тематику сьогодні є актуальними як ніколи, лінгвістам важливо вивчати особливості прагматичного впливу лекторів таких виступів на аудиторію. Також важливою складовою таких досліджень залишається з'ясування стилістичних та семантичних характеристик TED-лекцій на екологічну тематику, а також вивчення специфіки їхнього перекладу українською мовою.

Лінгвопрагматичні особливості TED-лекцій досліджувались у працях С.П. Запольських, а такі науковці, як Т. Алесенко, Є. Балюта, С. Баранова, І. Гусєва, Ю. Зацний та ін. ініціювали формування екологічної терміносистеми, приділили увагу дослідженню особливостей перекладу екологічної лексики. Лексико-семантичні особливості лексичних одиниць екологічної тематики досліджувались Є.Л. Мілановичем, А.Є. Вейцманом, Ю.В. Осиповим та ін. Риторичні стратегії комунікативного впливу вивчала Д. М. Кайсіна.

Незважаючи на значний інтерес лінгвістів до TED-лекцій, сьогодні існує відносно невелика кількість робіт, присвячених комплексному аналізу мовних та прагматичних особливостей TED-лекцій, особливо на екологічну тематику.

Саме необхідність вивчення лінгвопрагматичних закономірностей функціонування таких лекцій і обумовлює **актуальність** цієї магістерської дисертації.

Об'єктом дослідження є TED-лекції на екологічну тематику.

Предмет дослідження становлять лінгвопрагматичний, семантико-стилістичний та перекладацький аспекти функціонування TED-лекцій на екологічну тематику.

Мета дослідження полягає у виявленні лінгвопрагматичної специфіки TED-лекцій на екологічну тематику шляхом вивчення семантико-стилістичного та перекладацького аспектів їхнього функціонування.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- визначити поняття «прагмастилістика»;
- охарактеризувати мовні та позамовні засоби TED-лекцій та їхній вплив на реципієнта;
- визначити поняття «термін» та описати структурно-семантичні особливості термінів на екологічну тематику, що зустрічають у відібраних TED-лекціях на екологічну тематику;
- класифікувати терміни на екологічну тематику на семантичні групи;
- охарактеризувати основні засоби передачі прагмастилістичних особливостей TED-лекції екологічної тематики з англійської мови на українську;
- проаналізувати основні способи перекладу термінів на екологічну тематику та фрагментів досліджуваних TED-лекцій.

Під час дослідження було використано ряд загальнонаукових, лінгвістичних та перекладознавчих **методів**. Зокрема, *метод теоретичного аналізу*, *описовий метод* та *метод аналізу* для розгляду теоретичного матеріалу дослідження; *метод компонентного аналізу* для виділення ключових ознак різних визначень поняття «термін»; *метод вибірки* для відбору матеріалу дослідження; *метод класифікації матеріалу*, який використовувався для групування термінів на екологічну тематику на семантичні групи;

трансформаційний метод для визначення перекладацьких трансформацій, застосованих при перекладі на українську мову; графічний метод для візуального зображення відсоткового відношення перекладацьких трансформацій.

Матеріалом дослідження слугували 312 термінів на екологічну тематику та 279 фрагментів із TED-лекцій екологічної тематики, які стали одиницями дослідження передачі прагматичного впливу при перекладі з англійської мови на українську.

Наукова новизна магістерської дисертації полягає у тому, що в роботі вперше розглядається лінгвопрагматика TED-лекцій на екологічну тематику, а також описується специфіка збереження оригінального прагматичного ефекту при перекладі на українську мову.

Практичне значення роботи вбачається у її можливому використанні для подальшого дослідження мовних та позамовних особливостей TED-лекцій на екологічну тематику, а також створення бази даних перекладу таких виступів, що допоможе ретельніше вивчити прагматичний потенціал TED-лекцій.

Апробація результатів дослідження здійснювалась на XIII Міжнародній студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов», V Всеукраїнській науковій інтернет конференції «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі», а також у статтях у наукових журналах «Молодий вчений» №10(98)/2021 р. та «Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія» №11(79)/2021 р. (журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук).

Структура роботи. Робота складається зі змісту, вступу, трьох розділів з висновками до них, загальних висновків, резюме англійською мовою, списку використаних джерел, списку ілюстративного матеріалу та додатків. Загальний обсяг дисертації – 166 сторінок. Основний зміст викладено на 83 сторінках.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ TED-ЛЕКЦІЙ НА ЕКОЛОГІЧНУ ТЕМАТИКУ

Публічне мовлення сьогодні є одним з перспективних напрямків лінгвопрагматики, яка вивчає засоби впливу на аудиторію. Вивчення прагматичних особливостей публічних виступів тісно пов'язане із аналізом стилістичних характеристик публічних промов.

Яскравим прикладом важливості врахування стилістичних особливостей публічного мовлення під час дослідження його прагматичних особливостей є TED talks, які стали новим жанром публічного мовлення та привертають увагу багатьох лінгвістів та мовознавців.

1.1 Прагматика як розділ мовознавства

Стрімкий розвиток технологій та Інтернету змінив не лише повсякденне життя, а й вплинув на різні сфери науки та досліджень. Зокрема, з'явилась потреба у дослідженні різножанрових медіатекстів та дискурсів, адже в них мова є не лише засобом передачі інформації. Людство вже давно усвідомило силу слова, тому правильно вибудована розмова і промова здатна вплинути на співрозмовника і слухача. В лінгвістиці дослідженням впливу мови на реципієнта займається прагматика.

Прагматика є актуальною та перспективною сферою досліджень, яка стала міждисциплінарною галуззю лінгвістики. Сьогодні вкрай важливо залучати знання соціолінгвістики, психолінгвістики, етнолінгвістики та лінгвокультурології для здійснення досліджень прагматичних особливостей різноманітних письмових чи усних текстів в Інтернеті.

Сучасна прагматика вважається молодого дисципліною, оскільки лише на початку ХХ століття такі науковці, як Ч. Пірс, Ч. Морріс та Р. Карнап почали виокремлювати її як самостійну галузь [55, с. 1]. Загалом, окрім вищезгаданих

лінгвістів, прагматику вивчали В. Бублітц, Н. Норрік, С. Левінсон, Дж. Ліч, Г.Г. Почепцов та інші.

Термін «прагматика» походить від грецького слова «πραγματικός» та латинського «pragmaticus», що означає готовий або придатний до дії [61]. Саму ж дисципліну традиційно вважають підгрупою семіотики. Вперше це було описано Ч. Моррісом, який виділяв такі розділи семіотики як синтаксис, семантика і прагматика. У своїх працях він зазначав, що:

- синтаксис вивчає відношення між знаками як мовними формами;
- семантика вивчає відношення між знаками та предметами чи явищами, які вони позначають;
- прагматика вивчає відношення між знаками та мовцем [60, с. 218–219].

Дж. Юла, який підтримував такий розподіл, вважав, що з-поміж цих розділів семіотики лише прагматика дозволяє нам проводити аналіз мови. На його думку, з допомогою прагматики ми можемо досліджувати не просто окремі граматичні структури чи лексичні одиниці, а й аналізувати наміри мовця, його думки, припущення, цілі розмови, види мовленнєвих дій (наприклад, прохання), тощо [69, с. 4]. Саме тому, він трактував прагматику як науку про вивчення невидимого значення [70, с. 127]. Досить схоже визначення можна знайти, наприклад, у працях Дж. Мея, який вважав прагматику наукою про неказане [58, с. 194]. Натомість, Я. Хуанг визначав прагматику як систематичне вивчення значення внаслідок або залежно від використання мови [56, с. 208].

Утім, сьогодні існує дуже багато визначень терміну «прагматика». Це пов'язано насамперед з тим, що досі не існує загальноприйнятого визначення, яке б змогло чітко описати та окреслити межі прагматики як дисципліни. Мова є динамічним явищем, а людина використовує її в численних і різноманітних контекстах і ситуаціях, що і ускладнює завдання. На думку Л. П. Рижова, прагматика ще не стала наукою справді впорядкованою і, тим більше, достатньо описаною. Ще не досягнуто взаєморозуміння між дослідниками стосовно її меж, гіпотез і навіть термінології. Ведуться дискусії про те, чи є

прагматика наукою внутрішньо цілісною, єдиною, чи існує декілька прагматик, що являють собою різні наукові дисципліни з різними методами дослідження мовної дійсності. [37, с. 4]

Однак, український мовознавець Л. Мінкін наголошує, що сучасна прагматика вже вийшла за межі семіотики й перетворилася на загальну теорію комунікації [31, с. 21]. Тому окреслимо ті сфери прагматики, які стосуватимуться нашого дослідження:

1. Прагматика вивчає значення, що передається мовцем та інтерпретується слухачем, тобто вивчає імплікатуру висловлювання. В такому разі лінгвісти аналізують значення не окремих слів чи виразів, а намагаються визначити, що саме хотів автор передати своєю реплікою чи висловлюванням [69, с. 3];

2. Прагматика вивчає контекстуальне значення та його вплив на повідомлення. Вона аналізує значення мовної одиниці безпосередньо в контексті та намагається пояснити використання певних лексем та мовних засобів для досягнення відповідних цілей. В таких дослідженнях важливо проаналізувати організацію усного мовлення відповідно до намірів мовця, а також розглянути місце, час та обставини мовлення [69, с. 3];

3. Прагматика вивчає те, що не малося на увазі на протипагу передбачуваному значенню висловлювання. Тут йде мова про вивчення неказаного або ненавмисного [46, с. 243-244];

4. Прагматика вивчає відстань (соціальну, фізичну, концептуальну), яка передбачає наявність спільних знань між мовцем та слухачем. Це допомагає правильно організувати своє висловлювання та обрати вдалі мовні одиниці для забезпечення кращого розуміння [46, с. 243-244];

Як бачимо, в прагматиці на першому місці завжди є використання мови та її носії. Прагматика вивчає мовленнєві події із врахуванням реального контексту. Дослідження у цій галузі передбачають насамперед аналіз емоцій, цілей, прихованих та контекстуальних значень, впливу мовця на слухача [55, с. 4-5].

Отже, прагматика є молодого та перспективною галуззю комунікативної лінгвістики, яка вивчає використання мови для вираження своїх думок чи намірів в конкретних ситуаціях. Прагматика насамперед аналізує основу спілкування, тобто його зміст та підтекст. Для досліджень у цій галузі важливими залишаються не граматичні чи лексичні форми сказаного, а імплікатура загального висловлювання із врахуванням контексту.

1.2 Прагмастилістичні особливості публічного мовлення

Мистецтво красномовства існувало ще в античні часи. З часом воно трансформувалося у низку дисциплін, центральною з яких є риторика – наука про ораторське мистецтво. Вона стала фундаментом для вивчення публічного мовлення – особливого виду усного монологічного тексту, який створюють з врахуванням правил риторики. Мету кожного публічного виступу можна описати з допомогою його основних функцій:

- Інформативна (оратор прагне передати нові знання, свій досвід);
- Переконувальна (оратор прагне переконати слухачів чи реципієнтів в правильності своєї позиції чи думки з конкретного питання);
- Мотиваційна (оратор прагне заохотити та надихнути аудиторію до певних дій);
- Розважальна (оратор прагне розсмішити аудиторію);
- Функція виконання загальноприйнятого етикету чи протоколу (виступ здійснюється під час певних офіційних заходів, привітання чи віддання шани).

Варто зазначити, що оратор може поєднувати декілька функцій у своєму публічному виступі. Це робить виступ цікавішим і дозволяє утримувати увагу аудиторії.

Незважаючи на різножанровість та різноманітність публічних виступів, загальна організація, характеристики та особливості всіх видів публічних виступів залишаються схожими. Насправді, розповсюдженість та популярність

публічних виступів привернула увагу лінгвістів, які почали досліджувати різні аспекти сучасного публічного мовлення. Насамперед, це стосується прагмастилістичних особливостей публічних виступів.

З прагматичної точки зору, публічні виступи характеризуються не тільки індивідуальністю оратора та унікальністю його промови. Публічному мовленню характерна певна соціальність, логічність та спрямованість.

Для досягнення необхідного прагматичного впливу на кожного слухача, оратору потрібно проаналізувати місце, час та обставини виступу. Ситуація будь-якого виступу унікальна та підпорядковується своїм обмеженням. У соціумі існують свої писані та неписані правила щодо висвітлення чи замовчування певних тем, використання певних слів та виразів, тощо. Таким чином, прагматичний погляд на виступ передбачає аналіз не лише мовних складових промови, а й дотримання та повага оратором загальноприйнятих правил ситуації [59, с. 788].

Мовцеві також необхідно знати свою аудиторію та врахувати можливість присутності людей різних вікових категорій, професій, соціальних класів, національностей, культур та релігій. Це допоможе створити правильний особистий та соціальний образ оратора, сформувані його мовну поведінку та здійснити бажаний прагматичний вплив. Публічний виступ можна вважати вдалим тоді, коли оратору вдалося налагодити зв'язок зі слухачами, тобто коли вони правильно розуміють контекст ситуації та комунікативне повідомлення [59, с. 786-793].

Прагматичний аналіз будь-якого лінгвістичного явища досить часто супроводжується стилістичним аналізом, який допомагає дослідити оратора як автора тексту, описати стиль промови, використання лексики, граматичних конструкцій та різноманітних стилістичних прийомів.

Загалом, у словнику лінгвістичних термінів термін «стилістика» визначається як галузь мовознавства, що вивчає способи використання мовних одиниць і категорій у різних мовних стилях [6, с. 290]. При цьому лінгвіст П. Сімпсон вважав, що стилістика є методом текстової інтерпретації, в якому

мова є завжди на першому місці оскільки мовна структура є необхідною для визначення функції тексту [66, с. 2].

Стилістика як розділ мовознавства вивчає:

- Стилї як окремі системи мови;
- Індивідуальний стиль кожного автора, його риси та особливості;
- Взаємозв'язок мови та думки автора тексту;
- Виразні та стилістичні засоби мови;
- Емоційне забарвлення в мові [40, с. 5].

Для дослідження стилістичних особливостей публічного мовлення необхідно визначити поняття «стилю» та розглянути їх різновиди. Одним із найповніших визначень цього терміну можна знайти в І.І. Коломієць, яка описувала стиль як «різновид літературної мови, що характеризується відбором таких засобів із багатоманітних мовних ресурсів, які найкраще відповідають завданням спілкування між людьми в конкретних умовах і ситуаціях; спосіб викладу, манера мовного вираження у різних сферах, обставинах, формах спілкування; мистецтво слова.» [20, с. 162].

Ураховуючи різножанровість текстів, мовознавці виділяють такі стилі: літературно-художній стиль, публіцистичний, офіційно-діловий, науковий, епістолярний, конфесійний, розмовно-побутовий та ораторський. Публічне мовлення характеризується високим рівнем стилістичної різноманітності. Сьогодні існує дуже багато видів публічних виступів. Серед основних можна виділити такі, як повідомлення, доповідь, виступ або промова, лекція, тощо. Однак, для всіх видів публічного мовлення можна виділити спільні стилістичні риси:

- Кожному публічному виступу, як правило, характерний звичний нам порядок оформлення тексту: зачин, основна частина і кінцівка;
- У публічному мовленні важливу роль грають модальні дієслова, які додають потрібний емоційний вплив на аудиторію та краще передають чи підсилюють думку оратора [48];

- Особові займенники виступають мовними сигналами, які демонструють мовні навички ораторів. Використання особових займенників в публічних виступах допомагає ораторам скоротити відстань між ним та аудиторією, створити відчуття особистої розмови [48];
- Стилiстичні та художні засоби, або тропи, дозволяють урізноманітнити публічний виступ, додати або посилити необхідну емоційності. Найчастіше зустрічається використання таких троп, як порівняння, повторення, метафора, метонімія, епітет, гіпербола, перифраз, персоніфікація, паралелізм, тощо.

Вищесказане свідчить, що публічне мовлення є особливою формою усного тексту, який використовують для розповсюдження інформації та здійснення впливу на аудиторію. Прагмастилістика аналізує особливості побудови публічних виступів, намагається пояснити вибір мовних одиниць із врахуванням контексту ситуації. Це допомагає прослідкувати наміри оратора та зробити висновок щодо успішності промови.

1.3 Особливості TED-лекції як публічного виступу

Одним із основних публічних виступів є лекції – промова, спрямована на презентацію певного матеріалу з навчальною метою. Сьогодні лекції можна послухати не лише в університетах, тренінгах чи вебінарах. Взнявши за основу цей вид публічного мовлення, люди почали застосовувати свою креативність аби зробити такий формат цікавим, а подання інформації – ефективним. Одними із найпопулярніших стали саме TED-лекції, які, власне, й змінили наше уявлення про такий вид публічних виступів.

TED – це некомерційна американська організація, що стала відомою завдяки своїм лекціям на різноманітні тематики. Першу конференцію було організовано в 1984 році, а саме слово «TED» стало аббревіатурою на позначення тих галузей, на тему яких й були підготовлені лекції (англ. *Technology, Entertainment, Design*; укр. *Технології, Розваги, Дизайн*). Спочатку

це були щорічні конференції, які проводились у Монтерей, штат Каліфорнія, і де можна було відвідати лекції на різноманітні тематики в галузях природничих наук, освіти, мистецтва, культури, бізнесу, екології, сталого розвитку, тощо. Світову ж популярність TED здобув у 2006 році, коли власники та організатори вирішили завантажити перші шість лекцій на свою вебсторінку. З того часу TED продовжує ділитися ідеями та знаннями на більше ніж ста мовах світу [33].

TED-лекції стали новим жанром публічного мовлення, який, безсумнівно, привертає увагу багатьох лінгвістів та потребує вирішення питання приналежності такого жанру до відповідної сфери комунікації. Загалом, більшість лінгвістів погоджуються із думкою С. Д'аванзо, яка визначає TED-лекцію як жанр, що виник внаслідок «гібридизації» жанрів [52]. Розбіжність думок полягає в стильових ознаках, поєднаних в TED-лекція, оскільки вітчизняні лінгвісти говорять про поєднання художнього, публіцистичного та розмовного стилів, а, наприклад, італійські лінгвісти визначають жанр TED talk як гібрид навчальної лекції, доповіді на конференції та документального фільму [65]. Зовсім інший погляд на жанр TED можна знайти в працях Дж. Людевіг, яка зазначає, що жанр TED-лекцій виник на основі усної комерційної пропозиції (англ. sales pitch), спілкуванні в галузі освіти та мемуарів.

Як бачимо, розбіжності лінгвістів тільки підтверджують унікальність TED-лекцій. Для кращого розуміння жанру варто розглянути особливості TED-лекцій як публічного виступу:

1. Універсальність жанру. Однією з причин складності визначення жанру TED-лекцій є, перш за все, його універсальність. Кожен виступ спочатку сприймається невеликою аудиторією на TED-конференціях, тобто оратор виступає усно перед реальною аудиторією. Згодом, такий виступ стає інтернет-жанром, оскільки існує на просторах Інтернету. Більше того, на офіційному сайті TED з'являється не лише відеозаписи виступу, а й текстова інформація про оратора, текст самої лекції та її переклад на різні мови, коментарі глядачів, тощо. Таким чином, TED-лекція із усної лекції перетворюється на веб-лекцію.

2. Відповідність вимогам TED. Кожна лекція має відповідати вимогам та правилам TED-конференцій, тому й мовленнєва діяльність чи поведінка самого автора лекції є досить обмеженими.
3. Колективність створення. Автор лекції, який потім і буде виступати на TED-конференції, спочатку подає заявку на участь та пропонує тему свого виступу, загальний план лекції або ж повний її текст. Після з автором працюють редактори TED, які корегують текст лекції та змінюють його згідно свого формату, додають чи вилучають певну інформацію, гумор, тощо. Таким чином, кожна TED-лекція є результатом праці багатьох людей, які, так чи інакше, є співавторами виступу.
4. Збереження індивідуальності лектора. Незважаючи на колективну роботу над кожною TED-лекцією, оратор не стає актором, який промовляє з сцени заучений текст. Колективна підготовка матеріалу не заважає лектору проявляти свою індивідуальність. Виходячи на сцену, лектор подає інформацію в свій, унікальний спосіб, демонструє свій професіоналізм, постає перед реципієнтами як окрема особистість та експерт в своїй галузі. Саме тому TED-лекції відрізняються одна від одної та є прикладом універсальності жанру.
5. Лаконічність. Така особливість стала однією із основних завдяки організаторам TED конференцій, які одразу обмежили час виступу кожного лектора до 18 хвилин [33]. Варто зазначити, що виступи часто тривають трішки довше, але досі залишаються досить лаконічними та стислими;
6. Структурність та власний формат. Кожна TED-лекція має чітку структуру викладу. К. Андерсон, куратор TED, описав в своїй книзі дві найпоширеніші структури TED-лекцій. Першому виду лекцій характерна звична нас структура викладу: вступ, основна частина, висновок). Другий вид передбачає представлення п'яти робіт, об'єднаних спільною темою, а сам виступ починається та закінчується

описом актуального проекту [45, с. 45]. Це забезпечує створення власного формату лекцій, що й відрізняє TED від інших, а також дозволяє реципієнтам легко сприймати лекцію.

7. Інформативність. Незважаючи на обмеження в тривалості виступу, кожна TED-лекція в повній мірі розкриває тему з тої чи іншої галузі науки, мистецтва чи соціального життя. Спікерам вдається розповісти багато цікавих фактів та поділитись базовою теорією з теми свого виступу;
8. Якість представленої інформації. Як організатори, так і самі лектори прагнуть виступити із актуальною та правдивою інформацією. Саме тому, кожна TED-лекція є прикладом максимально чіткого викладу наукових та теоретичних фактів певної галузі, які необхідні для правильного розуміння лектора та вмісту самої TED-лекції.
9. Доступність. Враховуючи широкий спектр тем TED-лекцій, лектори виступають як і на складні науково-технічні теми, так і на соціально-розважальні. Однією з основних переваг TED-лекцій є їх орієнтованість на найрізноманітнішу аудиторію: від професорів та вчених, до людей, які просто цікавляться певною сферою. Лектори використовують загальноживану лексику та намагаються зрозуміло та доступно пояснити складні явища чи факти. Це дозволяє поширювати свої ідеї серед людей з різними освітою, соціальним класом, досвідом та знаннями.
10. Іntenціональність. Кожен оратор приходить на TED talks з певним наміром – розповісти про ідею, проблему чи змотивувати аудиторію. Саме тому кожна TED-лекція має свою інтенцію, яка пронизує весь виступ. Це забезпечує правильне розуміння та інтерпретацію виступу реципієнтами, а також унеможливорює різку зміну теми, що може вплинути на загальний успіх виступу;
11. Мультиmodalність. TED-лекція є яскравим прикладом мультиmodalного тексту, оскільки здатна поєднувати в собі як мовні,

так і позамовні характеристики (наприклад, візуальні елементи, жести оратора, тощо). Такий комплексний підхід до виступу тільки посилює вплив оратора на реципієнтів;

12. Інтерактивність. Оратори TED-лекцій взаємодіють із аудиторією на конференціях, вони можуть ставити реципієнтам запитання чи завдання. Аудиторія може відповідати, реагувати на гумор, підтримувати оплесками певні думки оратора. Однак, у ораторі TED-лекцій є ще й Інтернет аудиторія, з якою комунікація відбувається з допомогою коментарів до відеозаписів;
13. Наративність. К. Андерсон зазначає, що найпопулярнішими стали ті TED-лекції, в яких оратори відверто розповідали власні історії, що викликало зацікавленість аудиторії [45]. Тому й формат TED-лекцій передбачає додавання наративу – особистої історії, що буде пов'язана з темою лекції.
14. Емоційна персуазивність. Частково, ця особливість є наслідком попереднього пункту. Наративи допомагають лекторам налагодити емоційний зв'язок. Цим вони показують, що на першому місці знаходиться лектор не як науковець, винахідник, соціальний діяч чи успішний бізнесмен, а як людина, яка відверто розповідає історію з власного життя. Оратори TED-лекцій використовують такий емоційний вплив на аудиторію, щоб привернути її увагу. Така стратегія є однією із основних та справді допомагає здобути увагу аудиторії, її зацікавленість та повагу.
15. Використання гумору. Важливою та дієвою риторичною стратегією залишається гумор, який підсилює емоційність виступу та дозволяє створити дружню атмосферу. Оратори TED-лекцій часто використовують гумор у своїх виступах. Е. Матьєлло у своїх працях зазначала, що гумор в TED-лекціях використовується для зменшення ознак науковості виступу та створення неформальної атмосфери [57].

Отже, TED-лекції є унікальним жанром мультимодального тексту, який став актуальною темою для лінгвістичних досліджень. Загалом, TED-лекції мають особливий формат та структуру викладу інформації, їм характерне використання загальноповживаної лексики, що сприяє доступності таких лекцій для різноманітної аудиторії. Наративність та використання гумору є одними з основних особливостей TED-лекцій, а емоційна персуазивність та інтенціональність дозволяє посилити вплив на аудиторію для поширення найрізноманітніших ідей.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Сучасні лінгвістичні дослідження все частіше присвячують аналізу лінгвопрагматичних особливостей різножанрових текстів. Прагматика стала загальною теорією комунікації, що здатна описати наміри мовця, його цілі та думки. За допомогою прагматики можна вивчати мовленнєві події із врахуванням реального контексту, оскільки на першому місці завжди знаходяться носії мови та її використання.

У цьому розділі було описано прагмастилістичні особливості публічного мовлення та розглянуто особливості TED-talks як нового жанру публічного виступу.

Визначивши публічне мовлення як особливу форму усного тексту, який використовують для розповсюдження інформації та здійснення впливу на аудиторію, було описано прагмастилістичні особливості побудови таких виступів. З прагматичної точки зору, публічні виступи характеризуються індивідуальністю оратора, унікальністю промови, а також соціальністю, логічністю та спрямованістю, тоді як стилістика публічних виступів передбачає збереження певної структури промови, використання модальних дієслів, особових займенників і троп.

Аналіз основних прагмастилістичних аспектів публічного мовлення дозволило описати особливості TED-лекцій як нового жанру публічного виступу. Таким чином, TED-лекціям притаманні ознаки універсальності жанру при колективному створенні промови відповідно до вимог TED, збереження індивідуальності лектора, лаконічності та структурності промови, інформативності, інтернаціональності, мультимодальності, доступності, інтерактивності, наративності, емоційної персуазивності та гумористичності.

Таким чином, TED-лекції є унікальним жанром публічного виступу, який потребує подальшого аналізу з точки зору прагмастилістики.

РОЗДІЛ 2 ПРАГМАСТИЛИСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ TED-ЛЕКЦІЇ НА ЕКОЛОГІЧНУ ТЕМАТИКУ ЯК ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ

Аналіз прагматичних особливостей відібраних TED-лекцій на екологічну тематику передбачає вивчення мовних та позамовних особливостей таких публічних виступів, оскільки саме вони виступають засобами творення прагматичного впливу на аудиторію. Мовні особливості проявляються у використанні спікерами різних аспектів мовних рівнів мови міжнародної комунікації. В свою чергу, позамовні фактори впливу, насамперед, варто аналізувати через невербальні засоби комунікації.

2.1 Мовні особливості TED-лекції на екологічну тематику як публічного виступу та специфіка їхнього впливу на слухача

Англійська мова для спікерів TED-talks є основним інструментом, з допомогою якого вони можуть ділитись своїми ідеями зі слухачами. Насамперед, англійська вважається мовою міжнародного спілкування, що допомагає значно розширити аудиторію. Проте, наявність численної кількості слухачів не є гарантією успіху промови. Вміння зацікавити, заінтригувати, викликати бурю емоцій є невід'ємною частиною вдалого виступу. Спікери неодноразово довели важливість володіння мовою під час виступу на платформі TED. Тому для визначення мовних особливостей TED-лекцій на екологічну тематику варто проаналізувати ці промови з точки зору фонетики, лексикології, граматики та синтаксису.

2.1.1 Фонетичні особливості TED-лекції на екологічну тематику як публічного виступу

Аналізуючи усне мовлення варто, насамперед, розпочати з розгляду його фонетичних особливостей. Термін «фонетика» використовується в лінгвістиці

для позначення науки, яка вивчає особливості звукоутворення мови і пропонує методи їх опису, класифікації і транскрипції [51, с. 363]. Для аналізу фонетичних особливостей TED-лекцій на екологічну тематику слід зосередити увагу на синтаксичній фонетиці – розділі мовознавства, що вивчає безпосередньо інтонаційну структуру мови [11, с. 88]. А. Загнітко у своєму словнику лінгвістичних термінів визначає поняття «інтонація» як явище, що характеризує фразу шляхом визначення ритмомелодійного ладу мовлення. За своєю функцією розрізняють такі види інтонації, як інтонація оклику, звертання, запитання, пояснення, переліку, спонукання та ін.. У свою чергу, ритмомелодійний лад мовлення постає способом вираження смислових та емоційних особливостей сказаного, а складовими такого ладу є мелодика мовлення, ритм, темп мовлення та пауза, наголос, тембр і тон голосу [8, с. 387-388].

Зазначені фонетичні аспекти усного мовлення відіграють важливу роль під час публічних виступів, і TED-лекції не є виключенням. Для аналізу фонетичних особливостей обраних TED-лекцій на екологічну тематику варто розглянути цитати з виступів, що були записані з допомогою інтонаційних символів, наведених у таблиці 1.

Таблиця 2.1.1.1

Перелік інтонаційних символів

Символ	Тлумачення
	Коротка пауза
	Довга пауза
<u>water</u>	Інтонаційно виділене слово в реченні
<u>water</u>	Уповільнення мовлення, розтягування слів в порівнянні із звичним темпом мовлення спікера
↗	Висхідний тон
↘	Спадний тон
→	Пришвидшення темпу мовлення

Потрібно також врахувати, що кожен спікер має свої особливості мовлення, свій темп та ритм, тому запис інтонації символами кожного разу є унікальним. Наприклад, уповільнення мовлення одного спікера може бути звичним темпом мовлення іншого. Здебільшого спікери TED-лекцій розмовляють у помірному темпі, пришвидшуючи або уповільнюючи його на потрібних відрізках промови. Однак, серед TED-лекцій на екологічну тематику одразу виділяється виступ Аллана Севорі «How to fight desertification and reverse climate change». Від початку свого виступу і до самого кінця Аллан розмовляє в помірному, подекуди уповільненому темпі, його голос спокійний та рівний:

«The most || ↗ massive || ↗ tsunami || ↗ perfect ↘ storm → ↘ is bearing down upon us. This || → ↗ perfect storm is | mounting a ↗ grim ↘ reality, ↗ increasingly → ↘ grim reality, and we are ↗ facing that ↗ reality with the full ↘ belief → that we can solve our problems with ↘ technology, and that's very ↘ understandable» [76].

На початку свого виступу спікер одразу привертає увагу слухачів своїми паузами, які створюють ефект драматизму, налаштовуючи аудиторію на серйозну розмову. Аллан Севорі інтонаційно виділяє важливі слова в промові, що допомагає слухачам акцентувати увагу на основній темі. Слухаючи його лекцію ви відчуваєте себе його учнем, якому він розкриває проблеми зміни клімату та опустелення, ніби розжовує вам всі поняття, механізми та концепції.

Для порівняння, Девід Седлак у своїй промові «4 ways we can avoid a catastrophic drought» розмовляє швидше, не використовуючи довгих пауз, а його голос є дзвінкішим та енергійнішим:

«↗ After ↘ all, ↗ many of our ↘ cities ↗ are sitting on top of a ↗ natural ↗ water ↘ storage ↘ system → that can ↗ accommodate ↗ huge ↘ volumes of ↘ water» [77].

Спікер частіше змінює тон інтонації, висхідний та спадний, що допомагає йому акцентувати увагу на центральних лексемах його речення. Під час його виступу також можна фонетично відчутно чітку різницю між стверджувальним реченням та риторичним запитанням. Кінець стверджувального речення характеризується спадним тоном інтонації:

«↗ For ↘ example, ↗ ↘ historically, ↗ Los Angeles has obtained about a ↗ third of its water supply from a ↗ massive ↘ aquifer that ↗ underlies the ↘ San Fernando Valley» [77].

Кінець риторичного запитання супроводжується висхідним тоном інтонації: «...Do | ↗ I | really | want → to ↗ drink that ↗ stuff?» [77]

Разом з тим, є спікери, які вдало поєднують повільний темп мовлення та паузи із швидким та енергійним темпом. Прикладом такого виступу є TED-лекція Лани Мазарех «3 thoughtful ways to conserve water». Протягом своєї промови, а особливо вкінці, Лана робила паузи як між реченнями, так і між лексичними одиницями, що дозволяло аудиторії осмислити сказане і спробувати передбачити її наступні слова. TED-лекція Лани є чудовим прикладом мотиваційної промови. Розповівши реальні історії з декількох країн світу, Лана завершує свій виступ коротким підсумком, який вона вміло виділяє фонетичними засобами інтонації:

«As more ↘ countries | which used to be more ↘ water ↗ rich | are becoming ↗ water ↘ scarce, || I say we ↗ don't ↗ need → to reinvent the ↗ wheel. If we ↗ just ↗ look → at what → ↗ water- ↘ poor ↘ countries ↘ have ↗ done, || the ↘ solutions are out there. Now it's really just up to ↗ all of ↘ us | to take ↘ action» [75].

Навіть на папері, прочитавши лише виділені жирним шрифтом слова, ви зможете зрозуміти основну ідею сказаного. Лана вдало виділила ключові слова з допомогою інтонації, а висхідні та спадні тони лише підкреслюють значущість її слів.

Таким чином, такі компоненти фонетичного рівня мови, як інтонація та складові ритмомелодійного ладу мовлення є важливими інструментами творення потрібного впливу на аудиторію. Спікери TED-лекцій на екологічну тематику використовують паузи, наголоси, висхідні та спадні тони для привернення уваги слухачів, для створення потрібної емоційної атмосфери і, що важливо для таких промов, для мотивації до дії.

2.1.2 Лексичні особливості TED-лекції на екологічну тематику

Однією з багатьох переваг виступу на TED-конференціях є можливість донести свою думку мільйонам людей із різних країн. І щоб захопити більшу аудиторію, англійська стала мовою TED-лекцій, а на сайті можна знайти переклад виступів на рідну мову. Куратор TED-talks, Кріс Андерсон, переконаний в головній ролі слів під час виступу, адже саме словами спікери розповідають історію, будують ідею, пояснюють складні концепції, наводять аргументи та закликають до дій [45, с. 28].

Однак, TED-лекції не стали б такими популярними без однієї особливості – їхньої доступності. Основною перевагою TED-лекцій є їх орієнтованість на найрізноманітнішу аудиторію: від професорів та вчених до людей, які просто цікавляться певною сферою. Лектори використовують загальнозживану лексику та намагаються зрозуміло та доступно пояснити складні явища чи факти. Це дозволяє поширювати свої ідеї серед людей з різними освітою, соціальним класом, досвідом та знаннями. У своїй книзі про виступи на TED-конференціях, Дж. Донован зазначає, що спікери повинні вживати зрозумілу, повсякденну мову без жаргону [54, с. 31]. К. Андерсон пояснює, що не варто використовувати лексику, орієнтовану на знання дитини молодшого шкільного віку. У TED керуються висловлюванням Ейнштейна: «Усе слід робити настільки простим, наскільки це можливо, але не простішим» [45, с. 80].

Такий підхід побудови своїх промов є яскравим прикладом дії теорії комунікативної адаптації, яку розробив Г. Джайлз. Він зазначав, що комунікативна адаптація – це коригування своєї мови та мовленнєвої поведінки відповідно до своїх слухачів чи співрозмовників. Тобто, оратори пристосовують свої промови та стиль мовлення до аудиторії [47, с. 992].

Спікери TED-лекцій на екологічну тематику розуміють, що аудиторія на TED-конференціях здебільшого складатиметься з людей, які не мають відношення до наукового світу. Таким чином, на сцені вони використовують повсякденну розмовну англійську. В проаналізованих TED-лекціях на

екологічну тематику спікери використовували різноманітні розмовні лексичні одиниці:

- «*Okay, so far this is not going very well*» [74];
- «*Now, you might wonder, "Come on, how much could five percentage points of global electricity be?" Well, it turns out to be quite a bit*» [78];
- «*As I was leaving China, the engineer that brought Bill Gates there kind of pulled me aside, and he said, "You know, Michael, I appreciate your interest in all the different nuclear supply technologies, but there's this more basic issue, which is that there's just not enough global demand. I mean, we can crank out these machines on assembly lines, we do know how to make things cheap, but there's just not enough people that want them."*» [78];
- «*North Americans, such as myself, you know, we're basically sort of wallowing, gluttonous hogs, and we're eating all sorts of stuff*» [79].

Спікери не забувають і про слова-зв'язки, які допомагають логічно вибудувувати свої промови. Часто в TED-лекціях на екологічну тематику можна зустріти лексеми *and, also, however, but, generally, actually, fortunately, so, for example, because* та ін. Однак, основними лексичними одиницями в досліджуваних TED-лекціях є, беззаперечно, терміни на екологічну тематику, адже вони відіграють важливу роль в донесенні інформації до аудиторії.

Отже, лексичні особливості TED-лекцій на екологічну тематику проявляються у використанні загальноновживаної англійської мови, розмовних лексичних одиниць та термінів на екологічну тематику.

2.1.2.1 Характеристика термінів на екологічну тематику

Основною лексичною особливістю TED-лекцій на екологічну тематику, яка вирізняє їх серед інших виступів на конференціях TED, є вживання екологічної термінології. Саме тому спікери TED-лекцій на екологічну тематику приділяють значну увагу термінам, які вони використовують у своїх

виступах. Це зумовлює необхідність здійснення лінгвістичного аналізу досліджуваних термінологічних одиниць та опису значення поняття «термін».

Розпочати варто з визначення етимології поняття. Лексема «термін» походить від середньовічно-латинського слова *terminus*, що було перекладом грецького слова *horos* (межа, рубіж) [61]. В мовознавстві досі немає одностайної думки стосовно єдино правильного і найбільш повного визначення поняття «термін», тому в лінгвістичних працях науковців можна знайти різні визначення.

Наприклад, А. Загнітко зазначає, що термін – це номінативна одиниця (слово або словосполучення), що використовується для точного та максимально однозначного визначення понять, які утворюють специфіку різних галузей науки й техніки [11, с. 33–34]. Ознака номінативності також присутня у визначеннях інших лінгвістів. Так, К. А. Левковська вважає, що серед повнозначних слів, особливими є терміни, оскільки вони виконують не лише номінативні функцію (яка властива й іншим словам), а й дефінітивну функцію [26, с. 197].

А. Я. Коваленко описує термін як емоційно нейтральне слово або словосполучення, яке вживається для точності вираження понять і назв предметів [18, с. 258].

Ю. І. Ковалів визначає поняття «термін» як слово чи словосполучення, яке позначає поняття певної галузі науки чи техніки. Мовознавець також зазначає основні ознаки термінів: системність, наявність дефініції, милозвучність, стилістична нейтральність та тенденція до однозначності в межах галузевого понятійного поля [19, с. 478].

На думку Т. Л. Канделакі, «термін» є словом або лексикалізованим словосполученням, яке потребує сформованої дефініції для встановлення власного значення у конкретній системі понять [15, с. 7]. В свою чергу, Т. В. Дроздова вважає, що термін – це номінативний знак, що входить як в систему природної мови, так і в підсистему (підмова науки і техніки) [7, с. 78].

М. І. Мостовий у своєму визначенні поняття «термін» також зазначає, що це слово або словосполучення з історично умотивованим чи умовно закріпленим значенням, що відбиває одне поняття у спеціалізованій галузі знання чи виробництва [32, с. 191].

О. О. Селіванова також характеризує термін як слово або словосполучення, що позначає поняття спеціальної сфери спілкування у науці, виробництві, техніці, мистецтві, конкретній галузі знань чи людської діяльності, однак вона додає такі особливості терміна, як: моносемічність та конкретність в межах певної терміносистеми, прозорість внутрішньої форми, відповідність нормам мови, інваріантність та інформативність [39, с. 617-618].

Одне з розгорнутих визначень поняття «термін» було запропоновано І. С. Квитко: «Термін – це слово чи словесний комплекс, що співвідноситься з поняттям певної організованої галузі пізнання (науки, техніки), що вступають у системні відносини з іншими словами та словесними комплексами й утворюють разом з ними в кожному окремому випадку та в певний час замкнену систему, що характеризується високою інформативністю, однозначністю, точністю та експресивною нейтральністю» [17, с. 21].

Р. Ф. Проніна в своїх працях також зазначала, що терміни – це слова або словосполучення, яким притаманні ознаки системності, однозначності, точності, стислості, наявності дефініції та стилістичної нейтральності [35, с. 8-21].

Для того, щоб виокремити основні ознаки термінів як лексичних одиниць, було здійснено компонентний аналіз визначень мовознавців (див. Таблиця 2.1).

Враховуючи результати аналізу, ми можемо сформулювати власний варіант визначення: термін – це номінативне слово або словосполучення, яке використовується для однозначного й точного позначення поняття в терміносистемі певної галузі, а також має власну дефініцію та характеризується високою інформативністю.

Компонентний аналіз основних ознак визначень поняття «термін»

	Слово або словосполучення	Номінативність	Однозначність	Чіткість; точність; конкретність	Системність	Милозвучність	Позначення поняття певної галузі	Стилістична нейтральність	Емоційна нейтральність	Наявність дефініції	Історично вмотивоване значення	Умовно закріплене значення	Моносемічність	Інформативність
А. Загнітко	+	+	+	+			+							
А. Я. Коваленко	+			+					+					
Ю. І. Ковалів	+		+		+	+	+	+		+				
О. О. Селіванова	+			+	+		+						+	+
Т. Л. Канделаки	+				+					+				
Т. В. Дроздова		+			+									
М. І. Мостовий	+						+				+	+		
І. С. Квитко	+		+	+	+		+		+					+
К. А. Левковська		+								+				
Р. Ф. Проніна	+	+	+	+	+			+		+				

Розглянемо зазначені лексичні особливості термінів на прикладі екологічної термінології з TED-лекцій:

1. Всім термінам на екологічну тематику характерна номінативна (називна) функція, оскільки вона використовуються саме для назв предметів, явищ, реалій та процесів (*sand* – пісок; *pollutant* – забруднювач; *airborne mapping* – повітряна картографія; *binoculars* – бінокль);
2. Серед досліджуваних екологічних термінів зустрічаються і терміни-слова (*oxygen* – кисень), і терміни-словосполучення (*natural gas* – природний газ);

3. Терміни на екологічну тематику утворюють екологічну терміносистему, в межах якої екологічні терміни набувають лексичних ознак точності та однозначності (*air – повітря; savanna – савана; ecosystem – екосистема; plastic pollution problem – проблема забруднення пластиком*);
4. Терміни на екологічну тематику характеризуються високою інформативністю, оскільки одне слово або словосполучення може вживатись на позначення складного поняття чи процесу. Наприклад, термін «*oxidation process*» (*процес окислення*) використовують на позначення хімічної реакції, під час якої речовина з'єднується з киснем, втрачаючи електрони, а коли ми чуємо термін «*bacteria*» (*бактерії*), ми одразу розуміємо, що мова йде про мікроскопічні живі організми.
5. Враховуючи інформативність екологічних термінів, науковцями були укладені англomовні та україномовні словники екологічних термінів, де зазначені дефініції таких лексичних одиниць (напр. *biodiversity – the range of species, subspecies or communities in a specific habitat such as a rainforest or a meadow* [49, с. 20]; *біорізноманіття – різноманіття живих організмів Землі на всіх рівнях організації живого і в усіх просторово обмежених середовищах існування (наземних, прісноводних, морських)* [41, с. 9]).

У межах екологічної терміносистеми існують також парадигматичні відношення, які, на думку Л. І. Лісогуб, можуть виражатися наявністю синонімічних рядів, явищами полісемії та антонімії [27, с. 79]. Такі лексико-семантичні групи присутні і в досліджуваних нами екологічних термінах.

Полісемія (грецьк. *Polýsēmos*, де «*poly*» – численний і «*sēma*» – знак) – це багатозначність слова, що виражається у здатності слова позначати різні явища дійсності. Слово стає багатозначним після того, як мовцям стають відомі різні значення лексичної одиниці і їх заносять у тлумачні словники. У мовознавстві явище полісемії слугує семантичним способом поповнення словника [10, р.73].

Хоча лінгвісти відзначають однозначність термінологічних одиниць, явище полісемії існує не лише в системі міжгалузевих термінів, а й в межах

однієї терміносистеми. В таблиці 2.2 зазначено приклади явища полісемії, знайдені серед проаналізованих англійських термінів на екологічну тематику.

Таблиця 2.2

Полісемічні екологічні терміни англійської мови

Термін	Визначення
Ecologist	<ul style="list-style-type: none"> - a scientist who studies ecology; - a person who is in favour of maintaining a balance between living things and the environment in which they live in order to improve the life of all organisms [49, с. 69].
EPA	<ul style="list-style-type: none"> - Environmental Protection Act; - Environmental Protection Agency [49, с. 76].
Green	<ul style="list-style-type: none"> - referring to a colour like that of grass; - referring to an interest in ecological and environmental problems; - a person with a concern for ecological and environmental problems [49, с. 98].
Pollutant	<ul style="list-style-type: none"> - a substance that causes pollution; - noise, smell or another unwanted occurrence that affects a person's surroundings unfavourably [49, с. 166].
Plant	<ul style="list-style-type: none"> - an organism containing chlorophyll with which it carries out photosynthesis; - a very large factory or industrial site; - large heavy equipment and vehicles; - (verb) to put plants in the ground [49, с. 164].

Синонімія (грецьк. *synōnymos, synōnumia* – однойменний) – це тип семантичних відношень між мовними одиницями, що характеризується повним або частковим збігом їх семантичних значень [10, с. 274]. А. Загнітко виділяє

наступні види синонімів: абсолютні (повні), ситуативні (контекстуальні), поняттєво-стилістичні та синоніми-замінювачі.

Абсолютним (повним) синонімам притаманне позначення однакових за смислом предметів та понять. Такі синоніми найчастіше використовуються в науковому мовленні [10, с. 271]. Прикладами абсолютних синонімів серед термінів на екологічну тематику є: *land – field, region – area, environment – habitat*.

Ситуативні (контекстуальні) синоніми – це слова, які не є синонімами в мовній системі, однак стають ними в певному контексті або мовленнєвій ситуації [10, с. 272]. Серед екологічних термінів ситуативними синонімами є такі лексичні одиниці, як *environmental – ecological – green, ecology – conservation*.

Поняттєво-стилістичним синоніми, маючи спільне значення, відрізняються між собою стилістичною маркованістю чи емоційною забарвленістю [10, с. 272]: *climate change – global warming, ecological problem – ecological crisis*.

Синоніми-замінювачі використовуються для уникнення повторів та одноманітності [10, с. 273]: *vegetation – plants, marine – sea – ocean, pasture – grassland*.

Не менш чисельною є лексико-семантична група екологічних термінів-антонімів. Насамперед, **антонімія** – це тип відношень між словами, що характеризується протилежністю їхніх значень. Антоніми також бувають постійними та контекстуальними [9, с. 57-59].

Серед проаналізованих екологічних термінів було знайдено чимало постійних антонімічних пар: *cold – hot, to live – to die, to save – to damage, clean – dusty, clean – polluted*.

А. Загнітко зазначає, що «контекстуальні антоніми виникають унаслідок переносного вживання слова в значенні, що не закріплене в мові, а наявне тільки в певному контексті» [9, с. 58]. Прикладами контекстуальних антонімів

серед англомовних екологічних термінів є *to protect – to pollute, fruits – vegetables, grass – tree, lion – impala, water – seawater*.

Таким чином, терміни – це слова або словосполучення, яким притаманні ознаки номінативності, однозначності, точності, системності, інформативності та наявності своєї дефініції. Екологічна терміносистема підпорядковується всім лексичним особливостям термінологічних одиниць, а також є прикладом явищ полісемії, синонімії та антонімії.

2.1.2.2 Класифікація термінів на екологічну тематику

Оскільки терміни утворюють свою терміносистему, постає необхідність у класифікації термінологічних одиниць за різними лінгвістичними критеріями.

Насамперед екологічні терміни можна класифікувати з врахуванням структурних особливостей таких лексем. Відповідно, екологічні терміни з TED-лекцій можна поділи на:

- 1) терміни-слова (*coal – вугілля; hurricane – ураган*);
- 2) терміни-словосполучення (*climate change – зміна клімату; fossil fuels – корисні копалини*);
- 3) багатокомпонентні терміни (*soil moisture detector – детектор вологості ґрунту; carbon-free system – без вуглецева система*);
- 4) акроніми (*EPA (U.S. Environmental Protection Agency) – Агенція з охорони довкілля США*);
- 5) аббревіатури (*PET (polyethylene terephthalate) – ПЕТ (поліетилентерефталат)*).

З морфологічної точки зору, екологічні терміни, що зустрічаються в TED-лекціях на екологічну тематику, можна подіти на:

- іменникові (*environment – навколишнє середовище, waste – відходи*);
- прикметникові (*polluted – забруднений, arid – посушливий*);
- дієслівні (*to absorb – поглинати, to explore – досліджувати*).

Екологічні терміни з TED-лекцій можна також класифікувати за семантичними особливостями. Це дає змогу визначити найчастотніші теми, з якими виступають спікери на TED-конференціях. Загалом, можна виділити такі семантичні групи, екологічні терміни яких зустрічаються в проаналізованих TED-лекціях на екологічну тематику:

- 1) **Загальні екологічні терміни.** В екологічній терміносистемі існують терміни, які позначають загальні поняття екології, довкілля та природи: *environment* (середовище, довкілля); *ecosystem* (екосистема); *biodiversity* (біорізноманіття); *species* (біологічні види); *nature* (природа); *habitat* (ареал); *life* (життя) та ін.;
- 2) **Рослинний світ.** *Vegetation* (рослинність), *grass* (трава), *shrub* (кущ), *tree* (дерево), *forest* (ліс), *algae* (водорості), *flower* (квітка), *to grow up* (проростати), *low water-intensive crops* (рослини, що потребують менше води), *seed* (насіння), *root* (корінь) та ін.;
- 3) **Тваринний світ.** *Livestock* (велика рогата худоба), *grazing animals* (тварини, які пасуться), *predators* (хижаки), *pack-hunting predators* (хижаки, які полюють стадами), *herd* (стадо), *cattle* (корова), *sheep* (вівця), *goat* (коза), *lion* (лев), *elephant* (слон), *buffalo* (буйволи), *giraffe* (жираф), *monkey* (мавпа), *impala* (антилопа), *hog* (кабан), *insects* (комахи), *fish* (риба), *shark* (акула), *whale* (кит), *corals* (корали), та ін.;
- 4) **Живі організми.** *Microbes* (мікроби), *viruses* (віруси), *bacteria* (бактерії), *patogen* (патоген) та ін.;
- 5) **Водне середовище та ресурси.** *Water resources* (водні ресурси), *river* (ріка), *main stream* (основна течія), *sea* (море), *seafloor* (морське дно), *ocean* (океан), *swamp* (болото), *watershed* (вододіл), *floodplain* (заплава), *drinking water* (питна вода), *rainwater* (дощова вода), та ін.;
- 6) **Повітряне середовище.** *Atmosphere* (атмосфера), *oxygen* (кисень), *air* (повітря), *air quality* (якість повітря), та ін.;
- 7) **Земельні ресурси та їх складові.** *Land* (земля), *soil* (ґрунт), *savanna* (савана), *rainforest* (тропічний ліс), *desert* (пустеля), *mountains* (гори),

island (острів), grassland (степ, пасовисько), tropical forest (тропічний ліс), hill (пагорб), lowland (долина), landscape (ландшафт), reef (риф), pasture (пасовище), field (поле), та ін.;

8) Корисні копалини. *Fossil fuels (корисні копалини), carbon fossil fuels (горючі корисні копалини), gas (газ), coal (вугілля), carbon (вуглець), carbon stocks (запаси вуглецю), oil (нафта), charcoal (деревне вугілля), natural gas (природний газ), та ін.;*

9) Енергетична галузь. *Clean energy source (відновлюване джерело), clean energy revolution (революція в чистій енергетиці), green power (екологічно чиста енергія), radiation (радіація), solar energy (сонячна енергія), та ін.;*

10) Речовини, сполуки та матеріали. *Water (вода), seawater (морська вода), water molecules (молекули води), sand (пісок), methane (метан), organic matter (органічні сполуки), chemical composition (хімічний склад), chemical information (хімічні дані), chemicals (хімікати), toxins (токсини), hydrogen peroxide (перекис водню), hydroxyl radicals (гідроксили), potent forms of oxygen (діючі форми кисню), oxidation process (процес окислення), nutrients (поживні речовини), plutonium (плутоній), nitrogen oxide (оксид азоту), compounds (сполуки), volatile organic compounds (летючі органічні сполуки), lipase (ліпаза), enzyme (ензим), amylase (амілаза), plastics (пластмаса), chemical contaminants (хімічні забруднювачі), polyethylene terephthalate, or PET plastic (поліетилентерефталат, або ПЕТ), та ін.;*

11) Природні та погодні явища і процеси. *Temperature (температура), humidity (вологість), rain (дощ, опади), storm (шторм), tsunami (цунамі), hurricane (ураган), drought (посуха), flood (повінь), to evaporate (випаровувати, випаровуватися), high rainfall (період великих опадів), arid (посушливий), semi-arid (напівпосушливий), cold (холодний), hot (гарячий), dry season (засуха), та ін.;*

12) Охорона навколишнього середовища. *Environmental protection (захист навколишнього середовища), conservation plan (план збереження),*

humanitarian designs (гуманітарні проекти), *conservation and resource policy development* (розвиток політики зі збереження довкілля та природних ресурсів), та ін.;

- 13) Екологічні проблеми та катастрофи.** *Climate change* (зміна клімату), *global warming* (глобальне потепління), *climate crisis* (кліматична криза), *desertification* (опустелювання), *global carbon emissions* (глобальне виділення вуглецю), *deforestation* (вирубання лісів), *losses of tropical forests* (втрати тропічних лісів), *long-term environmental risk* (довгостроковий екологічний ризик), *to overgraze* (виснажувати), *environmentally damaging* (небезпечний для довкілля), *water crisis* (водна криза), *water-scarce country* (країна з дефіцитом води), *sewage pollution* (забруднення стічними водами), *fertilizer pollution* (забруднення добривами), *sewage spill* (викид нечистот), *tainted water* (неякісна вода), *overfed ocean* (перенасичений океан), *public health crisis* (криза в охороні здоров'я), *plastic pollution problem* (проблема забруднення пластиком), *dusty environment* (запилене середовище), *air pollution* (забруднення повітря), *poor air quality* (повітря поганої якості), *the exhaust gas* (вихлопні гази), *die-off* (вимирання), *endangered species* (вимираючі види), *extinction* (вимирання), та ін.;
- 14) Антропогенна діяльність.** *fish farm* (рибна ферма), *overfishing* (надмірний вилов риби), *man-made wetland* (штучне болото), *ecological footprint* (екологічний слід), *coastal construction* (прибережне будівництво), та ін.;
- 15) Галузі, пов'язані з екологічною сферою.** *Physics* (фізика), *chemistry* (хімія), *biology* (біологія), *marine microbiology* (мікробіологія моря), та ін.;
- 16) Працівники в сфері екології та її субгалузей.** *Ecologist* (еколог), *biologist* (біолог), *climatologist* (кліматолог), *scientist* (науковець), *Earth explorer* (землезнавець), *microbial ecologists* (екологи-мікробіологи), *researchers* (вчені, дослідники), *solar engineers* (геліотехніки), та ін.;

- 17) Методи, обладнання та матеріали для дослідження екології.** *Technology (технології), to explore (досліджувати), to measure (вимірювати), actual data (фактична інформація), airborne mapping (повітряна картографія), GPS tracking collar (ошийник з GPS), imaging spectrometer (спектрометр обробки зображення), laser-guided spectroscopy (лазерна спектроскопія), microscope (мікроскоп), satellite sensors (супутникові датчики), study creatures (піддослідні), high-tech accounting system (високотехнологічна система обліку), soil moisture detectors (детектори вологості ґрунту), carbon mapping (спосіб нанесення запасів вуглецю на карту), compass (компас), geographically explicit plan (чіткий географічний план), high-speed video microscopy (швидкісна відеомікроскопія), confocal (конфокальний мікроскоп), binoculars (бінокль), observation (спостереження), seawater sample (проба морської води), та ін.;*
- 18) Методи, обладнання та матеріали для вирішення проблем екології.** *Sewage treatment plants (очисні споруди), seawater desalination (опріснення морської води), water recycling system (система переробки води), recycled water (зворотня вода), seawater desalination (опріснення морської води), to conserve water (економити воду), water-efficient showerheads (насадки на душ, що економлять воду), water-flow regulator (регулятор водного струменю), water conservation (раціональне використання води), rain science (технології зрошування), smart irrigation controllers (розумний контроль зрошування), reducing (зменшення вживання), reusing (повторне використання), recycling (переробка), fog-catcher (перехоплювач туману), landmine-detecting flower (квітка-детектор мін), solar panels (сонячні панелі), personal air-quality tracker (персональний трекер якості повітря), air-quality monitoring station (станція для контролю якості повітря), та ін.;*
- 19) Закони, домовленості, установи та організації, що пов'язані з екологією.** *Clean Power Plan (план розвитку чистої енергетики), EPA*

(U.S. Environmental Protection Agency – Агенція з охорони довкілля США), climate commitments (кліматичні зобов'язання), emission standards (дозволена кількість викидів), conservation and resource policy (політика збереження довкілля та природних ресурсів), The United Nations (Організація об'єднаних націй), The World Health Organization (Всесвітня організація охорони здоров'я), та ін.

Отже, екологічні терміни з TED-лекцій можна класифікувати за структурними характеристиками, морфологічними ознаками та семантичними особливостями. Виділивши 19 семантичних груп, можна зробити висновок, що TED-лекції на екологічну тематику характеризуються широким використанням екологічних термінів з найрізноманітніших сфер охорони навколишнього середовища.

2.1.3 Граматичні особливості TED-лекції на екологічну тематику

Аналіз мовних особливостей TED-лекцій на екологічну тематику буде неповним без опису граматичних особливостей таких виступів. Насамперед варто зазначити, що спікери часто використовують займенник першої особи однини *I*, оскільки вони розповідають реальні історії зі свого життя, описують свої емоції, виражають свою думку, впевненість, діляться знаннями і досвідом. Наприклад, Грег Аснер у своїй промові підкреслює свою впевненість у сказаному раніше реченні:

«For centuries, it's been said that female lions do all of the hunting out in the open savanna, and male lions do nothing until it's time for dinner. You've heard this too, I can tell» [71].

Спікери також часто використовують займенник першої особи множини, *we*, що допомагає їм налагодити контакт зі слухачами, ототожнити себе з ними. Це є важливим інструментом впливу на слухачів, оскільки спікери під час своїх виступів намагаються вмотивувати слухачів боротися проти екологічних

проблем нашої планети. Вони прямо говорять, що вирішення проблем залежить не від дій екологів та науковців, а від всіх нас:

«And as we go through the long, tough and necessary process of stabilizing the climate of planet Earth, some new corals will still be born» [74].

Ще однією граматичною особливістю TED-лекцій на екологічну тематику є використання модальних дієслів **have to, can, should**. Модальні дієслова допомагають:

- підкреслити важливість висловлювання, спонукати до дії: *«And I would personally say that we **have to** craft new political realities, not only in places like India, Afghanistan, Kenya, Pakistan, what have you, but here at home as well» [79];*
- підкреслити свої емоції, свої можливості: *«It's incredibly exciting to me that we **can** finally see these bacteria in real life, in real time, at their micro scale, and learn how they interact with the world around them» [72];*
- підсилити свою думку, рекомендуючи або наполягаючи на здійсненні певної дії: *«Let's accelerate the advanced nuclear programs. I think we **should** triple the amount of money we're spending on it» [78].*

Таким чином, описані граматичні особливості TED-лекцій на екологічну тематику є беззаперечним засобом впливу на слухачів, адже вони підсилюють основні думки спікера та допомагають зблизитись із аудиторією.

2.1.4 Синтаксичні особливості TED-лекції на екологічну тематику

TED-лекції на екологічну тематику потребують від спікерів пояснення певних екологічних термінів, понять та процесів, зацікавлення слухачів та привернення їхньої уваги. Текст таких виступів потрібно продумувати заздалегідь, приділяючи особливу увагу синтаксичній структурі виступу.

Публічний виступ є видом усного мовлення, а в усному мовленні ми схильні спілкуватись розгорнутими реченнями, а не короткими, особливо коли ми щось пояснюємо:

«And even if we succeed in grabbing the water from our rural neighbors, we're just transferring the problem to someone else and there's a good chance it will come back and bite us in the form of higher food prices and damage to the aquatic ecosystems that already rely upon that water» [77].

Також спікери тяжіють до використання умовних перечень першого типу для вираження реальної або ймовірної ситуації в теперішньому чи майбутньому:

«...if we can empower people to take action to improve their own health, then together we can act to bring an end to our pollution» [73].

У лекціях короткі речення часто використовують для підсилення попереднього, розгорнутого:

«So our goal now is to scale this work around the world, to crowdsource data so we can map air quality on every street, to build an unprecedented database so scientists can research pollution, and to empower citizens, civic leaders, policy makers to support clean-air policies for change. Because this can and must change» [73].

Тут спікер наполягає на співпраці всієї світової спільноти заради спільної мети – вирішення проблеми забруднення повітря. Коротким та простим реченням він безапеляційно підтверджує правильність свого заклику.

Спікери часто використовують риторичні запитання, які ніби залучають слухачів до розмови, створюють атмосферу дискусії та закликають їх знайти відповіді на проблеми у своїх думках:

«If a coral could die that fast, how could a reef ever survive?» [74].

Ще однією синтаксичною особливістю TED-лекцій на екологічну тематику є використання повторів, що допомагає створити необхідний емоційний настрій аудиторії. Наприклад, Крістен Маргавер у своїй промові про коралові рифи використовує повтори для підкреслення плачевності ситуації та підсилення емоційного впливу на слухачів:

«The first time I cried underwater was in 2008, the island of Curaçao, way down in the southern Caribbean.»; «When I saw this damage for the first

time, stretching all the way down the reef, I sunk onto the sand in my scuba gear and I cried.»; «The second time I cried underwater was on the north shore of Curaçao, 2011» [74].

Отже, основними синтаксичними особливостями TED-лекцій на екологічну тематику є використання розгорнутих складних речень, умовних речень першого типу, риторичних запитань та синтаксичних повторів.

2.2 Позамовні засоби впливу на реципієнта TED-talks

У TED-лекціях на екологічну тематику важлива не лише мовна складова виступу. Успіх публічної промови також залежить від позамовних аспектів впливу на реципієнта. Загалом, такими аспектами є невербальні засоби спілкування, зовнішній вигляд спікера та візуальні матеріали.

У словнику лінгвістичних термінів зазначено, що невербальна комунікативна поведінка є сукупністю норм, що виявляють, зумовлюють і мотивують спілкування із застосуванням невербальних засобів комунікації: фізичних дій, контактів, розташування співрозмовників (дистанція) та іншої кінесики (міміка, жести, поза), які супроводжують та уможливають комунікацію [10, с. 62].

Спікери TED-лекцій на екологічну тематику активно використовують невербальні засоби комунікації. Частотність використання є досить індивідуальною, адже залежить від самого оратора. Знання принципів і прийомів невербальної комунікації дозволяє посилити вплив на реципієнтів та вдало приховати нервові напруження, якщо воно є. Мова жестів може багато чого сказати аудиторії, адже люди сприймають сигнали невербальної комунікації на підсвідомому та інтуїтивному рівнях. Якщо рухи видаватимуть страх чи тривогу – аудиторія це відчує, що призведе до послаблення впливу. Спікер повинен виглядати впевнено, спокійно й невимушено. Особливу увагу приділяють рукам. Найефективнішою позицією рук буде та, в якій спікер себе комфортно відчуває. Хтось може опускати руки донизу вздовж тіла, комусь

зручніше злегка зігнути лікті чи тримати руки вище талії. Багато положень рук є прийнятними під час публічних виступів, однак є список тих положень, яких варто уникати:

- з'єднані руки внизу можуть говорити про сором'язливість або невпевненість;
- руки в кишенях створюють вигляд пасивного та незацікавленого мовця;
- з'єднані руки за спиною є сигналом приховування чи замовчування інформації;
- зігнуті руки на стегнах є ознакою зухвалості;
- схрещені руки створюють бар'єр між мовцем та реципієнтом [54, с. 35-36].

Такі жести можуть віддалити спікера від аудиторії, що значно зменшить вплив на реципієнтів. Жести повинні бути природними, спікерам не варто торкатись свого обличчя, волосся, потилиці. Однак, потрібно звертати увагу на розмір простору, в якому відбувається виступ. Чим більший простір, тим більш ефектними повинні бути ваші рухи, щоб всі люди змогли їх побачити.

Не менш важливою є мова тіла. Спікери TED-лекцій на екологічну тематику завжди повернені до аудиторії, вони слідкують за виразом свого обличчя, синхронізуючи його з мовленнєвим повідомленням, та не переривають зоровий контакт з реципієнтами. Це дозволяє не лише утримувати, а й посилювати вплив на підсвідомість аудиторії, що є особливо важливим для донесення проблем екології та заклику до рішучих дій.

Оскільки невербальні засоби комунікації можуть також відвернути увагу реципієнтів, послабити вплив може також зовнішній вигляд спікера. У книзі К. Анерсона говориться про те, що одяг спікера може забезпечити зв'язок з аудиторією ще до початку самої промови. Основною умовою є одягнути те, в чому вам буде зручно виступати. На TED-конференціях спікери надають перевагу повсякденному одягу. Це допомагає зблизитись з аудиторією та створити ефект невимушеного спілкування в колі знайомих. Спікери також

можуть одягати яскраві кольори, що дозволяє їм виділятися на сцені та прикувати погляди аудиторії [45, с. 161-163].

Під час TED-лекцій на екологічну тематику спікери використовують різноманітні візуальні матеріали, хоча існує думка, що краще обходитись без них. Зрештою, десять найпопулярніших TED-лекцій не містили жодних візуальних матеріалів [54, с. 39]. Проте, фотографії, графіки та слайди презентації є невід'ємною частиною TED-лекцій на екологічну тематику. Спікер може всі десять хвилин описувати жахливий стан коралових рифів, але аудиторія навряд чи зможе зрозуміти всю трагічність ситуації. Однак, варто спікеру показати одне фото, і йому вдасться краще передати інформацію та вплинути на реципієнта. Візуальні матеріали також використовують для порівняння на кшталт «до» та «після», «було» та «стало». Також аудиторією краще будуть сприйматися числа, що висвітлені на слайдах презентації, а не просто озвучені спікером. Враховуючи вмотивованість спікерів залучити аудиторію до захисту навколишнього середовища, візуальні матеріали слугують додатковим способом привернення та утримання уваги реципієнтів, підтримку динамічності виступу та є підтвердженням їхніх слів.

Таким чином, основними позамовними засобами впливу на аудиторію TED-лекцій є невербальна комунікація, зовнішній вигляд спікера та візуальні матеріали. Описані позамовні особливості утримують увагу аудиторії та підсилюють вплив на реципієнтів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Другий розділ присвячений прагмастилістичним особливостям TED-лекцій на екологічну тематику, що були розкриті через опис мовних та позамовних аспектів впливу таких виступів на реципієнта.

Мовні особливості проаналізованих TED-лекцій на екологічну тематику проявляються на таких рівнях мови, як фонетичному, лексичному, граматичному та синтаксичному. Під час дослідження фонетичних ознак TED-лекцій було наведено визначення терміну «інтонація», зазначено компоненти ритмомелодійного ладу мовлення, розглянуто інтонаційні моделі спікерів та визначено основні фонетичні інструменти впливу на аудиторію. На лексичному рівні було визначено важливість збереження загальноживаної лексики під час виступу та здійснено компонентний аналіз поняття «термін». Зважаючи на центральну роль термінів у TED-лекція на екологічну тематику, було описано лексико-семантичні особливості англійських екологічних термінів та розглянуто явища полісемії, синонімії та антонімії. Задля визначення найчастотніших тем досліджуваних TED-лекцій, було здійснено класифікацію проаналізованих екологічних термінів на семантичні групи. Розглянувши граматичний аспект виступів, наведено приклади граматичних особливостей впливу на аудиторію, що використовуються для підсилення емоційного забарвлення виступу та підкреслення важливості висловлювання. На синтаксичному рівні розглянуто найчастотніші синтаксичні конструкції, що використовуються спікерами під час їхніх промов.

Позамовні засоби впливу TED-лекцій на екологічну тематику описано через засоби невербальної комунікації, елементи зовнішнього вигляду спікера та використання візуальних матеріалів.

Таким чином, описані мовні та позамовні особливості TED-лекцій на екологічну тематику створюють потрібний прагматичний вплив та дозволяють спікерам налагодити контакт з аудиторією та успішно донести інформацію.

РОЗДІЛ 3 СПЕЦИФІКА ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВО-ПРАГМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ TED-TALKS НА ЕКОЛОГІЧНУ ТЕМАТИКУ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

TED-talks сьогодні є популярними не лише в англомовних країнах, адже TED давно став міжнародною платформою для поширення ідей. Зважаючи на те, що не всі глядачі знають англійську мову, постала потреба у перекладі TED-лекцій на різні мови світу. Це, безумовно, стало додатковим стимулом для спікерів TED-лекцій на екологічну тематику, оскільки тепер вони здатні «розмовляти» не лише з англомовною аудиторією. Таким чином, сьогодні переклад є невід'ємною частиною TED-talks. Для нас основною метою є дослідження специфіки відтворення прагматичних особливостей TED-лекцій на екологічну тематику засобами української мови.

3.1 Особливості передачі прагматичного потенціалу англомовних TED-лекцій українською мовою

Насамперед варто проаналізувати поняття «переклад», його основні характеристики, а також описати зв'язок перекладу із прагматикою.

Переклад, як термін, має полісемічний характер [22, с. 10]. Загальне визначення знаходимо в словнику сучасної лінгвістики, де поняття «переклад» тлумачать як допоміжний вид мовленнєвої діяльності, за допомогою якого здійснюється відтворення змісту тексту засобами іншої мови із збереженням смислу. Переклад також трактується як адекватне відбиття й творче перетворення оригіналу тексту [10, с. 34].

Переклад і справді часто називають мистецтвом, а кожен перекладач є творцем із власним стилем. Однак, існують певні критерії оцінювання перекладу, основними з яких є еквівалентність та адекватність.

За В. Н. Комісаровим, еквівалентний переклад відтворює зміст тексту оригіналу на одному з рівнів еквівалентності [21, с. 5]. У своїх працях лінгвіст виділяв п'ять рівнів еквівалентності:

- Перший рівень – збереження в перекладі комунікативного впливу оригіналу;
- Другий рівень – наявність однакових синтаксичних конструкцій та ситуативно-орієнтованого повідомлення в тексті оригіналу та в перекладі;
- Третій рівень – збереження в перекладі загальних понять, що описують події в тексті оригіналу;
- Четвертий рівень – наявність значної або й практично повної лексико-синтаксичної спільності тексту оригіналу та перекладу;
- П'ятий рівень – досягнення максимального рівня близькості змісту оригіналу та перекладу.

В. Н. Комісаров зазначає, що характеристика еквівалентності перекладу передбачає його відповідність одному з описаних рівнів, тоді як адекватність перекладу є показником досконалості перекладу, адже беруться до уваги всі рівні еквівалентності, а також закони і правила перекладу в межах прагматичної спрямованості [43, с. 616-617].

Таким чином, адекватний переклад забезпечує досягнення максимальної прагматичної передачі рівнів еквівалентності, не допускаючи порушень норм перекладу та дотримуючись жанрово-стилістичних вимог до текстів певного типу [21, с. 5].

Описані критерії оцінювання якості перекладу дозволили аналізувати його з прагматичної точки зору. Лінгвісти запевняють, що неадекватний переклад може мати як і незначні недоліки, так і спотворений сенс прагматичного потенціалу оригінального тексту, що є найсерйознішою перекладацькою помилкою. Це стається за умови довільного тлумачення сенсу оригіналу в перекладі, тобто за умови використання вільного перекладу [29, с. 1].

Передачу лінгвопрагматичних особливостей англомовних TED-лекцій на екологічну тематику українською мовою також варто оцінювати критеріями адекватності та еквівалентності перекладу. Збереження прагматичного потенціалу TED-лекцій здійснюється під час перекладу термінів на екологічну тематику та перекладу окремих речень промови із врахуванням використаних маніпулятивних стратегій.

3.1.1 Аналіз перекладу термінів на екологічну тематику українською мовою

Оскільки терміни володіють високою інформативністю, вони автоматично стають основними лексичними одиницями тексту, неадекватний переклад яких може викликати спотворення змісту на рівні цілого тексту. Тут варто згадати К. В. Кулеміну, яка вважає, що перекладач може здійснити адекватний та еквівалентний переклад на рівні цілого тексту з допомогою перекладацьких трансформацій [23, с. 143].

За В. Виноградовим, трансформація є основою перекладу, яка використовується для зміни формальних або семантичних складових тексту оригіналу при збереженні закладеної в ньому інформації [5, с. 25]. Це підтверджує і Л. С. Бархударов, який визначає перекладацькі трансформації як різноманітні перетворення, які використовують для досягнення перекладацької еквівалентності та адекватності перекладу всупереч розбіжностям у формальних та семантичних системах двох мов [3, с. 190].

У випадку перекладу термінів перекладачам радять спершу звертатися до словникових відповідників, або лексичних еквівалентів.

Лексичний еквівалент є словниковим відповідником певного терміну в цільовій мові [16, с. 279]. Переклад з допомогою лексичного еквівалента є найкращим способом збереження інформації вихідного тексту. В досліджуваних TED-лекціях на екологічну тематику перекладачі використали

словникові відповідники для перекладу таких екологічних термінів, як: *habitat* – ареал; *buffalo* – буйвіл; *impala* – антилопа; *plant litter* – мертвий покрив.

Однак, переклад досліджуваних термінів на екологічну тематику здійснюється з врахуванням контексту синтаксичних конструкцій TED-лекцій, тому перекладачі частіше використовують різні перекладацькі трансформації, які допомагають правильно передати прагматичний потенціал та зберегти інформативність термінів мови оригіналу.

Сьогодні існує багато підходів щодо класифікації перекладацьких трансформацій. Наприклад, Л. К. Латишев поділяє перекладацькі трансформації на:

- Морфологічні (здійснення заміни однієї категоріальної форми іншою);
- Синтаксичні (здійснення зміни синтаксичної функції слів і словосполучень);
- Стилiстичні (здійснення зміни стилістичного забарвлення тексту);
- Семантичні (здійснення зміни як форми вираження змісту, так і ознак, що несуть інформаційну цінність тексту);
- Змішані (здійснення зміни з допомогою лексико-семантичних та синтаксично-морфологічних трансформацій) [25, с. 78].

Аналіз перекладацьких трансформацій, що зустрічаються при перекладі термінів на екологічну тематику в досліджуваних TED-лекціях, буде описано з допомогою класифікації О. О. Селіванової. У своїй термінологічній енциклопедії вона описує поділ трансформацій за характером перетворення і виділяє такі групи, як лексичні, граматичні та лексико-граматичні [39, с. 454].

Першою групою є лексичні трансформації, які поділяються на формальні та лексико-семантичні. До формальних відносяться трансформації транскодування та калькування.

Транскодування – це передача звукової та/або графічної форми слова мови оригіналу засобами абетки мови перекладу. В. І. Карабан у своїх працях описує чотири види транскодування:

1. **Транскрибування**, тобто такий спосіб перекладу, коли звукова форма лексичної одиниці вихідної мови передається літерами мови перекладу. Наприклад, *tracker* – *трекер*, *compass* – *компас*, *coral* – *корал*, тощо;
2. **Транслітерація** – передача мовних знаків мови оригіналу відповідними знаками мови перекладу: *virus* – *вірус*, *park* – *парк*, *sensor* – *сенсор*, *detector* – *детектор*, тощо;
3. **Змішане транскодування**, що є одночасним використанням елементів транскрибування та транслітерації. Наприклад, *microbe* – *мікроб*, *reef* – *риф*, *savanna* – *савана*, *storm* – *шторм*, тощо;
4. **Адаптивне транскодування**, тобто такий спосіб перекладу, коли форма лексичної одиниці мови оригіналу адаптують до фонетичної та/або граматичної структури мови перекладу. Прикладами застосування трансформації адаптивного транскодування є переклад таких термінів, як: *population* – *популяція*, *bacteria* – *бактерії*, *catastrophic* – *катастрофічний*, *biology* – *біологія*, *binoculars* – *бінокль*, та ін.

В. І. Карабан зауважує, що перекладачу спершу варто переконатися у відсутності лексичного еквівалента в мові перекладу і тільки тоді застосовувати трансформацію транскодування. Інакше це може призвести до виникнення дублетних, синонімічних термінів, що порушуватиме чіткість терміносистеми [16, с. 282].

Калькування (дослівний або буквальний переклад) – це спосіб перекладу, коли переклад простого чи, частіше, складного слова (або його окремих компонентів) здійснюється за допомогою використання першого словникового відповідника у мові перекладу. Наприклад, *food web* – *харчова мережа*, *wildlife* – *дика природа*, *colored algae* – *кольорові водорості*, *seawater* – *морська вода*, тощо.

Використання трансформації калькування буде доречним лише за умови збереження норм вживання і сполучуваності слів в українській мові [16, с. 286].

До лексико-семантичної підгрупи входять перекладацькі трансформації, внаслідок яких «перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що не словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення слова, яке перекладається, його контексту вживання та мовленнєвих норм і традицій мови перекладу» [16, с. 287-288]. Такими трансформаціями є конкретизація, генералізація та модуляція.

Конкретизація – це лексична трансформація, яка передбачає вибір у мові перекладу слова з вузким семантичним значенням для перекладу іншомовної лексичної одиниці з ширшим значенням. Наприклад, конкретизацію було застосовано під час перекладу таких екологічних термінів, як *cattle* – *корова*, *distilling* – *опріснення*, *livestock* – *велика рогата худоба* та ін.

Генералізація – це лексична трансформація, яка передбачає вибір у мові перекладу слова з ширшим семантичним значенням для перекладу іншомовної лексичної одиниці з вузким значенням. Наприклад, *environment* – *оточення*, *land* – *зона*, *sewage treatment plant* – *очисна споруда*, та ін. Використання цієї лексичної трансформації може призвести до втрати точності інформації, тому її слід використовувати обачно, дотримуючись всіх норм перекладу [16, с. 307].

Модуляція (смісловий розвиток) – це використання в перекладі лексичної одиниці, значення якої є логічним розвитком значення відповідної лексеми в мові оригіналу. Наприклад, *growing season* – *сезон вегетації*, *healthy microbes* – *корисні мікроби*, *climate crisis* – *кліматична катастрофа* та ін. Модуляція часто використовується з метою досягнення адекватності перекладу, однак зловживання цією перекладацькою трансформацією може призвести й до викривлення змісту оригіналу [16, с. 289-290].

Наступною групою перекладацьких трансформацій за класифікацією О. О. Селіванової є граматичні трансформації, до яких входять граматична заміна, вилучення, додавання, поділ речення та об'єднання речень. Для опису перекладу екологічних термінів, використаних в досліджуваних TED-лекціях, розглянемо трансформації граматичної заміни, додавання і вилучення.

Перекладацьку трансформацію **граматичної заміни** використовують тоді, коли існує потреба у використанні інших граматичних форм чи конструкцій для збереження адекватності перекладу та відповідності нормам мови перекладу. Прикладами використання граматичної заміни під час перекладів екологічних термінів є такі одиниці, як *symbiotic algae* – водорості-симбіоти, *air pollution* – забруднення повітря, *emission* – викиди та ін.

За В. І. Карабаном, трансформація **додавання** полягає у введенні в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі сенсу оригіналу та для дотримання мовних і мовленнєвих норм мови перекладу. Для перекладу термінів ця трансформація є засобом забезпечення більшої вмотивованості перекладених одиниць [16, с. 308-309]. Приклади використання трансформації додавання: *kelp* – бурі водорості, *usable water* – придатна для використання вода, *aquifer* – водоносний горизонт, *charcoal* – деревне вугілля та ін.

У свою чергу, трансформація **вилучення** – це виправдане усунення в тексті перекладу певних лексичних одиниць, що застосовується для збереження адекватності перекладу. Приклади використання трансформації вилучення під час перекладу екологічних термінів: *dry season* – посуха, *climate scientist* – кліматолог, *GPS tracking collar* – ошийник з GPS та ін.

Групу лексико-граматичних перекладацьких трансформацій представлено такими способами перекладу, як описовий переклад, антонімічний переклад та функціональна заміна. В ході аналізу способів перекладу екологічних термінів в TED-лекціях було знайдено приклади використання описового перекладу та функціональної заміни.

Описовий переклад – це переклад слова або словосполучення шляхом заміни словосполученням (за потреби більшим за кількістю компонентів) мови перекладу, яке адекватно передає сенс певної лексичної одиниці: *thorium molten salt reactor* – торієвий реактор, що працює на розплавах солей, *water-efficient showerhead* – насадка на душ, що економить рідину, та ін.

Функціональна заміна – це використання під час перекладу не словникового відповідника, а слова чи словосполучення, яке було підібрано відповідно до норм мови перекладу. Наприклад, *hydrogen peroxide* – *перекис водню*, *Environmental Protection Agency* – *Управління з охорони довкілля США*, та ін.

Таким чином, для передачі прагматичного потенціалу англomовних TED-лекцій на екологічну тематику українською мовою перекладачі приділяють значну увагу перекладу термінам, оскільки вони відіграють важливу роль у збереженні інформативності комунікативного повідомлення. Загалом, терміни перекладають з допомогою лексичного еквівалента або з використанням лексичних, лексико-семантичних, граматичних та лексико-граматичних груп перекладацьких трансформацій.

3.1.2 Риторичні стратегії комунікативного впливу як засоби творення прагматичного впливу

Питання збереження прагматичного потенціалу TED-лекції на екологічну тематику під час перекладу неможливо вирішити без аналізу засобів впливу таких промов на аудиторію. Правильного прагматичного впливу можна досягти за допомогою риторичних стратегій комунікативного впливу.

Насамперед, поняття «стратегія» є міжгалузевим терміном. У лінгвістиці більшість мовознавців схиляються до визначення терміну «комунікативна стратегія» як засіб втілення певної комунікативної мети повідомлення з допомогою мовних та позамовних аспектів. Оскільки TED-talks вже є новим жанром публічного мовлення з чітко окресленими структурою і нормами виступу, спікери детально продумують кожну частину лекції аби зуміти вплинути на аудиторію. Тому тактики комунікативного впливу є вкрай важливими для спікерів TED-лекцій на екологічну тематику, адже з їх допомогою вони виконують поставлені перед собою завдання: інформування, пояснення, мотивація та спонукання.

Важливо зазначити, що досліджувані виступи характеризуються серйозною тональністю мовлення, хоча деякі спікери інколи використовують жарти під час своїх виступів для підсилення емотивного впливу.

Деякі лінгвісти пропонують аналізувати TED-лекції на екологічну тематику через дискурсивні стратегії, оскільки «розуміння стратегії як дискурсивного феномену зумовлює її трактування як поняття вузкого за комунікативну стратегію, яка може бути і невербальною, та ширшого за мовленнєву стратегію, котра спрямована на досягнення лише мовленнєвих цілей» [42, с. 243].

В свою чергу, Д. М. Кайсіна пропонує аналізувати TED-лекції з точки зору риторичних стратегій комунікативного впливу, які спрямовані на здійснення впливу як на різні сфери свідомості (раціональне мислення, емоції, волевиявлення), так і на підсвідомість [13]. Розглянемо детальніше кожен групу стратегій та проаналізуємо приклади їх використання.

Першою групою є риторичні стратегії комунікативного впливу, орієнтовані на сферу раціонального мислення (рис. 3.1). Стратегії цієї групи є найчастотнішими серед проаналізованих стратегій, використаних спікерами в TED-лекціях на екологічну тематику та проявляються у вживанні складних та розгорнутих синтаксичних структур.

Рис. 3.1 Класифікація риторичних стратегій, орієнтованих на сферу раціонального мислення

Риторична стратегія роз'яснення використовується для надання аудиторії необхідної інформації для повного розуміння проблеми, про яку розповідає спікер [13, с. 109]. У TED-лекціях на екологічну тематику така стратегія використовується для пояснення різних процесів та понять, наприклад:

«We have environments where humidity is guaranteed throughout the year. On those, it is almost impossible to create vast areas of bare ground. No matter what you do, nature covers it up so quickly. And we have environments where we have months of humidity followed by months of dryness, and that is where desertification is occurring» [76].

Яскравим прикладом роз'яснення є уривок з лекція Аллана Севорі, який розповідав про екологічну проблему опустелювання та шляхи її вирішення. Спікер з перших хвилин пояснює аудиторії умови виникнення опустелювання, та чому в деяких частинах нашої планети виникнення такого процесу є малоймовірним.

Стратегію роз'яснення також використовують для пояснення екологічних термінів, які є важливими для розуміння аудиторією:

«I would feed my bacteria polyethylene terephthalate, or PET plastic. PET plastic is the most widely produced plastic in the world. It's used in all sorts of food and drink containers, with the most notorious example being plastic water bottles, of which we humans currently go through at a rate of one million per minute» [80].

Однієї з найцікавіших промов є виступ Морган Вейг, у якому вона розповідає про бактерії, які здатні їсти пластик. Оскільки сьогодні існує багато різних видів пластику, спікер одразу пояснює, який саме пластик бактерії можуть з'їдати. Для цього вона не вдається до наукової дефініції терміну «поліетилентерефталат», а наводить приклади його застосування у нашому житті.

Риторична стратегія роз'яснення часто використовується спікерами для пояснення власної мотивації виступу:

«But what perhaps I didn't realize as I played with flour balloons as a child, and as I poured sand on my head as an adult, is that some of the techniques that seem second nature to me and to others who live in dry countries might help us all address what is fast becoming a global crisis. I wish to share three lessons today, three lessons from water-poor countries and how they survived and even thrived despite their water crisis» [75]

Лана Мазарех виступила на TED-конференції з лекцією про способи збереження води. Вона народилася в Йорданії – країні, що живе з проблемою водної кризи з 1973 року. Провівши дитинство в умовах постійної нестачі води, Лана та її співгромадяни навчилися економити воду. Зараз вона усвідомлює всю трагічність проблеми водної кризи і вирішила прийти на TED задля висвітлення можливих способів збереження води. Її мотивація є простою – навчити людей економити воду задля уникнення глобальній кризі.

Таким чином, стратегія роз'яснення використовується для пояснення екологічних та навколо екологічних термінів та процесів, а також для розкриття власної мотивації виступу.

Риторичну стратегію оповіді використовують всі спікери. В TED-лекціях на екологічну тематику спікери постають в ролі експертів певної екологічної галузі, тому вони часто розповідають історії з власного життя, які допомагають аудиторії краще зрозуміти основну ідею виступу, а також проникнутись довірою до спікера.

Зазвичай, для стратегії оповіді характерне вживання минулого часу. Наприклад, Грег Аснер розповідає про те, як нещодавно він керував операцією з повітряної картографії:

«Well recently, I led an airborne mapping campaign in the Kruger National Park in South Africa. Our colleagues put GPS tracking collars on male and female lions, and we mapped their hunting behavior from the air» [71].

Спікер описує створену ним повітряну обсерваторію та розповідає захоплюючі історії власного дослідження екології з повітря. Такі розповіді

дозволяють аудиторії поринути у світ екологічних досліджень спікера та відчутти себе причетним до важливих відкриттів.

Часто спікери переказують не просто історії з власного життя, а й вдаються до переказу діалогів:

«The presentations were all very exciting and very promising; they have multiple reactors that they're working on. The time came for the thorium reactor, and a bunch of us were excited. They went through the whole presentation, they got to the timeline, and they said, "We're going to have a thorium molten salt reactor ready for sale to the world by 2040." And I was like, "What?" (Laughter)» [78].

Такий спосіб оповіді дозволяє чіткіше та яскравіше описати емоції спікера, які він відчув в згаданий момент оповіді. Як бачимо, Майкл Шелленбергер розповів, як він відвідав презентації будівництва новітнього ядерного реактора. Спікер зазначає своє хвилювання, яке він тоді відчував, що, в свою чергу, мало також зацікавити аудиторію, так ніби вони скоро стануть свідками наукового відкриття. Майкл вирішив чітко передати слова оратора, який в той момент вщент зруйнували захопленість Майкла. Останнє речення влучно передає емоцію нерозуміння та подиву. Доказом досягнення закладеної прагматичної мети є реакція залу, яка подається в дужках.

Інколи спікери діляться своїм досвідом задля впливу на емоційний настрій аудиторії. Прикладом цього є виступ Крістен Мархейвер, яка присвятила свої TED-лекцію кораловим рифам:

«Then, Hurricane Omar smashed them apart and ripped off their skin, leaving little bits of wounded tissue that would have a hard time healing, and big patches of dead skeleton that would get overgrown by algae. When I saw this damage for the first time, stretching all the way down the reef, I sunk onto the sand in my scuba gear and I cried» [74].

Спікер розповідає про вимирання коралових рифів у Тихому океані. Однією з оповідей є опис пошкодження одного коралового рифу внаслідок дії урагану, після чого Крістен розповіла про свої емоції від цього видовища. Таким чином, Крістен ділиться вразливими моментами свого життя, які

підсилюють емоційний вплив на аудиторію. Реципієнти розуміють її любов до цих тварин, бачать її занепокоєння ситуацією і, можливо, це стає більш ефективним прагматичним впливом.

Отже, стратегію оповіді використовують для розповіді власного досвіду та переказу історій з власного життя, що слугує доказом експертності спікера або дозволяє краще зрозуміти емоційне переживання спікера щодо певної проблеми.

Риторична стратегія опису загалом використовують для історичних подій, до яких спікери не мають відношення. В стратегії опису центральним об'єктом є не спікер, а власне подія, яка відбулася в минулому.

Девід Седлак виступив на TED-конференції з лекцією про способи уникнення катастрофічної засухи. Протягом своєї промови спікер часто вдавався до опису минулих подій:

«Our grandparents' generation created an amazing system of canals and reservoirs that made it possible for people to live in places where there wasn't a lot of water. For example, during the Great Depression, they created the Hoover Dam, which in turn, created Lake Mead and made it possible for the cities of Las Vegas and Phoenix and Los Angeles to provide water for people who lived in a really dry place» [77].

Опис діяльності покоління дідусів та бабусь дозволяє Девіду пояснити, як колись люди вирішили проблему дефіциту води в певних регіонах США. Девід дає позитивну оцінку системі каналів та резервуарів, які були створені в минулому, таким чином нагадуючи аудиторії, що ефективний спосіб постачання води в міста вже був придуманий нашими предками, і все що потрібно зробити – це вдосконалити минулий проект.

Лана Мазарех в своїй промові про збереження води також вдається до стратегії опису. Це дозволяє їй поділитися з аудиторією успішним досвідом країн з дефіцитом води:

«In March 2017, the mayor of Cape Town officially declared Cape Town a local disaster, as it had less than four months left of usable water. Residents were restricted to 100 liters of water per person, per day» [75].

У цьому уривку Лана розповідає реальну історію обмеження у використанні води у Кейптауні, яка для більшості аудиторії має стати шокуючою. Саме такими словами вона і розпочала свою промову, чим не тільки одразу привернула увагу аудиторії, а й дала інформацію для роздумів.

Вона також описує методи заохочення економії води в Об'єднаних Арабських Еміратах, в країні, яка у всіх пов'язана із розкішним життям:

«In the United Arab Emirates, the second-most water-scarce country in the world, officials designed what they called the "Business Heroes Toolkit" in 2010. The aim was to motivate and empower businesses to reduce water and energy consumption» [75].

Лана дає зрозуміти, що величні ОАЕ знаходяться на другому місці по масштабах дефіциту води, та описує дії влади щодо мотивації компаній зменшувати споживання води та електроенергії.

Таким чином, риторична стратегія опису дозволяє реалізувати прагматичний вплив спікерів на аудиторію. З допомогою цієї стратегії спікерам вдається розкрити невідомі чи нові факти з історії, а також нагадати про можливі шляхи вирішення певних проблем.

Риторична стратегія доведення за Д. М. Кайсіною використовується для апеляції до здорового глузду та апеляції до статистичних даних.

Тактика апеляції до здорового глузду використовується спікерами для наведення логічних умовиводів, а також опису можливих дій щодо запобігання певним екологічним проблемам.

Найчастіше це втілюється з допомогою складних та розгорнутих речень:

«What we are doing globally is causing climate change as much as, I believe, fossil fuels, and maybe more than fossil fuels. But worse than that, it is causing hunger, poverty, violence, social breakdown and war, and as I am talking to you, millions of men, women and children are suffering and dying. And if this continues,

we are unlikely to be able to stop the climate changing, even after we have eliminated the use of fossil fuels» [76].

Наприкінці своєї промови, Аллан Севорі спонукає аудиторію правдиво та чесно подивитися на стан речей. Спікер намагається довести аудиторії, що зміна клімату відбувається за участі кожного з нас, що наші необачні дії призводять також до різних соціальних проблем людства. Аллан апелює до здорового глузду аудиторії, яка також має зрозуміти той факт, що нам потрібно змінити наші дії, інакше ми не зможемо зупинити зміну клімату, навіть якщо перестанемо використовувати викопне паливо.

Така тактика допомагає підсилити прагматичний вплив на аудиторію та донести до реципієнтів той факт, що декілька сотень екологів усього світу не здатні зупинити екологічні проблеми, спровоковані діями мільйонів.

Однак, тактика апеляції до здорового глузду також може використовуватися для опису можливого способу вирішення певної екологічної проблеми:

«If we can make smart investments in these new sources of water in the coming years, we can solve our urban water problem and decrease the likelihood that we'll ever run across the effects of a catastrophic drought» [77].

Девід Седлак у своїй промові розповідає, що в ХХ столітті людство витратило трильйони доларів на будівництво інфраструктури, щоб добувати воду для наших міст, однак сьогодні проблема так і залишається невирішеною. Таким чином, він робить логічний висновок, до якого може дійти кожен із нас – інвестиції потрібно робити вдумливо, що і дозволить нам уникнути катастрофічної посухи.

Таким чином, тактика апеляції до здорового глузду використовується для відображення простих аксіом та логічним умовиводів, які заставляють аудиторію задуматись над своїми діями.

Іншою ж тактикою риторичної стратегії доведення є апеляція до статистичних даних. Такий засіб творення прагматичного впливу є досить популярним в TED-лекціях на екологічну тематику, оскільки наведення

статистичних даних дозволяє спікерам підтвердити свої слова щодо екологічних проблем:

«Air pollution is a burning public health crisis. It kills seven million people every year, it costs five trillion dollars to the world economy and, worst, it robs us of our most precious gift, the years in our lives: six months of life expectancy in my hometown of Paris and up to three, four, five years in parts of India and China. And in the US, more people die from car exhaust than from car accidents» [73].

У своєму виступі про проблему забруднення повітря Ромен Лакомб наводить статистичні дані негативного впливу забруднення повітря, а саме кількість жертв, кількість витрачених коштів світовою спільнотою та цифри зменшення тривалості життя в різних країнах світу. Це доводить аудиторії той факт, що якщо ми не бачимо проблеми, це не означає, що її немає.

Ще одним прикладом апеляції до статистичних даних знаходимо в лекції Майкла Шелленбергера:

«The first thing is that clean energy has been increasing. This is electricity from clean energy sources over the last 20 years. But when you look at the percentage of global electricity from clean energy sources, it's actually been in decline from 36 percent to 31 percent» [78].

Майкл Шелленбергер під час свого виступу доводить аудиторії наявність страху у людства перед альтернативними джерелами енергії. Спочатку спікер озвучує вже відомий нам факт про зростання виробництва відновлюваної енергії. Далі спікер вказує на графік на екрані, який підтверджує попереднє твердження, наводячи статистичні дані за останні 20 років. Однак статистика частки світової енергетики із відновлюваних джерел показує тенденцію на спад.

Креативним використанням тактики апеляції до статистичних даних є фрагмент виступу Мелісси Гаррен:

«An average teaspoon of clean seawater has five million bacteria and 50 million viruses in it. If I were to scoop up two gallons of seawater, there would be more bacteria in those two gallons than there are people on this planet» [72].

Мелісса доводить, що у лише у 8 літрах води знаходиться більше бактерій ніж людей на нашій планеті. Таке порівняння дозволяє підтвердити той факт, що світ бактерій досі залишається невивченим, і що ці мікроорганізми здатні вплинути на різні процеси океану.

Таким чином, риторична стратегія доведення слугує для здійснення прагматичного впливу на аудиторію шляхом апеляції до здорового глузду та методом наведення статистичних даних.

Друга група риторичних стратегій комунікативного впливу орієнтована на сферу емоцій (рис. 3.2).

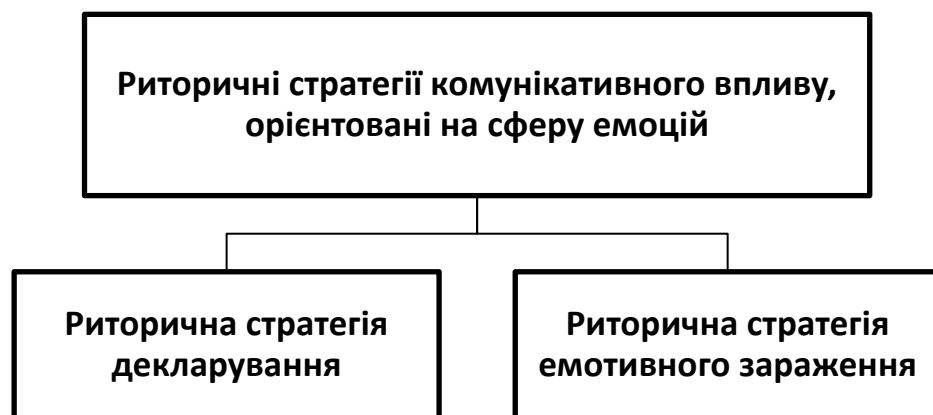

Рис. 3.2 Класифікація риторичних стратегій, орієнтованих на сферу емоцій

Риторична стратегія декларування характеризується сприйняттям спікера аудиторією як авторитетної людини. Спікер упродовж свого виступу може часто виражати свою думку, не підтверджуючи це ніякими фактами чи статистичними даними. Суть стратегії полягає у тому, що спікер апелює саме до емоцій та довіри реципієнтів [13, с. 122].

У проаналізованих TED-лекціях на екологічну тематику стратегія декларування часто проявляється через використання займенника першої особи однини та дієслова «think»:

«I think there's a lot more practical way to harvest the stormwater and the rainwater that falls in our cities, and that's to capture it and let it percolate into the ground» [77].

У цьому уривку промови Девід Седлак, з позиції авторитетної особи з питань постачання води в міста, озвучує власний варіант вирішення проблеми збору води. Його метод не підтверджується фактами чи статистичними даними, тому тут основний акцент здійснюється на прагматичний вплив на довіру аудиторії.

Вираження власної думки присутнє у кожній TED-лекції. Наприклад, ось фрагмент виступу Майкла Шелленбергера:

«I think we should triple the amount of money we're spending on it. But I just think the most important thing, if we're going to overcome the climate crisis, is to keep in mind that the cause of the clean energy crisis isn't from within our machines, it's from within ourselves» [78].

Майкл також озвучує свої думки щодо використання чистої енергії людством. Думка спікера може бути хибною, однак ті реципієнти, які вже пройнялись симпатією та довірою до спікера, можуть одразу погодитись із думкою Майкла.

Таким чином, з допомогою використання стратегії декларування спікери пропонують свої ідеї, переконують у їх правильності з допомогою емоційного впливу та пропонують втілювати свої ідеї на практиці.

Реалізація **риторичної стратегія емотивного зараження** здійснюється з допомогою емоційно забарвленої лексики, гумору, метафор, антитез та риторичних запитань.

1. Емоційна забарвлена лексика використовується для посилення слів мовця. У проаналізованих TED-лекціях на екологічну тематику можна знайти приклади використання лексичних одиниць з позитивною (а) та негативною (б) конотацією:

а) *«It's an amazing experience every time, no matter where you go» [71];*
«Here's a design for harvesting rainwater that's super cheap and available to people in the developing world» [79];

б) *«If we just look at what water-poor countries have done, the solutions are out there» [75];* *«If we can make smart investments in these new sources of*

water in the coming years, we can solve our urban water problem and decrease the likelihood that we'll ever run across the effects of a catastrophic drought» [77].

2. Спікери проаналізованих TED-лекцій на екологічну тематику рідко використовують гумор під час своїх виступів. Однак, Крістен Мархейвер є швидше виключенням цієї тенденції. Використання гумору дозволяє їй зблизитись з аудиторією та запобігти створенню негативної атмосфери:

- «*Crying about corals is having a moment, guys (Laughter)*»;
- «*Corals have been living on planet Earth for hundreds of millions of years. They survived the extinction of the dinosaurs. They're badassess. (Laughter)*» [74].

3. Серед досліджуваних TED-лекцій фрагменти виступів Морган Вейг, Девіда Седлака, Лани Мазарех та Мелісси Гаррен є яскравими прикладами використання метафор, які є одними з найважливіших засобів творення емоційного впливу на аудиторію:

- Морган Вейг використовує метафору для пояснення типу бактерій, які, за її словами, їдять пластик: «*The bacteria in my research are not genetically modified frankenbugs*» [80]. Вона проводить аналогію з Френкенштейном, щоб дати аудиторію розуміння того, що ці бактерії – живі істоти, створені природою;
- Девід Седлак називає драмою ситуацію нестачі води в Сан-Пауло: «*A similar drama is playing out today in São Paulo, Brazil, where the main reservoir for the city has gone from being completely full in 2010, to being nearly empty today as the city approaches the 2016 Summer Olympics*» [77]. Спікер також метафорично прирівнює запропоновані ним способи наповнення міст водою до кранів: «*The second tap that we need to open up to solve our urban water problem will flow with the wastewater that comes out of our sewage treatment plants*» [77].

4. Серед засобів творення стратегії емотивного зараження знаходимо також приклади використання антитези в промові Грега Аснера: «*For*

centuries, it's been said that female lions do all of the hunting out in the open savanna, and male lions do nothing until it's time for dinner; «Whereas the female lions hunt out in the open savanna over long distances, usually during the day, male lions use an ambush strategy in dense vegetation, and often at night» [71]. Спікер використовує антитезу для порівняння способів полювання левиць та левів.

5. Спікери TED-лекцій на екологічну тематику також тяжіють до вживання риторичних запитань, що є невід'ємною частиною творення емоційного впливу на аудиторію:

- «Have you heard the news? We're in a clean energy revolution» [78];
- «So how can we save what we don't understand?» [71];
- «Now, you might wonder, "Come on, how much could five percentage points of global electricity be?"» [78].

Таким чином, риторична стратегія емотивного зараження дозволяє створювати необхідну атмосферу виступу, а також впливати на емоційний стан аудиторії та на їхнє сприйняття комунікативної інформації.

Риторичні стратегії комунікативного впливу, орієнтовані на сферу волевиявлення використовуються у TED-лекціях на екологічну тематику мовними способами спонукання.

Одним з найчастіших способів спонукання є вживання імперативів:

- «*And so, let's do solar and wind and efficiency and conservation. Let's accelerate the advanced nuclear programs*»;
- «*Let's take safety. You know, despite what people think, it's hard to figure out how to make nuclear power much safer*» [78].

У першому прикладі Майкл Шелленбергер мотивує аудиторію використовувати сонячну та вітрову енергію, захищати навколишнє середовище, а також спонукає розвивати ядерні технології. Спікеру вдається такий прагматичний вплив з допомогою імперативної конструкції «let's», яку він може використовувати у декількох реченнях підряд.

Іншим засобом творення спонукання виступають модальні дієслова обов'язку (have to) та необхідності (need to, should) [13, с. 138]. Використання модальних дієслів у спонуканні найчастіше відбувається тоді, коли спікер хоче вмотивувати аудиторію, заохотити їх до втілення ідеї, запропонованої спікером.

Алекс Стеффен у своїй промові про сталий розвиток часто використовує риторичну стратегію, орієнтовану на сферу волевиявлення. Спікер вживає такі модальні лексичні одиниці, як «*have to*», «*need to*», а також модальне дієслово «*ought to*»:

- «*We talk about how another world isn't just possible; another world's here. That it's not just that we have to sort of imagine there being a different, vague possibility out there, but we need to start acting a little bit more on that possibility. We need to start doing things like Lula, President of Brazil*»;
- «*And I would personally say that we have to craft new political realities, not only in places like India, Afghanistan, Kenya, Pakistan, what have you, but here at home as well*»;
- «*Here, for example, is Vancouver, which if you haven't been there, you ought to go for a visit. It's a fabulous city*» [79].

Алекс не просто радить чи наказує, він протягом усієї своєї промови підтверджує свої спонукання фактами та прикладами. Як бачимо, у першому фрагменті спікер наводить приклад дій президента Бразилії, а в третьому фрагменті стає зрозуміло, що спікер радить відвідати Ванкувер, оскільки сам у ньому побував.

Модальне дієслово «*should*» було використано у представлених нижче фрагментах TED-лекцій на екологічну тематику:

- «*If you haven't been to the Amazon, you should go*» [71];
- «*By learning more about what triggers the hunt, we should be able to find ways to help slow down or prevent this disease*» [72].

Таким чином, риторичні стратегії комунікативного впливу, орієнтовані на сферу волевиявлення, втілюються в TED-лекціях на екологічну тематику з

допомогою імперативу та модальних дієслів. Такі мовні засоби використовуються для спонукання аудиторії до дії.

Риторичні стратегії комунікативного впливу, орієнтовані на сферу підсвідомості реалізуються шляхом використання різних видів повторів.

Під час аналізу відібраних TED-лекцій на екологічну тематику було виявлено використання фонемного повтору:

«And I think they highlight that while reducing, reusing and recycling are important, they alone are not going to be enough to solve this problem» [80].

Морган Вейг використовує у цьому фрагменті так зване правило трьох «R» (Reduce, Reuse, Recycle), що створює фонемний повтор, орієнтований на вплив на підсвідомість аудиторії.

Використання повторів на синтаксичному рівні є досить поширеною тактикою спікерів відібраних TED-лекцій. Наприклад, Алекс Стеффен використовує прийом повторів для пояснення рівня виснаження планети людьми:

«We're using up about five planets. If everybody on the planet lived the way we did, we'd need between five, six, seven, some people even say 10 planets to make it. Clearly we don't have 10 planets. Again, you know, mental, visual, 10 planets, one planet, 10 planets, one planet. Right? We don't have that. So that's one problem» [79].

Синтаксичні повтори часто використовують наприкінці виступу, підсилюючи при цьому прагматичний вплив спонукання:

- *«So, let's create a water supply that will be able to withstand any of the challenges that climate change throws at us in the coming years. Let's create a water supply that uses local sources and leaves more water in the environment for fish and for food. Let's create a water system that's consistent with our environmental values» [77];*
- *«You can change the products you use at home, you can find the best route to cycle to work, you can run when pollution is not peaking and you can find the best park to bring your children out» [73].*

Таким чином, риторична стратегія впливу на підсвідомість передбачає використання повторів на різних мовних рівнях, що дозволяє підсилити комунікативне повідомлення та закарбувати в пам'яті важливі моменти промови.

Розглянуті риторичні стратегії комунікативного впливу є одними з особливостей створення та здійснення прагматичного впливу на реципієнтів.

3.2 Збереження прагматичного ефекту та стилістичних особливостей при перекладі TEDtalks на екологічну тематику

Перекладацькі трансформації також використовуються на текстовому рівні, оскільки існує потреба у збереженні норм мови перекладу. Саме тому перекладачі вдаються до перекладацьких перетворень, які дозволяють зробити адекватний переклад, наприклад, з англійської мови на українську.

Насамперед розглянемо приклади використання трансформації **об'єднання речень**, яка використовується здебільшого для збереження норм мови перекладу та стилістичних особливостей тексту, або для уточнення змісту. Наприклад:

«The idea behind leapfrogging is that if you are a person, or a country, who is stuck in a situation where you don't have the tools and technologies that you need, there's no reason for you to invest in last generation's technologies. Right?» – «Суть обхідних маневрів наступна – якщо людина, або країна, знаходяться у безвихідній ситуації, при якій у них немає необхідних інструментів чи технологій, то їй немає смислу інвестувати кошти у технології минулого покоління, правда?» [79].

Перекладач об'єднав речення, оскільки такий варіант буде звичним для української мови.

Оскільки є можливість об'єднання речень, існує також трансформація **членування речення**, тобто поділу розгорнутого речення на два або більше менших синтаксичних конструкцій. Це дозволяє виділити певну інформацію,

посилити прагматичний вплив фрагменту оригінального речення, або ж зробити уривок тексту більш зрозумілим. Приклад застосування трансформації членування речення знаходимо в перекладі промови Аллана Севорі:

«Now, large herds dung and urinate all over their own food, and they have to keep moving, and it was that movement that prevented the overgrazing of plants, while the periodic trampling ensured good cover of the soil, as we see where a herd has passed». – «Великі стада залишають гній та урину на своїй їжі. Вони постійно мають рухатися. І саме цей рух перешкоджає знищенню пасовиська, коли періодичне витоптування створює хороше ґрунтове покриття, як ми бачимо там, де пройшло стадо» [76].

Наступними розглянемо трансформації **додавання** та **вилучення**. Перекладач може додати лексичні одиниці в речення, яких не було в тексті оригіналу, задля адекватної передачі сенсу комунікативного повідомлення та його прагматичного ефекту:

«But my own experiences working with some of the world's most water-starved cities in the last decades have shown me that we have the technologies and the management skills to actually transition away from imported water, and that's what I want to tell you about tonight». – «Проте мій власний досвід роботи з деякими найбільш безводними **містами світу** за останні десятиліття показав мені, що в нас є технології та навички управління, щоб, власне, перейти від імпортованої води, і саме про це я хочу вам сьогодні розповісти» [77].

Натомість, трансформація **вилучення** здійснюється для уникнення повторів, або для збереження мовних та стилістичних норм перекладу:

*«The aim was to motivate and **empower** businesses to reduce water and energy consumption».* – «Його метою було мотивувати компанії зменшувати споживання води та електроенергії» [75].

Важливо, щоб вилучення елементів не вплинуло за загальний сенс речення, інакше це може призвести до спотворення прагматичного потенціалу речення.

Перекладачі часто застосовують трансформацію **перестановки**, тобто зміни порядку розташування слів або частин речення в перекладі:

*«The Northern Great Barrier Reef lost two-thirds of its corals last year over a distance of hundreds of miles, then bleached **again this year**, and the bleaching stretched further south».* – «Північний Великий бар'єрний риф втратив дві третини коралів у минулому році на території сотні миль завдовжки, **а у цьому році** він знову побілів: знебарвлення поширилося далі на південь» [74].

Трансформація перестановки використовується для збереження правил побудови речень у мові перекладу або для підкреслення інформації певної частини речення.

Для збереження норм мови перекладу, перекладачі також використовують трансформацію **заміни**, коли певна граматична одиниця мови оригіналу замінюється на граматичну одиницю мови перекладу з іншим значенням [1]. Прикладом заміни граматичної одиниці є такий фрагмент перекладу TED-лекції:

«I just love this, you know -- I mean carrying water is such a drag, and somebody just came up with the idea of well, what if you rolled it». – «**Мені** так подобається це, адже нести воду - це такий тягар, а у когось з'явилась ідея, мовляв, чому б її не котити!» [79]

Трансформація **дослівного перекладу** часто використовується перекладачами, особливо у науково-технічних текстах. Аналіз перекладів TED-лекцій на екологічну тематику підтвердив тенденцію використання дослівного перекладу, особливо у фрагментах пояснення екологічних процесів:

«Tropical forests contain a huge amount of carbon in the trees, and we need to keep that carbon in those forests if we're going to avoid any further global warming». – «Тропічні ліси містять велику кількість вуглецю в деревах, і тому ми мусимо зберегти цей вуглець у лісах, якщо хочемо уникнути подальшого глобального потепління» [71].

Однак, дослівний переклад може спричинити спотворення сенсу та втрати закладеного прагматичного потенціалу, тому перекладачам не слід зловживати використанням цієї трансформації.

У перекладах відібраних TED-лекцій на екологічну тематику є приклади використання трансформації **описового перекладу**, коли певні слова або частини речень передаються шляхом опису значення таких одиниць, що допомагає зберегти сенс комунікативного повідомлення:

*«You'll notice I'm only smiling in one of these two pictures, and in the other one my **dive buddy** had to be a whole lot closer to capture that image».* – «*Вам видно мою посмішку тільки на одному фото, а щоб зробити друге, **той, хто пірнав зі мною**, мав наблизитися впритул»* [72].

Наступною трансформацією є **антонімічний переклад**, який полягає в заміні форми слова або словосполучення на протилежну без втрати загального сенсу та прагматичного значення висловлювання [34, с. 115]. Розглянемо приклади здійснення антонімічного перекладу:

*«No matter **what you do**, nature covers it up so quickly».* – «***Що б ви не робили**, природа швидко запропонує свій покрив»* [76];

«I never heard another scientist tell that kind of story until last year». – «***Я ніколи не чула**, як інший вчений розповідає схожу історію, до минулого року»* [74].

Важливим способом збереження прагматичних та стилістичних особливостей перекладу є трансформація **вибору варіантного відповідника**. Її застосовують під час перекладу багатозначних лексичних одиниць, коли перекладач повинен підібрати доцільний відповідник у мові перекладу. В досліджуваних текстах перекладу було знайдено такі приклади застосування цієї трансформації:

*«So for the past 12 years, I've been obsessed with this idea that climate change is an information **issue** that computers will help us fight».* – «*Останні 12 років я був одержимий ідеєю, що зміна клімату – це інформаційна **проблема**, в боротьбі з якою нам допоможуть комп'ютери»* [73];

«*Think of it in terms of **drums** of water, each containing 200 liters*». – «Уявіть **ємності** води з об'ємом у 200 літрів» [76].

Одними з частотних трансформацій є **конкретизація** та **генералізація**. Перша (а) допомагає чіткіше передати сенс оригіналу, тоді як друга (б) дозволяє більш вільно передати оригінальне значення лексичної одиниці:

а) «*For example, during the Great **Depression**, they created the **Hoover Dam**, which in turn, created Lake Mead and made it possible for the cities of **Las Vegas** and **Phoenix** and **Los Angeles** to provide water for people who lived in a really dry place*». – «Наприклад, під час Великої **Депресії** спорудили Греблю **Гувера**, яка, у свою чергу, створила водосховище Мід і зробила можливим для таких міст як **Лас-Вегас**, **Фінікс** та **Лос-Анджелес** забезпечити водою людей, які жили в дуже посушливому місці» [77];

«*In the 20th century, we literally spent trillions of dollars building infrastructure **to get** water to our cities*». – «В **XX** столітті ми буквально витратили трільйони доларів на будівництво інфраструктури, щоб **добувати** воду для наших міст» [77];

б) «*My goal is that after this short journey, you'll share my amazement at how deeply connected our lives are to these **microscopic** creatures and also perhaps my concern that these relationships are often neglected when it comes to making decisions and policies about our oceans*». – «Хочу, щоб після цієї короткої подорожі ви поділяли моє захоплення тим, наскільки сильно наші життя пов'язані з цими **малесенькими** створіннями, і, можливо, мою стурбованість, що ці відношення часто не беруть до уваги, коли приймають рішення і стратегії щодо океанів» [72].

У першому прикладі ми також бачимо використання трансформації **транскодування**, яку використовують для перекладу власних назв.

Перекладачі використовують трансформацію смислового розвитку, або **модуляції** для уточнення сенсу лексичної одиниці, з врахуванням контексту, та для покращення розуміння оригіналу:

«*Now, all of that grass you see aboveground has to decay biologically before the next **growing season**, and if it doesn't, the grassland and the soil begin to die*». – «Уся трава, яку ви бачите на поверхні, має розкластися біологічно перед наступним **сезоном вегетацій**. Якщо цього не станеться, степ і ґрунт почнуть помирати» [76].

Ще одним способом збереження прагматичного потенціалу є трансформація **цілісного перетворення**, коли відбувається зміна форми частини мовленнєвого потоку, при цьому зміст не змінюється [G8]. До того ж не відбувається і зміна значення, а власне перетворення залежить від контексту:

«*I find it ironic that we're doing so much, yet these areas are fairly unknown to science*». – «**За іронією долі**, ми так наполегливо працюємо, але ці території все ще недосліджені» [71].

Іншим способом заміни є трансформації **компенсації**:

«*Bacteria are microscopic living beings invisible to the naked eye that live everywhere, in all sorts of diverse and extreme environments, from the human gut, to soil, to skin, to vents in the ocean floor, reaching temperatures of **700 degrees Fahrenheit***». – «**Бактерії** – це мікроскопічні живі істоти, невидимі для неозброєного ока, і живуть всюди, в найрізноманітніших та екстремальних умовах, від людських кишок, до ґрунту, шкіри і до тріщин на дні океану, де температура досягає **370 градусів за Цельсієм**» [80].

Перекладач замінює зазначену температуру на звичну нам одиницю вимірювання, що є правильним рішенням для передачі сенсу фрагменту тексту.

Останніми трансформаціями нашого аналізу є **емфатизація** та **нейтралізація**, використання яких залежить від креативності перекладача. Основна умова використання таких прийомів залишається незмінною: такі трансформації не повинні вплинути на стилістичні особливості, емоційне забарвлення та прагматичний сенс тексту загалом. Розглянемо вдалий варіант застосування трансформації емпатизації:

«Now, you might wonder, "Come on, **how much could five percentage points of global electricity be?**"». – «Отже, у вас може промайнути думка: "Ну ж бо, 5 відсотків споживання світової електроенергії - **це ж дріб'язок?**"» [78].

Приклад використання трансформації нейтралізації зберігає сенс висловлювання, а отже, не порушує правило адекватності перекладу:

«Despite our **best efforts**, only nine percent of all plastic we use winds up being recycled». – «Незважаючи на **всі** зусилля, лише дев'ять відсотків усього пластику, що використовується, проходить переробку» [80].

Отже, вдале використання різних перекладацьких трансформацій дозволяє перекладачу створити адекватний переклад іншомовного тексту, в якому буде збережено закладені стилістичні особливості прагматичний потенціал.

Проаналізувавши риторичні стратегії, що реалізуються у відібраних TED-лекціях, було здійснено кількісний аналіз частотності їх використання (рис. 3.3).

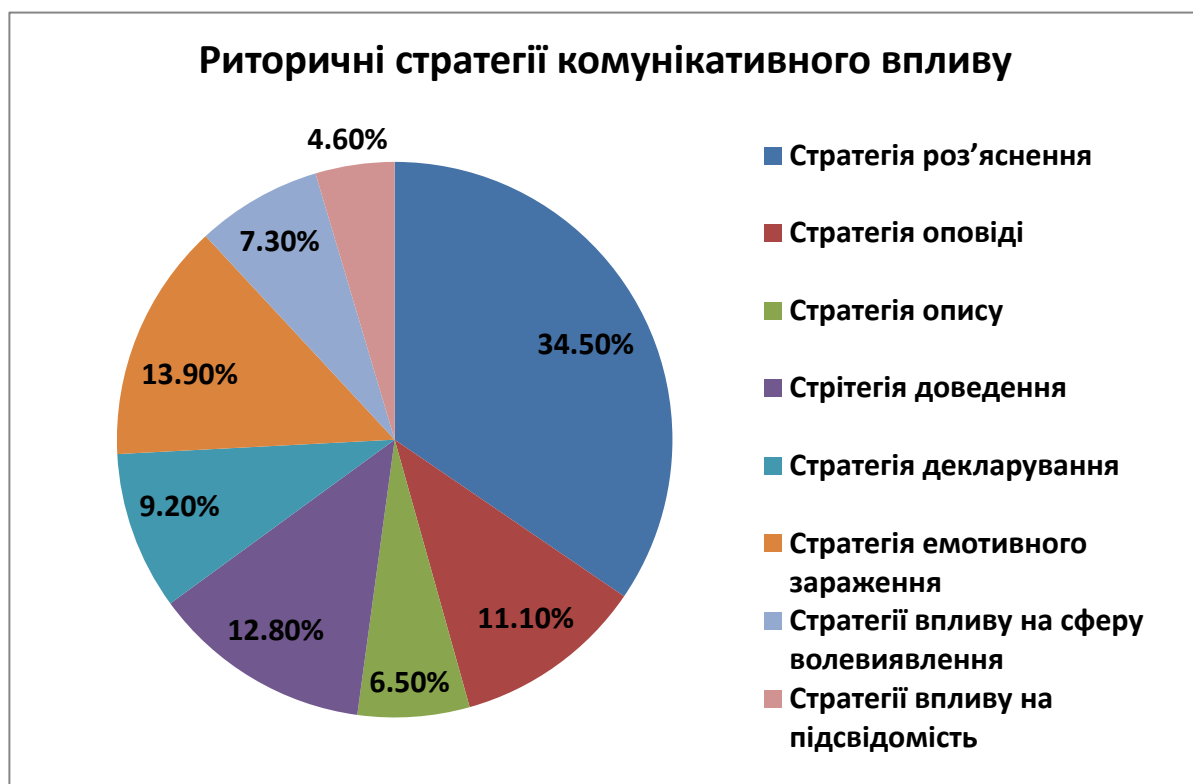

Рис. 3.3 Кількісний аналіз риторичних стратегій комунікативного впливу на аудиторію

Таким чином, стратегія роз'яснення стала найчастотнішим (127) способом творення комунікативного впливу. Це пояснюється тематикою досліджуваних TED-лекцій, оскільки спікери досить часто пояснюють певні екологічні процеси та явища.

Наступними йдуть стратегії емотивного зараження (51), доведення (47) та оповіді (41). Така частотність використання цих стратегій свідчить про важливість впливу на емоційний стан аудиторії, звернення до здорового глузду, статистичних даних та реальних історій спікерів, які підтверджуватимуть їх слова та будуть наочними прикладами.

Найменш частотними стали стратегії декларування (34), стратегії комунікативного впливу орієнтовані на сферу волевиявлення (27), опису (24), а також стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість (17).

3.3 Кількісний аналіз способів перекладу TED-лекції як мультимодального тексту

Кількісний аналіз способів перекладу відібраних TED-лекцій на екологічну тематику було здійснено шляхом окремого аналізу способів перекладу термінів на екологічну тематику, що зустрічаються в TED-лекціях, та безпосереднього аналізу перекладу їх фрагментів.

Загалом було проаналізовано 312 термінологічних одиниць, переклад яких вимагав пошуку лексичного еквівалента або використання перекладацьких трансформацій.

Як бачимо на рисунку 3.4, перекладацька трансформація калькування стала найчастотнішою (132). На другому місці – лексичний еквівалент (86). Такі результати говорять про те, що перекладачі в першу чергу шукали словникові відповідники термінам, адже це збереже прагматичний потенціал та адекватність перекладу.

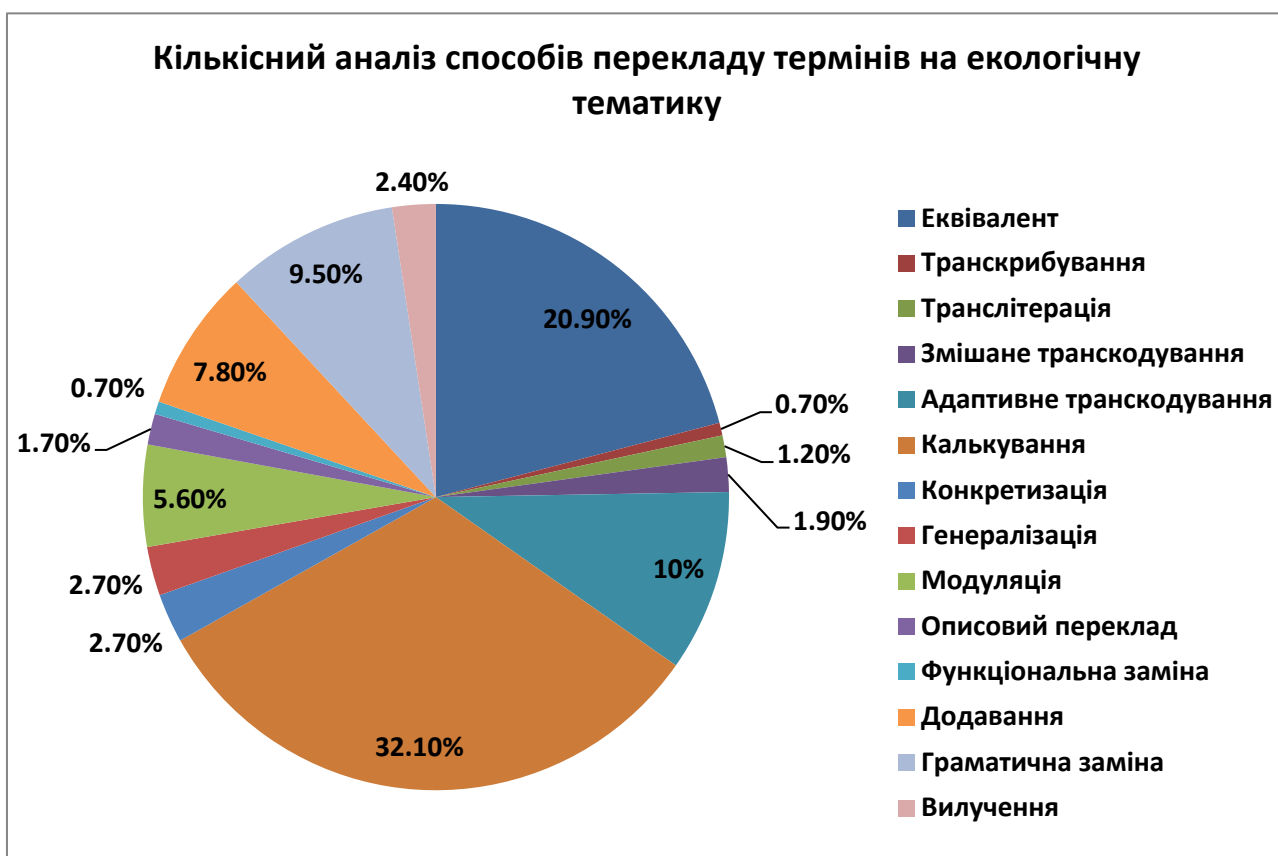

Рис. 3.4 Кількісний аналіз способів перекладу термінів

Наступною за частотністю трансформацією є адаптивне транскодування (41), основне завдання якої – адаптувати транскодований термін до норм мови перекладу. Після – граматична заміна (39).

Частотність таких перекладацьких трансформацій, як додавання (32), модуляція (23), конкретизація (11), генералізація (11), вилучення (10) є невисокою, однак такі способи перекладу завжди були доречними.

Найменш частотними трансформаціями перекладу термінів на екологічну тематику стали змішане транскодування (8), описовий переклад (7), транслітерація (3), транскрибування (3), функціональна заміна (3).

Кількісний аналіз способів перекладу фрагментів TED-лекцій на екологічну тематику представлено на рисунку 3.5.

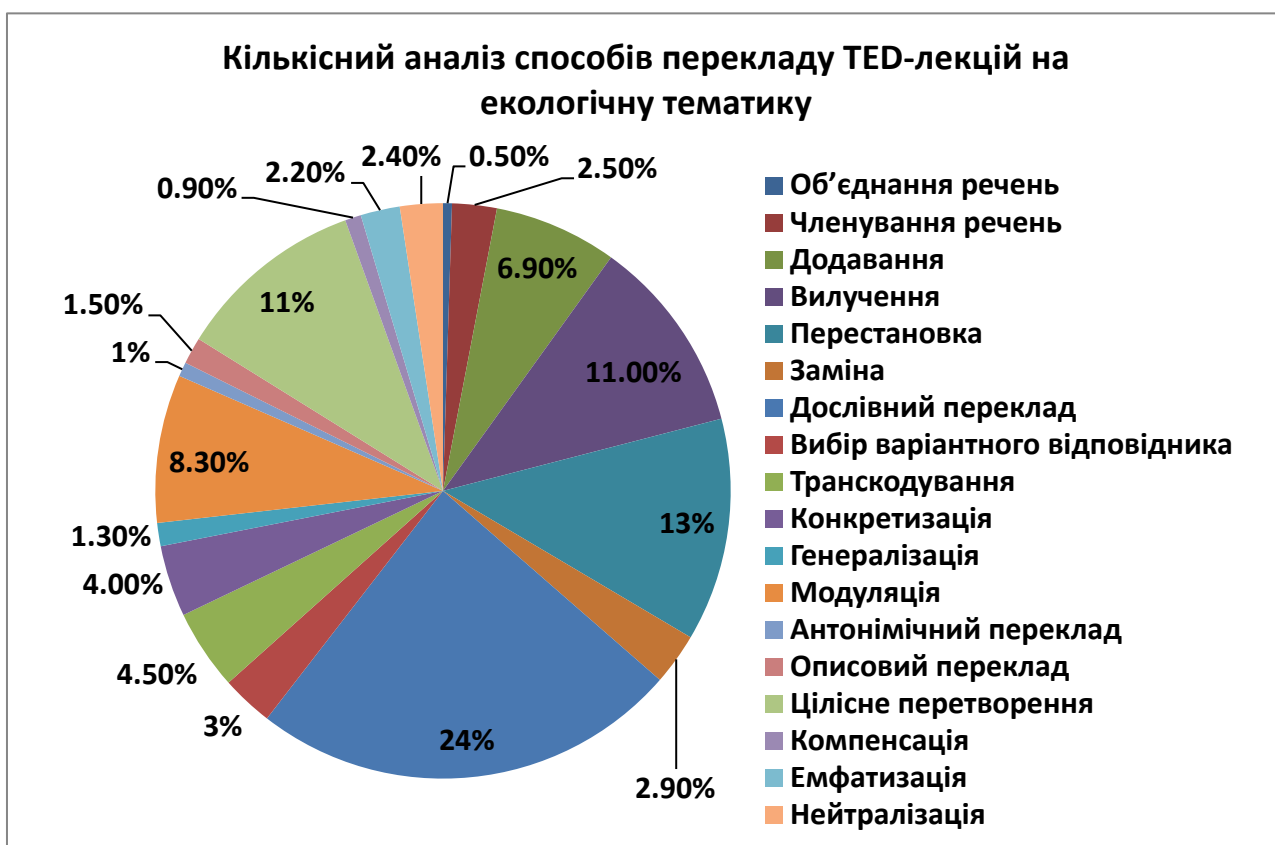

Рисунок 3.5 – Кількісний аналіз способів перекладу TED-лекцій

Дослівний переклад (306) є лідером серед використаних перекладачами перекладацьких трансформацій. Загалом, такий спосіб перекладу не спотворював прагматичний потенціал промови та допомагав зберігати інформацію висловлювань.

Одними з найчастотніших способів перекладу стали трансформації перестановки (159) та вилучення (141), які допомагали зберігати норми української мови під час перекладу та вміло передавати сенс мовлення. Наступними є трансформації цілісного перетворення (135), модуляції (105) та додавання (88).

Трансформації транскодування (57) використовувались здебільшого для перекладу власних назв, а конкретизація (52) дозволяла точніше передати сенс окремих лексичних одиниць. Вибір варіантного відповідника (38), а також трансформація заміни (37) використовувалися для адекватного перекладу лексичних одиниць. Інколи перекладачі звертались до трансформації

членування речень (32). Трансформації нейтралізації (30) та емпатизації (28) також не характеризуються високою частотністю, тому можна сказати, що перекладачі намагались зберегти емоційну забарвленість оригінального тексту під час перекладу.

Найменш частотними трансформаціями стали описовий переклад (19), генералізація (17), компенсація (12), антонімічний переклад (10), об'єднання речень (6).

Таким чином, найчастотнішими способами перекладу відібраних TED-лекцій на екологічну тематику стали калькування та підбір еквіваленту лексичних одиниць, дослівний переклад, а також трансформації перестановки та вилучення.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Третій розділ присвячено аналізу особливостей передачі прагматистичних особливостей TED-лекцій на екологічну тематику засобами української мови.

Описавши визначення поняття «переклад», було описано різні види перекладацьких трансформацій та проаналізовано використання таких прийомів під час перекладу термінів на екологічну тематику, використаних в досліджуваних TED-лекціях.

Задля визначення адекватності перекладів TED-лекцій на екологічну тематику було проаналізовано тексти оригіналу крізь риторичні стратегії комунікативного впливу, орієнтовані на сфери раціонального мислення, емоцій, волевиявлення та підсвідомості. Розуміючи прагматичні наміри спікерів, що проявляються у застосуванні риторичних стратегій впливу на аудиторію, було наведено приклади застосування перекладацьких трансформацій під час перекладу відібраних TED-лекцій на екологічну тематику.

Загалом, найчастотнішими перекладацькими трансформаціями стали дослівний переклад, трансформації перестановки та вилучення, а також цілісного перетворення, модуляції та додавання.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Магістерська робота присвячена дослідженню лінгвопрагматичних та семантико-стилістичних особливостей TED-лекцій на екологічну тематику та аналізу перекладацького аспекту таких промов.

У ході дослідження було розглянуто поняття «прагматики» та «стилістики», а також описано особливості TED-лекцій як нового жанру публічного мовлення. Для вивчення прагматичних особливостей відібраних TED-лекцій на екологічну тематику було проаналізовано мовні та позамовні засоби їхнього впливу на аудиторію.

Мовні особливості творення прагматичного впливу проявляються на фонетичному, лексичному, граматичному та синтаксичному мовних рівнях. Фонетичні особливості розкрито через визначення терміну «інтонація» та компонентів ритмомелодійного ладу мовлення, що допомогло створити інтонаційні моделі спікерів та визначити основні фонетичні інструменти впливу на аудиторію. На лексичному рівні зазначено тенденцію вживання загальноновживаної та розмовної лексики, а також використання основних лексичних одиниць досліджуваних TED-лекцій – екологічних термінів.

Особливу увагу було приділено дослідженню структурно-семантичних особливостей термінів на екологічну тематику, що зустрічаються у відібраних TED-лекціях. Розглянуто приклади граматичних особливостей промов, які слугують засобом творення прагматичного впливу та підсилення експресивності мовлення, а також описано найчастотніші синтаксичні конструкції та особливості їх вживання. Позамовні особливості, описані в роботі, також є інструментами підсилення прагматичного впливу мовця на аудиторію.

Дослідження прагматичного потенціалу TED-лекцій на екологічну тематику здійснювалося через аналіз використання риторичних стратегій комунікативного впливу на аудиторію. В роботі наведено приклади використання таких стратегій спікерами під час своїх виступів, що допомогло

визначити найчастотніші стратегії – роз'яснення, емотивного зараження та доведення.

Аналіз перекладацького аспекту відібраних TED-лекцій на екологічну тематику здійснено через опис способів перекладу термінів на екологічну тематику та окремих фрагментів TED-лекцій.

Загалом, терміни на екологічну тематику найчастіше перекладали з допомогою калькування (32,1%) або шляхом пошуку словникового відповідника, тобто лексичного еквівалента (20,9%).

Аналіз використаних перекладацьких трансформацій під час перекладу фрагментів відібраних TED-лекцій на екологічну тематику допоміг визначити найчастотніші способи перекладу – дослівний переклад (24%), трансформації перестановки (12,5%), вилучення (11%), цілісного перетворення (10,6%), модуляції (8,3%) та додавання (6,9%).

Такі результати дозволяють зробити висновок, що перекладачам вдалося створити адекватний переклад TED-лекцій на екологічну тематику та зберегти прагматичний потенціал промов.

Оскільки багато екологічних проблем залишаються невирішеними, науковці та активісти зі всього світу продовжують брати участь в TED-конференціях, адже платформа допомагає поширювати інформацію та мотивувати до змін. Кожен спікер є унікальним мовцем, який використовує звичні йому засоби би мовного та позамовного впливу на аудиторію, тому вивчення прагматичних особливостей TED-лекцій на екологічну тематику досі залишається перспективним напрямком дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аракин В.Д. Сравнительная типология английского и русского языков: Учеб. пособие. 3-е изд. Москва: Физматлит, 2005. 232 с.
2. Баркасі В.В., Каленюк С.О., Коваленко О.В. Словник лінгвістичних термінів для студентів філологічних факультетів. Миколаїв, 2017. 128 с.
3. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Москва: Междунар. отношения, 1975. 240 с.
4. Вежбицкая А. Речевые жанры : Жанры речи. Саратов : Колледж, 1997. С. 99–111.
5. Виноградов В. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). Москва : Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
6. Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.
7. Дроздова Т. В. Проблемы понимания научного текста (англоязычные экономические тексты). Астрахань: Изд-во АГТУ, 2003. 224 с.
8. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Том 1: А – Й. Донецьк : ДонНУ, 2012. 401 с.
9. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Том 2: К – О. Донецьк : ДонНУ, 2012. 349 с.
10. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Том 3: П – С. Донецьк : ДонНУ, 2012. 426 с.
11. Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Том 4: Т – Я. Донецьк : ДонНУ, 2012. 387 с.
12. Запольських С.П., Запольських А.Ю. Лінгвопрагматичні особливості англійських публічних промов (на матеріалах доповідей конференції Technology entertainment design talks (TED-talks). *Нова філологія*. 2016. № 68 .С. 85-89.

13. Кайсіна Д. М. Англомовний дискурс ідеації: стратегії комунікативного впливу : дис. Кайсіна Д. М. канд. філ. наук. Харків, 2018. 318 с.
14. Кайсіна Д. М. Стратегії мовленнєвого впливу в англомовному дискурсі ідеації // *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер.: «Філологічні науки (мовознавство)»*: збірник наукових праць. Дрогобич, 2016. Т. 1. № 5. С. 131–135.
15. Канделаки Т. Л. Семантика и мотивированность терминов. Москва : Наука, 1977. 167 с.
16. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури : Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
17. Квитко И. С. Термины в научном документе. Львов: Вища школа, 1976. 128 с.
18. Коваленко А. Я. Научно-технический переклад 2-е вид., виправл. Тернопіль: Видавництво Карп'юка, 2004. 284с.
19. Ковалів Ю. І. Літературознавчий словник-довідник. Київ : Академія, 2007. 752 с.
20. Коломієць І.І. Основні лінгвостилістичні поняття і категорії. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с.
21. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода. Москва : Юрайт, 2000. 136 с.
22. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. Вінниця : Нова книга, 2001. 448 с.
23. Кулемина К. В. Основные виды переводческих трансформаций // *Вестник АГТУ*. 2007. № 5. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/osnovnyye-vidy-perevodcheskih-transformatsiy> (дата обращения: 11.09.2021)
24. Курбанова А. Що таке TEDx та чому варто витратити час на перегляд цих відео. URL: <https://nachasi.com/2018/04/26/shho-take-tedx/>
25. Латышев Л.К. Курс перевода: эквивалентность перевода и этапы его достижения. Москва : Просвещение, 1980. 160 с.

26. Левковская К. А. Теория слова, принципы ее построения и аспекты изучения лексического материала [Текст]. Москва: Высшая школа, 1962. 296 с.
27. Лісогуб Л. І. Функціонування запозичених англійських термінів економічної терміносистеми у німецькій мові. *Вісник Запорізького держ. ун-ту*. 2002. № 1. С. 77–81.
28. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
29. Лопатин М.А. Проблема понятий адекватности и эквивалентности перевода // *Гуманитарные научные исследования*. 2016. № 2 [Электронный ресурс]. URL: <https://human.snauka.ru/2016/02/14266> (дата обращения: 21.10.2021).
30. Маркунін О.Л., Стукаленко В.О., Павлова Т.М. Практика письмового перекладу. Навчальний посібник для студентів IV курсу. Одеса : ВУЗ: ОНУ, 2010. 30 с.
31. Минкин Л.М. Аспекты синтезированной теории. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія: Філологія. Київ : КДЛУ, 1998. Т. 1. №1. С. 20-24.
32. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови. Підручник для студентів ін-тів і фак. іноземної мови. Харків: «Основа». 1993. 255 с.
33. Офіційний сайт TED. URL: <https://www.ted.com/>
34. Павлова Т. Н. Проблеми перекладу сленгізмів. URL: http://www.rusnauka.com/27_NNM_2009/Philologia/52780.doc.htm.
35. Пронина Р. Перевод английской научно-технической литературы. Москва : Высш. шк., 1986. 245 с.
36. Руденко Н. С. Екологічна лексика як об'єкт перекладу: теоретичний та міжнародний аспекти // *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2011. № 16 (227). Ч. I. С. 55–50.
37. Рыжова Л. П. Французская прагматика. Москва : КомКнига, 2007. 240 с.

38. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
39. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
40. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка. Москва : Астрель, 2003. 221 с.
41. Словник-довідник сучасних екологічних та природоохоронних термінів / укл. Гончаренко Г. Є., Совгіра С. В. Київ : Наук. світ, 2010. 67 с.
42. Фролова І.Є. Дискурсивна стратегія як організуючий конститuent вербально-соціальної інтеракції // *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи: Зб. наук. пр.* Київ : Логос, 2009. № 3. С. 242-349.
43. Шичкина М. Г. Оценка качества перевода: критерии адекватного и эквивалентного перевода по В.Н. Комиссарову. *Молодой учёный*. 2016. № 15. С. 615–618.
44. Allaby M. Oxford Dictionary of Ecology. Oxford : Oxford University Press, 2005. 432 p.
45. Anderson C. TED talks: the official TED guide to public speaking. Boston : Houghton Mifflin Harcourt, 2016. 268 p.
46. Baofu P. The Future of Post-Human Semantics: A Preface to a New Theory of Internality and Externality. Cambridge Scholars Publishing, 2012. 595 p.
47. Bell A. Speech Accommodation Theory and Audience Design. *Concise encyclopedia of pragmatics (2nd ed.)* / edited by J. L. Mey. Oxford: Elsevier, 2006. P. 992–994.
48. Chunying L. The Study on Stylistic Features of Public Speaking. *International Conference on Social Science and Higher Education*. Paris, France: Atlantis Press, 2015. P. 84-86.
49. Collin P. H. Dictionary of Environment & Ecology, 3rd edition. London : Bloomsbury Publishing Plc, 2004. 265 p.

50. Concise Encyclopedia of Pragmatics (second edition) / edited by J.L. Mey. Elsevier Ltd., 2009. 1183 p.
51. Crystal D. A Dictionary of Linguistics and Phonetics (6th ed.). Oxford: Blackwell, 2008. 529 p.
52. D'Avanzo S. Speaker identity vs. speaker diversity: the case of TED talks corpus. *Language Diversity: Identities, Genres, Discourses*, 2015. P. 262- 278.
53. Dictionary by Merriam-Webster: веб-сайт. URL: <https://www.merriam-webster.com/>
54. Donovan J. How to deliver a TED talk: Secrets of the world's most inspiring presentations. Lexington, KY: CreateSpace, 2012. 112 p.
55. Foundations of pragmatics. Handbooks of Pragmatics 1 / edited by W. Bublitz, A.H. Jucker, K.P. Schneider. Walter de Gruyter, 2011. 725 p.
56. Huang, Y. Pragmatics: language use in context. *The Routledge Handbook of Linguistics*. London : Routledge, 2015. P. 205-220.
57. Mattiello E. The popularization of science via TED talks. *International Journal of Language Studies*, 11(4), 2017. P. 77-106.
58. Mey J. L. Pragmatics: An Introduction. Oxford: Blackwell, 2001. 392 p.
59. Mey J. L. Pragmatics: Overview. *Concise encyclopedia of pragmatics (2nd ed.)* / edited by J. L. Mey. Oxford: Elsevier, 2006. P. 786–797.
60. Morris Ch. W. Writings on the General Theory of Signs. Berlin : The Hague, 1971. 218–219 pp.
61. Online Etymological Dictionary: веб-сайт. URL: <https://www.etymonline.com/>
62. Oxford Encyclopedic English Dictionary / edited by J. M. Hawkins and R. Allen. Oxford : Oxford University Press, 1991. 1729 p.
63. Oxford Learner's Dictionaries: веб-сайт. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/>
64. Roach P. English phonetics and phonology, 4th edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. 231 p.

65. Rychkova I. Storytelling In TED Talks. *Electronic Theses and Dissertations*. 2020. 59 p.
66. Simpson P. *Stylistics: A Resource Book for students*. London : Routledge, 2004. 247 p.
67. *The Handbook of Pragmatics* / edited by Horn L. R., Ward G. Blackwell Publishing Ltd., 2006. 867 p.
68. *The Routledge Handbook of Linguistics*. London / edited by Allan K. New York: Routledge, 2015. 608 p.
69. Yule G. *Pragmatics*. Oxford : Oxford University Press, 1996. 152 p.
70. Yule G. *The Study of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1996. 294 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

71. Asner G. Ecology from the air. TEDGlobal, 2013. URL: https://www.ted.com/talks/greg_asner_ecology_from_the_air (дата звернення: 25.09.2021).
72. Garren M. The sea we've hardly seen. TEDxMonterey, 2012. URL: https://www.ted.com/talks/melissa_garren_the_sea_we_ve_hardly_seen (дата звернення: 25.09.2021).
73. Lacombe R. A personal air-quality tracker that lets you know what you're breathing. TED, 2018. URL: https://www.ted.com/talks/romain_lacombe_a_personal_air_quality_tracker_that_lets_you_know_what_you_re_breathing (дата звернення: 25.09.2021).
74. Marhaver K. Why I still have hope for the coral reefs. TED, 2017. URL: https://www.ted.com/talks/kristen_marhaver_why_i_still_have_hope_for_coral_reefs (дата звернення: 25.09.2021).
75. Mazahreh L. 3 thoughtful ways to conserve water. TED@BCG Milan, 2017. URL:

- https://www.ted.com/talks/lana_mazahreh_3_thoughtful_ways_to_conserve_water (дата звернення: 25.09.2021).
76. Savory A. How to fight desertification and reverse climate change. TED, 2013. URL: https://www.ted.com/talks/allan_savory_how_to_fight_desertification_and_reverse_climate_change (дата звернення: 25.09.2021).
77. Sedlak D. 4 ways we can avoid a catastrophic drought. TEDxMarin, 2015. URL: https://www.ted.com/talks/david_sedlak_4_ways_we_can_avoid_a_catastrophic_drought (дата звернення: 25.09.2021).
78. Shellenberger M. How fear of nuclear power is hurting the environment. TEDSummit, 2016. URL: https://www.ted.com/talks/michael_shellenberger_how_fear_of_nuclear_power_is_hurting_the_environment (дата звернення: 25.09.2021).
79. Steffen A. The route to a sustainable future. TEDGlobal, 2005. URL: https://www.ted.com/talks/alex_steffen_the_route_to_a_sustainable_future (дата звернення: 25.09.2021).
80. Vague M. These bacteria eat plastic. TEDxMtHood, 2018. URL: https://www.ted.com/talks/morgan_vague_these_bacteria_eat_plastic (дата звернення: 01.10.2021).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Семантична класифікація термінів на екологічну тематику та їх
перекладацький аналіз

№	Термін	Переклад	Спосіб перекладу
Загальні екологічні терміни			
1.	Biodiversity	Біологічне розмаїття	Калькування
2.	Dead material	Мертва матерія	Калькування
3.	Ecosystem	Екосистема	Адаптивне транскодування
4.	Environment	Довкілля; середовище; оточення	Еквівалент; генералізація
5.	Food web	Харчова мережа	Калькування
6.	Habitat	Ареал	Еквівалент
7.	Humanity	Людство	Еквівалент
8.	Nature	Природа	Еквівалент
9.	Photosynthesizer	Фототроф	Еквівалент
10.	Planet	Планета	Адаптивне транскодування
11.	Population	Популяція	Адаптивне транскодування
12.	Species	Біологічний вид	Еквівалент + додавання
13.	To die	Помирати	Калькування
14.	To live	Існувати; жити	Генералізація; калькування
15.	Wildlife	Дика природа	Калькування + конкретизація
Рослинний світ			
16.	Algae	Водорості	Еквівалент
17.	Branch	Гілка	Еквівалент
18.	Colored algae	Кольорові водорості	Калькування
19.	Date palm	Фінікова пальма	Калькування

20.	Dead tree	Сухе дерево	Калькування; конкретизація
21.	Flower	Квітка	Еквівалент
22.	Fruits	Фрукти	Еквівалент
23.	Grapevine	Виноградник	Генералізація
24.	Grass	Трава	Еквівалент
25.	Growing season	Сезон вегетацій	Граматична заміна + модуляція
26.	Hydrogen-generating algae	Водорості, що генерують водень	Описовий переклад
27.	Kelp	Бурі водорості	Генералізація + додавання
28.	Leaf	Листок	Еквівалент
29.	Low water-intensive crop	Рослина, яка потребує менше рідини	Описовий переклад
30.	Plant	Рослина	Еквівалент
31.	Root	Корінь	Еквівалент
32.	Seed	Насіння	Еквівалент
33.	Shrub	Кущ	Еквівалент
34.	Shrubbery	Чагарник	Еквівалент
35.	Symbiotic algae	Водорості-симбіонти	Калькування + граматична заміна
36.	To grow	Рости	Калькування
37.	Tree	Дерево	Еквівалент
38.	Vegetables	Овочі	Еквівалент
39.	Vegetation	Рослинність	Еквівалент
Тваринний світ			
40.	Animal	Тварина	Еквівалент
41.	Buffalo	Буйвіл	Еквівалент
42.	Cattle	Корова	Конкретизація
43.	Coral	Корал	Транскрибування
44.	Coral colony	Коралова колонія	Калькування
45.	Coral disease	Хвороба коралів	Калькування + граматична заміна
46.	Coral mucus	Кораловий слиз	Калькування

47.	Tissue	Тканина	Еквівалент
48.	Elephant	Слон	Еквівалент
49.	Fish	Риба	Еквівалент
50.	Flock	Стадо	Еквівалент
51.	Giraffe	Жирафа	Еквівалент
52.	Goat	Коза	Еквівалент
53.	Grazing animal	Тварина, яка пасеться	Описовий переклад
54.	Herd	Стадо	Еквівалент
55.	Hog	Кабан	Еквівалент
56.	Impala	Антилопа	Еквівалент
57.	Insects	Комахи	Еквівалент
58.	Lion	Лев	Еквівалент
59.	Livestock	Велика рогата худоба	Конкретизація + додавання
60.	Monkey	Мавпа	Еквівалент
61.	Pack-hunting predators	Дикі хижаки, які полюють стадами	Описовий переклад
62.	Shark	Акула	Еквівалент
63.	Sheep	Вівця	Еквівалент
64.	Shell	Мушля	Еквівалент
65.	Whale	Кит	Еквівалент
Живі організми			
66.	Bacteria	Бактерії	Адаптивне транскодування
67.	Bacteria community	Бактеріальна спільнота	Калькування
68.	Healthy microbes	Корисні мікроби	Калькування + модуляція
69.	Marine bacteria	Морські бактерії	Калькування
70.	Microbe	Мікроб	Змішане транскодування
71.	Ocean microbes	Океанічні мікроби	Калькування
72.	Pathogen	Патоген	Адаптивне транскодування
73.	Protective bacteria	Бактерії-захисники	Калькування + граматична заміна

74.	Viral community	Вірусна спільнота	Калькування
75.	Virus	Вірус	Транслітерація
Водне середовище та ресурси			
76.	Drinking water	Питна вода	Калькування
77.	Floodplain	Заплава	Еквівалент
78.	Fresh water	Питна вода	Калькування + модуляція
79.	Lake	Озеро	Еквівалент
80.	Main stem	Основна течія	Калькування
81.	Ocean	Океан	Адаптивне транскодування
82.	Rainwater	Дощова вода	Калькування
83.	River	Ріка	Еквівалент
84.	Sea	Море	Еквівалент
85.	Swamp	Болото	Еквівалент
86.	Usable water	Придатна для використання вода	Додавання + калькування
87.	Water resources	Водні ресурси	Калькування
Повітряне середовище			
88.	Air	Повітря	Еквівалент
89.	Atmosphere	Атмосфера	Адаптивне транскодування
Земельні ресурси та їх складові			
90.	Aquifer	Водоносний горизонт	Еквівалент + додавання
91.	Bare ground \ soil	Оголена земля \ ґрунт	Калькування
92.	Desert	Пустеля	Еквівалент
93.	Field	Поле	Еквівалент
94.	Forest	Ліс	Еквівалент
95.	Grassland	Пасовисько	Еквівалент
96.	Hill	Пагорб	Еквівалент
97.	Island	Острів	Еквівалент
98.	Land	Земля ; зона	Калькування; генералізація
99.	Landscape	Ландшафт	Еквівалент

100.	Lowland	Долина	Калькування
101.	Mountain system	Гірська система	Калькування
102.	Mountain	Гора	Еквівалент
103.	Park	Парк	Транслітерація
104.	Pasture	Пасовище	Еквівалент
105.	Plant litter	Мертвий покрив	Еквівалент
106.	Rainforest	Дощовий ліс	Калькування
107.	Reef	Риф	Змішане транскодування
108.	Savanna	Савана	Змішане транскодування
109.	Seafloor	Морське дно	Калькування
110.	Shore	Берег	Еквівалент
111.	Shoreline	Берегова лінія	Калькування
112.	Soil	Ґрунт	Еквівалент
113.	To absorb	Вбирати	Калькування
114.	Tropical forest	Тропічний ліс	Калькування
115.	Watershed	Вододіл	Еквівалент
Корисні копалини			
116.	Charcoal	Деревне вугілля	Еквівалент + додавання
117.	Coal	Вугілля	Еквівалент
118.	Fossil fuels	Горючі корисні копалини	Еквівалент + додавання
119.	Gas	Газ	Змішане транскодування
120.	Natural gas	Природний газ	Калькування
121.	Oil	Нафта	Еквівалент
122.	Oil burning	Мазут	Модуляція + вилучення
123.	Reserve	Запас	Калькування
Природні та погодні явища і процеси			
124.	Arid	Посушливий	Калькування
125.	Cold	Холодний	Калькування
126.	Drought	Посуха	Еквівалент

127.	Dry season	Посуха	Калькування + вилучення
128.	Dryness	Посуха	Калькування
129.	Evaporation	Випаровування	Еквівалент
130.	Flood	Повінь	Еквівалент
131.	High rainfall	Період великих опадів	Модуляція + додавання
132.	Hot	Гарячий	Калькування
133.	Humidity	Вологість	Еквівалент
134.	Hurricane	Ураган	Еквівалент
135.	Microclimate	Мікроклімат	Змішане транскодування
136.	Rain	Дощ	Еквівалент
137.	Storm	Шторм	Змішане транскодування
138.	Temperature	Температура	Адаптивне транскодування
139.	Tsunami	Цунамі	Змішане транскодування
Охорона навколишнього середовища			
140.	Conservation plan	План збереження	Калькування + граматична заміна
141.	Environmental protection	Захист навколишнього середовища	Калькування + граматична заміна + додавання
142.	Humanitarian design	Гуманітарний проект	Калькування + генералізація
143.	Protection	Захист	Калькування
144.	To stabilize	Стабілізувати	Адаптивне транскодування
Екологічні проблеми та катастрофи			
145.	Air pollution	Забруднення повітря	Калькування + граматична заміна
146.	Car exhaust	Викиди авто	Калькування + генералізація + граматична заміна
147.	Catastrophic	Катастрофічний	Адаптивне транскодування
148.	Climate change	Зміна клімату	Калькування + граматична заміна
149.	Climate crisis	Кліматична катастрофа	Калькування + модуляція
150.	Damaging	Руйнівний	Калькування

151.	Deforestation	Вирубування лісів	Еквівалент + додавання
152.	Desertification	Опустелювання	Еквівалент
153.	Devastation	Спустошення	Калькування
154.	Die-off	Вимирання	Калькування
155.	Dusty environment	Запилене середовище	Калькування
156.	Emission	Викиди	Калькування + граматична заміна
157.	Endangered species	Вимираючий вид	Еквівалент
158.	Environmental risk	Екологічний ризик	Модуляція + адаптивне транскодування
159.	Extinction	Вимирання	Калькування
160.	Exhaust gas	Вихлопний газ	Еквівалент
161.	Fertilizer pollution	Забруднення добривами	Калькування + граматична заміна
162.	Fertilizer runoff	Змив добрив	Калькування + граматична заміна
163.	Global carbon emissions	Глобальне виділення вуглецю	Калькування + граматична заміна +
164.	Global crisis	Глобальна криза	Калькування
165.	Global warming	Глобальне потепління	Калькування
166.	Leak	Витік	Калькування
167.	Overfed ocean	Перенасичений океан	Модуляція
168.	Overgrazing	Знищення пасовиська	Модуляція + додавання
169.	Plastic pollution	Забруднення пластиком	Еквівалент + граматична заміна
170.	Plastic waste	Відходи з пластику	Калькування
171.	Pollutant	Забруднювач	Калькування
172.	Poor air quality	Повітря поганої якості	Модуляція + граматична заміна
173.	Sewage pollution	Забруднення стічними водами	Еквівалент + граматична заміна + додавання
174.	Sewage spill	Викид нечистот	Модуляція + граматична заміна
175.	Tainted water	Неякісна вода	Модуляція

176.	Urban water crisis	Криза міської води	Калькування + граматична заміна
177.	Waste	Відходи	Калькування
178.	Wastewater	Стічні води	Еквівалент + додавання
179.	Water crisis	Водна криза	Калькування
180.	Water-poor country or water-scarce country	Країна з дефіцитом води	Модуляція + граматична заміна
Антропогенна діяльність			
181.	Aquaculture	Риборозплід	Конкретизація
182.	Bio-morphic building	Біоморфна споруда	Калькування
183.	Coastal construction	Прибережне будівництво	Калькування
184.	Fish farm	Рибна ферма	Калькування
185.	Green building	Екологічно чиста будівля	Модуляція + додавання
186.	Man-made wetland	Штучне болото	Калькування
187.	Overfishing	Надмірний вилов	Калькування + додавання
188.	Sewage treatment plant	Очисна споруда	Генералізація + вилучення
189.	Well	Свердловина	Еквівалент
Галузі, пов'язані з екологічною сферою			
190.	Biology	Біологія	Адаптивне транскодування
191.	Chemistry	Хімія	Адаптивне транскодування
192.	Geography	Географія	Адаптивне транскодування
193.	Microbiology	Мікробіологія	Адаптивне транскодування
194.	Microfluidics	Мікрофлюїдика	Адаптивне транскодування
195.	Physics	Фізика	Адаптивне транскодування
Працівники в сфері екології та її субгалузей			
196.	Biologist	Біолог	Адаптивне транскодування
197.	Climate scientist	Кліматолог	Модуляція + вилучення
198.	Climatologist	Кліматолог	Адаптивне транскодування
199.	Earth scientist	Землезнавець	Калькування
200.	Ecologist	Еколог	Адаптивне транскодування

201.	Global ecologist	Глобальний еколог	Калькування
202.	Microbial ecologist	Еколог-мікробіолог	Адаптивне транскодування + граматична заміна
203.	Researcher	Дослідник	Калькування
204.	Scientist	Науковець	Калькування
205.	Solar engineer	Геліотехнік	Еквівалент + вилучення
Методи, обладнання та матеріали для дослідження екології			
206.	Accounting system	Система обліку	Калькування + граматична заміна
207.	Actual data	Фактична інформація	Калькування
208.	Airborne mapping	Повітряна картографія	Калькування + генералізація
209.	Airborne observatory	Повітряна обсерваторія	Калькування + генералізація
210.	Binoculars	Бінокль	Адаптивне транскодування
211.	Carbon mapping	Нанесення запасів вуглецю на карту	Описовий переклад
212.	Compass	Компас	Транскрибування
213.	Confocal microscope	Конфокальний мікроскоп	Адаптивне транскодування
214.	Ecological footprint	Екологічний слід	Калькування
215.	GPS tracking collar	Ошийник з GPS	Калькування + граматична заміна + вилучення
216.	Imaging spectrometer	Спектрометр обробки зображення	Калькування + граматична заміна + додавання
217.	Laser-guided spectroscopy	Лазерна спектроскопія	Адаптивне транскодування + вилучення
218.	Micro-channel	Мікроканал	Адаптивне транскодування
219.	Microfluidic chamber	Мікрофлюїдна камера	Адаптивне транскодування + еквівалент
220.	Microscope	Мікроскоп	Змішане транскодування
221.	Microscope lens	Лінза мікроскопу	Калькування + граматична заміна
222.	Microscope slide	Предметне скло мікроскопу	Калькування + додавання
223.	Observation	Спостереження	Калькування

224.	Satellite sensor	Супутниковий датчик	Калькування
225.	Sensor	Сенсор	Транслітерація
226.	Soil moisture detector	Детектор вологості ґрунту	Транслітерація + калькування + граматична заміна
227.	Study creature	Піддослідний	Калькування + вилучення
228.	Survey	Дослідження	Калькування
229.	Technology	Технології	Адаптивне транскодування
230.	To measure	Вимірювати	Калькування
231.	To record	Записувати	Калькування
232.	To sample	Брати проби	Калькування + додавання
233.	Ultraviolet	Ультрафіолет	Адаптивне транскодування
234.	Video microscopy	Відеомікроскопія	Адаптивне транскодування
235.	Water-consumption level	Рівень споживання води	Калькування + граматична заміна
Методи, обладнання та матеріали для вирішення проблем екології			
236.	Air-quality monitoring station	Станція контролю якості повітря	Калькування + граматична заміна
237.	Air-quality tracker	Трекер якості повітря	Транскрибування + калькування + граматична заміна
238.	Banning diesel	Заборона дизельних двигунів	Калькування + додавання
239.	Bio-mimicry	Біомімікрія	Адаптивне транскодування
240.	Distilling water	Опріснення води	Конкретизація
241.	Electric car	Електромобіль	Калькування
242.	Emission standard	Дозволена кількість викидів	Модуляція + додавання
243.	Fog-catcher	Перехоплювач туману	Калькування
244.	Landmine-detecting flower	Квітка-детектор мін	Калькування
245.	Natural treatment process	Процес природної очистки	Калькування
246.	Natural water storage system	Природна система зберігання води	Калькування
247.	Rain science	Технології зрошування	Модуляція
248.	Rainwater harvesting	Збір дощової води	Калькування + граматична

			заміна
249.	Recycled water	Зворотна вода	Еквівалент
250.	Seawater desalination	Опріснення морської води	Конкретизація + додавання
251.	Smart irrigation controller	Розумний контроль зрошування	Калькування
252.	Solar panel	Сонячна панель	Калькування
253.	Stormwater park	Парк дощової води	Калькування + граматична заміна
254.	To recycle	Переробляти	Калькування
255.	To reduce	Зменшити вживання	Конкретизація + додавання
256.	To reuse	Використовувати повторно	Калькування + додавання
257.	Treatment plant	Очисний завод	Калькування
258.	Water catchment	Збірник води	Калькування
259.	Water conservation	Раціональне використання води	Модуляція + граматична заміна
260.	Water recycling system	Система переробки води	Калькування + граматична заміна
261.	Water-efficient showerhead	Насадка на душ, що економить рідину	Описовий переклад
262.	Water-flow regulator	Регулятор водного струменю	Калькування + граматична заміна
Закони, домовленості, установи та організації, що пов'язані з екологією			
263.	Clean Power Plan	План розвитку чистої енергетики	Калькування + додавання
264.	Climate commitment	Кліматичне зобов'язання	Калькування
265.	Conservation and resource policy	Політика збереження довкілля та природних ресурсів	Калькування + додавання
266.	Environmental Protection Agency	Управління з охорони довкілля США	Функціональна заміна
267.	United Nations	Організація Об'єднаних Націй	Калькування + додавання
268.	World Health Organization	Всесвітня організація охорони здоров'я	Калькування + додавання
Речовини, сполуки, матеріали			
269.	Amylase	Амілаза	Адаптивне транскодування

270.	Carbon	Вуглець	Еквівалент
271.	Carbon variation	Коливання рівня вуглецю	Модуляція + додавання + граматична заміна
272.	Chemical composition	Хімічний склад	Калькування
273.	Chemical contaminant	Хімічний забруднювач	Калькування
274.	Chemical information	Хімічні дані	Калькування
275.	Chemical	Хімікат	Адаптивне транскодування
276.	Compound	Сполука	Калькування
277.	Enzyme	Ензим	Адаптивне транскодування
278.	Hydrogen peroxide	Перекис водню	Функціональна заміна
279.	Lipase	Ліпаза	Адаптивне транскодування
280.	Methane	Метан	Адаптивне транскодування
281.	Nitrogen oxide	Оксид азоту	Функціональна заміна
282.	Nutrient	Поживна речовина	Еквівалент + додавання
283.	Organic chemical	Органічний хімікат	Калькування
284.	Oxidation process	Процес окислення	Калькування + граматична заміна
285.	Oxygen	Кисень	Еквівалент
286.	Plastic	Пластик	Адаптивне транскодування
287.	Plutonium	Плутоній	Адаптивне транскодування
288.	Polyethylene terephthalate	Поліетилентерефталат	Адаптивне транскодування
289.	PET plastic	ПЕТ	Транслітерація + вилучення
290.	Sand	Пісок	Еквівалент
291.	Seawater	Морська вода	Калькування
292.	Soil organic matter	Органічні сполуки землі	Калькування + конкретизація + граматична заміна
293.	Toxin	Токсин	Адаптивне транскодування
294.	Volatile organic compound	Летка органічна сполука	Калькування
295.	Water	Вода	Еквівалент
296.	Water molecule	Молекула водню	Модуляція + граматична

			заміна
Енергетична галузь			
297.	Clean energy	Чиста енергія	Калькування
298.	Clean energy revolution	Революція в чистій енергетиці	Калькування + граматична заміна + додавання
299.	Clean energy source	Відновлюване джерело	Модуляція + вилучення
300.	Electrical grid	Електрична мережа	Калькування
301.	Energy	Енергія	Адаптивне транскодування
302.	Global electricity	Світова енергетика	Генералізація
303.	Green power	Екологічно чиста енергія	Модуляція + додавання
304.	High-temperature gas reactor	Високотемпературний газовий реактор	Калькування
305.	Nuclear	Атомна енергія	Еквівалент + додавання
306.	Nuclear power plant	АЕС	Еквівалент
307.	Radiation	Радіація	Адаптивне транскодування
308.	Solar energy	Сонячна енергія	Калькування
309.	Solar farm	Сонячна електростанція	Конкретизація
310.	Thorium molten salt reactor	Торієвий реактор, що працює на розплавах солей	Описовий переклад
311.	Thorium reactor	Торієвий реактор	Калькування
312.	Wind power	Вітроенергетика	Конкретизація

Greg Asner “Ecology from the air”, TEDGlobal, June 2013

Translated by Yuliya Zamroz

№	Текст оригіналу	Текст перекладу	Риторична стратегія	Перекладацька трансформація
1	For centuries, <u>it's</u> been said that <u>female lions</u> do all of the <u>hunting out</u> in the open savanna, and <u>male lions</u> do nothing until it's time for <u>dinner</u> .	Століттями <u>нам</u> було відомо, що <u>левиці</u> роблять все в <u>пошуках їжі</u> у відкритій савані, а <u>леви</u> <u>не</u> роблять нічого, поки не настане час <u>вечеряти</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i> + <i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Заміна</i> <i>Конкретизація</i> <i>Модуляція</i> <i>Описовий переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Антонімічний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i>
2	You've heard this too, I can tell.	Можу вас запевнити, що ви про це також чули.	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Перестановка</i> <i>Дослівний переклад</i>
3	Well recently, I led an airborne mapping <u>campaign</u> in the <u>Kruger National Park</u> in South <u>Africa</u> .	Нещодавно я керував <u>операцією</u> з повітряної картографії у <u>Національному парку Крюгера</u> , що у Південній <u>Африці</u> .	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Модуляція</i> <i>Транскодуювання</i>
4	The lower left shows a lion <u>sizing up</u> a herd of impala <u>for a kill</u> , and the right shows what I call the <u>lion viewshed</u> .	Нижня <u>картинка</u> зліва показує, як лев <u>оцінює</u> стадо антилоп <u>для полювання</u> , а права показує так звану <u>ширину зору лева</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i> + <i>стратегія декларування</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Додавання</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Перестановка</i> <i>Конкретизація</i>
5	<u>Whereas</u> the <u>female lions</u> hunt out in the	<u>Левиці</u> полюють у відкритій савані на	<i>Стратегія</i>	<i>Дослівний переклад</i>

	open savanna over long distances, usually during the day, male lions use an <u>ambush strategy</u> in dense vegetation, and often at night.	великій відстані, зазвичай упродовж дня, тоді як леви <u>ховаються у засідці</u> з густої рослинності, найчастіше вночі.	<i>роз'яснення</i> + <i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Емфатизація</i>
6	This video shows the actual <u>hunting viewsheds</u> of male lions on the left and females on the right.	Це відео показує реальну <u>ширину зору при полюванні</u> лева – зліва та левиці – справа.	<i>Стратегія роз'яснення</i> + <i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Додавання</i>
8	Red and darker colors <u>show</u> more dense vegetation, and the white are wide open spaces. And this is the <u>viewshed right literally</u> at the eye level of <u>hunting</u> male and female lions.	Червоний і темніші кольори <u>позначають</u> густішу рослинність, а білий – це широкий відкритий простір. А це <u>ширина зору на рівні очей лева та левиці на полюванні</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Конкретизація</i> <i>Модуляція</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i>
9	There's been a huge amount of work done <u>so far to try</u> to slow down our losses of tropical forests, and <u>we are losing our forests</u> at a rapid rate, as shown in red on the slide.	<u>Досі</u> чимало було зроблено для того, щоб призупинити втрату тропічних лісів, проте <u>ліси зникають дуже швидко</u> , як показує червоний колір на цьому слайді.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Перестановка</i> <i>Дослівний</i> <i>Вилучення</i> <i>Цілісне перетворення</i>
10	<u>I find it ironic</u> that <u>we're doing so much</u> , yet these areas are fairly <u>unknown to science</u> .	<u>За іронією долі, ми так наполегливо працюємо</u> , але ці території все ще <u>недосліджені</u> .	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Модуляція</i> <i>Емфатизація</i> <i>Цілісне перетворення</i>
11	So how can we save what we don't understand?	Як ми можемо зберегти те, що ми не розуміємо?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i>
12	<u>Now</u> I'm a global ecologist and an Earth explorer <u>with a background in physics</u>	Я глобальний еколог і землезнавець, <u>знаю</u> фізику, хімію, біологію і ще багато інших	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i>

	and chemistry and biology and a lot of other <u>boring</u> subjects, but above all, <u>I'm obsessed with</u> what we don't know about our planet. So I created this, the <u>Carnegie Airborne Observatory</u> , or CAO.	<u>занудних</u> предметів, але найбільше <u>мене захоплює те</u> , чого ми не знаємо про нашу планету. Тому я створив <u>Повітряну обсерваторію Карнегі</u> , або ПОК.	+	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Заміна</i> <i>Емфатизація</i> <i>Дослівний</i> <i>Транскодування</i> <i>Перестановка</i>
13	It may look like a plane with a <u>fancy paint job</u> , but I packed it with over 1,000 kilos of high-tech sensors, computers, and a very <u>motivated</u> staff of Earth scientists and pilots.	<u>Можливо</u> вона виглядає, як літак із <u>незвичним завданням</u> – <u>розмалювати карту</u> , але я помістив туди майже тисячу кілограм високотехнологічних сенсорів і комп'ютерів, з <u>якими працюють дуже зацікавлені</u> землезнавці та пілоти.		<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Додавання</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Описовий переклад</i> <i>Додавання</i> <i>Перестановка</i> <i>Модуляція</i>
14	Two of our <u>instruments</u> are very unique: one is called an <u>imaging spectrometer</u> that can actually <u>measure</u> the chemical composition of plants as we fly over them.	Два наших <u>прилади</u> – унікальні: один називається <u>спектрометр обробки зображення</u> . Він <u>визначає</u> хімічний склад рослин, коли ми пролітаємо над ними.		<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Перестановка</i> <i>Членування речення</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Дослівний переклад</i>
15	Another <u>one</u> is a set of lasers, very high-powered lasers, that <u>fire out</u> of the bottom of the plane, <u>sweeping across</u> the ecosystem and measuring it at nearly 500,000 times per second in high-resolution 3D.	Інший <u>пристрій</u> – це набір лазерів, дуже потужних лазерів, які <u>світяться</u> на нижній частині літака. Вони <u>оглядають</u> екосистему та вимірюють її майже 500,000 разів за секунду у розширенні 3D.		<i>Стратегія роз'яснення</i> +	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Членування речення</i> <i>Модуляція</i> <i>Дослівний переклад</i>
16	But the real <u>power</u> of the CAO is its ability to	Але справжня <u>цінність</u> ПОК – це можливість		<i>Стратегія</i>	<i>Модуляція</i>

	<u>capture</u> the actual <u>building blocks</u> of ecosystems.	<u>зафіксувати</u> справжні <u>структурні</u> <u>елементи</u> екосистеми.	<i>роз'яснення</i>	<i>Конкретизація</i> <i>Цілісне перетворення</i>
17	This is a small town in the <u>Amazon</u> , <u>imaged</u> with the CAO. <u>We can slice through our data and see</u> , for example, the 3D structure of the vegetation and the buildings, or we can use the chemical <u>information</u> to actually figure out how fast the plants are growing as we fly over them.	<u>Ось зображення</u> маленького містечка <u>на березі Амазонки</u> , <u>яке зробили</u> на ПОК. <u>Якщо ретельніше вивчити дані</u> , ми побачимо, наприклад, структуру рослинності та будівель у 3D. Можемо використати хімічні <u>дані</u> для того, щоб з'ясувати, наскільки швидко ростуть рослини, коли ми пролітаємо над ними.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Додавання</i> <i>Емфатизація</i> <i>Додавання</i> <i>Транскодування</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Членування речення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i>
18	<u>Now</u> I created the CAO in order to answer questions <u>that have proven extremely challenging</u> to answer from any other <u>vantage point</u> , such as from the <u>ground</u> , or from satellite sensors.	Я створив ПОК, щоб дати відповідь на дуже <u>суперечливі</u> <u>запитання</u> , на які <u>важко</u> відповісти навіть з таких <u>вигідних</u> <u>позицій</u> як <u>земля</u> чи супутникові датчики.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Додавання</i> <i>Емфатизація</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Модуляція</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i>
19	The first questions is, how do we <u>manage</u> our <u>carbon reserves</u> in tropical forests?	Перше питання - як ми <u>використовуємо запаси вуглецю</u> в тропічних лісах.	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Конкретизація</i> <i>Перестановка</i>
20	Tropical forests contain a huge amount of carbon in the trees, and we <u>need</u> to keep that	Тропічні ліси містять велику кількість вуглецю в деревах, і тому ми <u>мусимо</u>	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Емфатизація</i>

	carbon in those forests if we're going to avoid any further global warming.	зберегти цей вуглець у лісах, якщо хочемо уникнути подальшого глобального потепління.	волевиявлення	
21	Unfortunately, <u>global carbon emissions</u> from <u>deforestation</u> now equals the global <u>transportation</u> sector. That's all ships, airplanes, trains and automobiles <u>combined</u> .	На жаль, <u>глобальне виділення вуглецю</u> від <u>вирубубвання лісів</u> дорівнює глобальному <u>секторові перевезень</u> . Це всі кораблі, літаки, потяги та автомобілі <u>разом взяті</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Описовий переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i>
22	<u>And let me tell you, Peru alone</u> is an amazing place, totally <u>unknown</u> in terms of its <u>carbon geography</u> until today.	<u>Знаєте, Перу</u> – це дивовижне місце, яке було зовсім <u>недосліджене</u> з погляду <u>географії вуглецю</u> до сьогодні.	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Транскодуювання</i> <i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Перестановка</i>
23	<u>My second question:</u> How do we prepare for climate change in a place like the <u>Amazon rainforest</u> ?	Друге запитання: як ми можемо підготуватися до кліматичних змін у місцях на кшталт тропічних <u>лісів Амазонки</u> ?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i>
24	<u>Let me tell you, I spend</u> a lot of time in <u>these places</u> , and we're <u>seeing</u> the climate changing <u>already</u> .	<u>Можу запевнити вас</u> , що я провів <u>там</u> багато часу, і ми <u>вже спостерігаємо</u> кліматичні зміни.	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Перестановка</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Перестановка</i> <i>Конкретизація</i>
25	If you haven't been to the Amazon, you should go.	Якщо ви ще не були на Амазонці, то вам варто туди поїхати.	<i>Стратегії комунікативно го впливу орієнтовані на</i>	<i>Дослівний переклад</i>

			<i>волевиявлення</i>	
26	It's an amazing experience every time, no matter where you go.	Хоч куди б ви поїхали, це щоразу надзвичайний досвід.	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Перестановка Дослівний переклад</i>
27	How do we do that if we don't know the geography of biodiversity in the region, if <u>it's so unknown to science</u> ?	Як ми це будемо робити, якщо ми не знаємо географії біологічного розмаїття в регіоні, якщо <u>це ще не досліджувалося науково</u> ?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад Цілісне перетворення</i>
28	<u>So what we've been doing</u> is using the laser-guided spectroscopy from the CAO to <u>map for the first time</u> the biodiversity of the <u>Amazon rainforest</u> .	Ми використали лазерну спектроскопію з ПОК, щоб <u>уперше нанести на карту</u> біологічне розмаїття <u>тропічних лісів Амазонки</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Вилучення Перестановка Описовий переклад Перестановка Заміна</i>
29	And third and <u>final</u> question is, how do we <u>manage</u> biodiversity on a planet of protected ecosystems?	Третє і <u>останнє</u> запитання – як ми <u>даємо раду</u> біологічному розмаїттю на планеті з захищеними екосистемами?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Модуляція Цілісне перетворення Дослівний переклад</i>
30	<u>And the truth is</u> , much of <u>Africa's nature is going to persist</u> into the future in protected areas <u>like I show in blue</u> on the <u>screen</u> .	<u>Річ у тому</u> , що більша <u>частина природи Африки існуватиме</u> в майбутньому на захищених територіях, <u>позначених</u> блакитним.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Цілісне перетворення Додавання Перестановка Модуляція Цілісне перетворення</i>
31	I know it's a <u>sensitive issue</u> for many of you, and there are no easy answers with this.	Я знаю, що для багатьох із вас це <u>делікатне запитання</u> , на яке немає простих відповідей.	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Перестановка Вибір варіантного відповідника Дослівний переклад</i>
32	Going forward, I plan to greatly expand the airborne observatory. I'm hoping to actually put the	Надалі я планую значно розвинути повітряну обсервацію. Я сподіваюся вивести цю технологію на	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад Дослівний переклад</i>

	technology into orbit so we can <u>manage</u> the entire planet with <u>technologies like this</u> .	орбіту для того, щоб з її допомогою ми могли <u>керувати</u> всією планетою.		<i>Вилучення</i> <i>Конкретизація</i>
33	I just want to end <u>by saying that</u> technology is <u>absolutely</u> critical to managing our planet, but even more important is the understanding and wisdom to apply it.	Я хочу завершити на тому, що <u>використання</u> технології є вирішальним для управління планетою, але найважливіше - це розуміння і його мудре застосування <u>на практиці</u> .	<i>Стратегія</i> <i>декларування</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Додавання</i> <i>Вилучення</i> <i>Вилучення</i> <i>Додавання</i>

Melissa Garren “The sea we’ve hardly seen”, TEDxMonterey, April 2012

Translated by Helena Vasylieva

№	Текст оригіналу	Текст перекладу	Риторична стратегія	Перекладацька трансформація
1	<u>My goal is that</u> after this short journey, you'll share my amazement at how deeply <u>connected our lives</u> are to these <u>microscopic</u> creatures and also perhaps my concern that these relationships are often <u>neglected</u> when it comes to making decisions and <u>policies</u> about our oceans.	<u>Хочу, щоб</u> після цієї короткої подорожі ви поділяли моє захоплення тим, наскільки сильно <u>наші життя пов'язані</u> з цими <u>малесенькими</u> створіннями, і, можливо, мою стурбованість, що ці відношення часто <u>не беруть до уваги</u> , коли приймають рішення і <u>стратегії</u> щодо океанів.	<i>Стратегія роз'яснення</i> + <i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Емфатизація</i> <i>Описовий переклад</i> <i>Генералізація</i>
2	<u>What you see here</u> are marine bacteria <u>buzzing</u> about and exploring other members of the <u>marine food web</u> .	<u>На цьому фото</u> морські бактерії <u>метушаться</u> навколо і вивчають інших членів <u>харчової мережі моря</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i> + <i>стратегія емотивного зараження</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Генералізація</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i>
3	An average teaspoon of clean seawater has five million bacteria and 50 million viruses in it. <u>If I were to scoop up two gallons of</u> seawater, there would be more bacteria in those two <u>gallons</u> than there are people on this planet.	Звичайна чайна ложка чистої морської води містить п'ять мільйонів бактерій і 50 мільйонів вірусів. У <u>8 літрах</u> морської води більше бактерій, ніж людей на нашій планеті.	<i>Стратегія роз'яснення</i> + <i>стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Компенсація</i>
4	But it turns out that <u>land plants only create</u> a quarter of the oxygen <u>we breathe</u> .	Але виходить так, що <u>рослини на суші</u> виробляють лише чверть <u>потрібного</u> нам кисню.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний</i> <i>Перестановка</i> <i>Перестановка</i> <i>Додавання</i>

5	Another quarter comes from macroalgae like <u>kelp</u> and a full 50% from the microbes.	Ще чверть забезпечують великі водорості типу бурих, і повні 50% дають мікроби.	Стратегія роз'яснення + стратегія доведення	Дослівний переклад Додавання
6	Take a deep breath in. Thank the trees.	Глибоко вдихніть. Подякуйте деревам.	Стратегії комунікативно-го впливу орієнтовані на волевиявлення	Дослівний переклад
7	Take another deep breath in. Thank the <u>macroalgae</u> .	Ще раз. Подякуйте морським водоростям.	Стратегії комунікативно-го впливу орієнтовані на волевиявлення	Цілісне перетворення Додавання Генералізація
8	Your next two breaths - - tip your hats to the microbes.	Ще два рази -- вшануйте мікробів.	Стратегії комунікативно-го впливу орієнтовані на волевиявлення	Цілісне перетворення Нейтралізація
9	This <u>picture</u> is of a bacterium that happens to be the <u>single</u> most abundant photosynthesizer on our planet.	Це <u>знімок</u> бактерії, яка виявилася найбільш розповсюдженим фототрофом на планеті.	Стратегії роз'яснення	Вибір варіантного відповідника Вилучення Дослівний переклад
10	It's called, "Prochlorococcus," and this is <u>oceans' oxygen-producing powerhouse</u> and, <u>I might argue</u> , one of the most amazing discoveries of recent <u>marine microbiology</u> .	Її назва Prochlorococcus. Це <u>головне джерело кисню в океані і, на мою думку</u> , одне з найдивовижніших відкриттів сучасної <u>мікробіології моря</u> .	Стратегії роз'яснення + стратегія декларування	Дослівний переклад Членування речення Цілісне перетворення Модуляція Перестановка
11	To give you a sense of what an <u>overfed ocean</u> may look like, here are two examples of <u>me sampling seawater</u> .	Щоб ви уявили, як може виглядати <u>перенасичений океан</u> , ось два приклади того, як я <u>брала проби морської води</u> .	Стратегії роз'яснення	Дослівний переклад Перестановка Описовий переклад
12	On your left, it's a clean coral reef, and on your right is a nearly dead <u>coral reef</u> that has a very intense <u>fish</u>	Зліва від вас чистий кораловий риф, а справа майже померлий там, де активно <u>працює риба</u>	Стратегії роз'яснення	Дослівний Вилучення

	<u>farming operation</u> in the waters there.	<u>ферма</u> .		Заміна Перестановка
13	You'll notice I'm only smiling in one of these two pictures, and in the other one my <u>dive buddy</u> had to be a whole lot <u>closer</u> to capture that image.	Вам видно мою посмішку тільки на одному фото, а щоб зробити друге, <u>той, хто пірнав зі мною</u> , мав наблизитися <u>впритул</u> .	<i>Стратегії роз'яснення</i>	Дослівний переклад Описовий переклад Емфатизація
14	<u>There</u> may be less oxygen present, there may be more pathogens there, and there may be toxins produced by <u>some of these microbes</u> .	<u>У воді</u> може бути замало кисню чи забагато патогенних <u>мікробів</u> , можуть бути вироблені <u>ними</u> токсини.	<i>Стратегії роз'яснення</i>	Цілісне перетворення Дослівний переклад Додавання Перестановка Цілісне перетворення
15	The bottom line is that from their <u>tiny-scale existence</u> , these <u>tiny microbes</u> <u>have</u> a very large-scale <u>power</u> to control how our ocean smells, how it tastes, how it feels and how it looks.	Отже, на своєму <u>мікроскопічному рівні</u> ці <u>малесенькі</u> мікроби <u>чинять</u> гігантський <u>вплив</u> на те, як пахне океан, який він на смак, на дотик, на вигляд.	<i>Стратегії роз'яснення</i>	Додавання Перестановка Цілісне перетворення Емфатизація Модуляція
16	If you take one <u>idea</u> away from my talk today, let it be this: we have an <u>incredibly</u> important relationship with these marine microbes that have very large-scale consequences, and we're just barely beginning to understand what that relationship looks like and how it may be changing.	Якщо ця розмова заронить у вашу <u>душу</u> хоч одну <u>думку</u> , хай це буде така: наші відносини з морськими мікробами <u>дуже</u> важливі і мають дуже широкі наслідки, і ми лише починаємо розуміти сутність цих відносин і як вони можуть змінюватися.	<i>Стратегія доведення + Стратегії комунікативно го впливу орієнтовані на волевиявлення</i>	Перестановка Додавання Нейтралізація Перестановка Заміна Модуляція Дослівний переклад
17	They are the invisible engineers that control the <u>chemistry</u> of the ocean and therefore, what creatures can live	Ці невидимі інженери контролюють <u>хімічний склад</u> океану і, як наслідок, те, які істоти можуть там жити, чи	<i>Стратегії роз'яснення</i>	Дослівний переклад Додавання Перестановка

	there, whether or not it's safe for us to swim there and all of the other <u>characteristics</u> we sense <u>with our eyes, noses and taste buds</u> .	безпечно нам у ньому плавати, і всі інші його <u>властивості</u> , які ми сприймаємо <u>органами чуття</u> .		<i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Цілісне перетворення</i>
18	So what you're seeing here is a three-dimensional image of a live <u>spot</u> on a <u>living coral</u> with all of its living bacteria, <u>that I took with</u> some exciting technology -- a high-speed laser-scanning <u>confocal microscope</u> .	Зараз ви бачите тримірне зображення живої <u>частини</u> коралу з усіма його живими бактеріями, <u>яке я створила</u> завдяки диво-технології – швидкісній скануючій лазерній <u>конфокальній мікроскопії</u> .	<i>Стратегії роз'яснення</i>	<i>Дослівний</i> <i>Модуляція</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Модуляція</i> <i>Транскодування</i>
19	I work to find ways that cutting-edge technologies like this can help make the unseen seeable, to see marine bacteria in action and learn how they behave.	Я працюю, щоб знайти, як такі передові технології можуть допомогти зробити небачене видимим, побачити морські бактерії в дії, дізнатися, як вони поведуться.	<i>Стратегії роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i>
20	Another example of how I'm doing this is by using <u>microfluidics</u> to study <u>specifically</u> how pathogens <u>behave</u> in the ocean.	Іншим прикладом того, як я це роблю, є використання <u>мікрофлюїдики</u> для вивчення <u>поведінки</u> патогенних <u>мікробів</u> в океані.	<i>Стратегії роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Перестановка</i> <i>Вилучення</i> <i>Додавання</i>
21	The <u>basic</u> idea behind microfluidics is that you can use <u>nanofabrication techniques</u> to recreate or <u>mimic</u> the conditions bacteria experience at their own <u>tiny scale</u> in the ocean.	<u>Головна</u> ідея мікрофлюїдики в тому, що можна використовувати <u>методи нановиробництва</u> для відтворення чи <u>імітування</u> умов, в яких бактерії перебувають на своєму <u>мікрорівні</u> в океані.	<i>Стратегії роз'яснення</i>	<i>Конкретизація</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Цілісне перетворення</i>
22	I hope you've enjoyed this <u>short</u> journey into our <u>microbial oceans</u> and that the next	Сподіваюсь, вам сподобалась мандрівка до <u>океану мікробів</u> , і наступного разу	<i>Стратегії деларування</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i>

	<p>time you <u>look</u> out at the sea, you'll take in a deep breath of fresh ocean air and <u>wonder</u>: What else are all of the unseen microbes doing to <u>keep</u> us and our oceans <u>healthy</u>?</p>	<p><u>споглядаючи</u> море, ви глибоко вдихнете свіже морське повітря і <u>замислитесь</u>, що ще усі ці невидимі мікроби роблять, щоб <u>оздоровити</u> нас і океан.</p>	<p>+</p> <p><i>Стратегія емотивного зараження</i></p>	<p><i>Конкретизація</i></p> <p><i>Вилучення</i></p> <p><i>Модуляція</i></p> <p><i>Заміна</i></p>
--	--	---	---	--

Romain Lacombe “A personal air-quality tracker that lets you know what you're breathing”, TED2018, April 2018

Translated by Andrew Pasternak

№	Текст оригіналу	Текст перекладу	Риторична стратегія	Перекладацька трансформація
1	<u>So</u> for the past 12 years, I've been obsessed with this idea that climate change is an information <u>issue</u> that <u>computers will help us fight</u> .	Останні 12 років я був одержимий ідеєю, що зміна клімату – це інформаційна <u>проблема, в боротьбі з якою нам допоможуть комп'ютери</u> .	<i>Стратегії оповіді</i>	Вилучення Дослівний переклад Вибір варіантного відповідника Перестановка
2	Until one day, <u>running in the streets</u> with a friend, <u>it hit me</u> : the same cars, factories, power plants whose emissions are wrecking our climate <u>over time</u> also release harmful, local pollutants that threaten our health right here and right now.	Поки одного дня <u>на пробіжці</u> з другом <u>я не зрозумів</u> : ті ж машини, фабрики, електростанції, чії викиди руйнують наш клімат, також випускають шкідливі місцеві забруднювачі, що загрожують нашому здоров'ю тут, зараз.	<i>Стратегії оповіді</i>	Дослівний переклад Модуляція Антонімічний переклад Вилучення
3	All this time I'd focused on the long-term environmental risk when I should <u>have been up in arms</u> about <u>the immediate health impact</u> of pollutants in the air.	Весь цей час я був зосереджений на довгостроковому екологічному ризику, тоді як повинен був <u>боротися</u> із впливом забрудників у повітрі на <u>здоров'я</u> .	<i>Стратегії роз'яснення</i>	Дослівний переклад Модуляція Вилучення Перестановка
4	Air pollution is a <u>burning public health crisis</u> .	Забруднення повітря – <u>гостра криза в охороні здоров'я</u> .	<i>Стратегії роз'яснення</i>	Дослівний переклад Перестановка Модуляція
5	It kills seven million people every year, it costs five trillion dollars to the world economy and, worst, it <u>robs us</u> of our most	Воно вбиває сім мільйонів людей кожного року. Це коштує п'ять трильйонів доларів економіці світу.	<i>Стратегії доведення</i>	Дослівний переклад Членування речення Дослівний переклад

	precious gift, the years in our lives: six months of life expectancy in my hometown of <u>Paris</u> and up to three, four, five years in parts of <u>India</u> and China.	Найгірше, воно <u>позбавляє</u> нас нашого найдорожчого дару: років нашого життя: шість місяців від очікуваної тривалості життя у моєму рідному <u>Парижі</u> , і до трьох, чотирьох, п'яти років у деяких частинах <u>Індії</u> і Китаю.		<i>Перестановка</i> <i>Членування речення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Транскодування</i>
6	And in the US, more people die from car <u>exhaust</u> than from car <u>accidents</u> .	У США більше людей помирає від <u>викидів</u> авто, ніж від <u>дорожніх аварій</u> .	<i>Стратегії доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Заміна</i> <i>Цілісне перетворення</i>
7	The reason it's difficult is an information <u>gap</u> .	Головна причина, чому це важко <u>зробити</u> – інформаційна <u>прірва</u> .	<i>Стратегії роз'яснення</i>	<i>Додавання</i> <i>Емфатизація</i>
8	<u>And that's because the way we monitor</u> air quality today is designed not to <u>help</u> people breathe but to help governments govern.	<u>Наш теперішній спосіб</u> контролю за якістю повітря спрямований не на <u>полегшення</u> дихання людям, а на полегшення правління урядів.	<i>Стратегії роз'яснення</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Перестановка</i> <i>Модуляція</i> <i>Дослівний переклад</i>
9	Most major cities operate networks of air-quality monitoring stations like this one in <u>London</u> , to decide when to cut <u>traffic</u> or when to shut down factories. And these machines are like the computers from the '60s that filled entire rooms.	Більшість великих міст використовують мережі станцій для контролю за якістю повітря, таких, як ця в <u>Лондоні</u> , щоб вирішувати, коли зупиняти <u>дорожній рух</u> або закривати фабрики. І ці машини, наче комп'ютери з 60-х, що займають цілу кімнату.	<i>Стратегії роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Транскодування</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Дослівний переклад</i>
10	So to governments, air pollution looks like this. But for the rest of us, air quality looks like this.	Уряд бачить забруднення повітря отак. Але для всіх нас якість повітря виглядає отак.	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Дослівний переклад</i>
11	It changes all the time: hour by hour, street by street, up to eight times	Вона безперервно змінюється: година за годиною, вулиця за	<i>Стратегії роз'яснення</i> + <i>Стратегії</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i>

	within a <u>single city block</u> .	вулицею, аж до восьми разів у межах <u>одного кварталу</u> .	<i>комунікативно-го впливу орієнтовані на підсвідомість</i>	<i>Модуляція</i>
12	So what would environmental protection look like if it was designed for the <u>age of the smartphone</u> ?	Як виглядав би захист навколишнього середовища, якби він був створений для <u>ери смартфонів</u> ?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад Конкретизація Транскодування</i>
13	Flow is a personal air-quality tracker that you can wear with you on a backpack, a bike, a stroller.	Flow – це персональний трекер якості повітря, який можна носити з собою в рюкзаку, на велосипеді та у візку.	<i>Стратегії роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i>
14	It's packed with miniature sensors that <u>monitor</u> the most important pollutants in the air around you, like nitrogen oxides, the exhaust gas from cars, or <u>particulate matter</u> that gets into your <u>bloodstream</u> and creates strokes and heart <u>issues</u> . Or volatile organic compounds, the thousands of chemicals in everyday products that we end up breathing.	У ньому є багато мініатюрних сенсорів, які <u>заміряють</u> найбільші забрудники в повітрі навколо, такі як оксид азоту, вихлопні гази автомобілів або <u>частинки</u> , що попадають в <u>кров</u> , спричиняючи приступи і <u>проблеми</u> з серцем, летючі органічні сполуки, тисячі хімікатів у побутових предметах, які ми вдихаємо.	<i>Стратегії роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад Модуляція Заміна Генералізація Конкретизація Об'єднання речень Дослівний переклад</i>
15	<u>You can</u> change the <u>products</u> you use at home, you can find the best route to cycle to work, you can run when pollution <u>is not peaking</u> and you can find the best park to bring your children out.	<u>Можемо</u> замінити <u>побутові вироби</u> , якими користуємося вдома, вибрати найкращий велосипедний шлях до місця роботи, бігати, коли забруднення <u>на допустимому рівні</u> , вибрати найкращий парк, щоб гуляти з дітьми.	<i>Стратегії роз'яснення + Стратегії комунікативно-го впливу орієнтовані на підсвідомість</i>	<i>Заміна Додавання Дослівний переклад Цілісне перетворення</i>
16	And last summer, we sent early <u>prototypes</u> of our technology to 100 volunteers in London, and together they <u>mapped</u> air quality	Минулого літа ми відправили ранні <u>розробки</u> нашої технології 100 добровольцям з Лондона і разом вони	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Дослівний переклад Модуляція Перестановка Транскодування</i>

	across 1,000 miles of sidewalk and 20 percent of all of central London.	<u>позначили на карті</u> якість повітря вздовж 1000 миль доріг і 20% центрального Лондона.		<i>Описовий переклад</i>
17	<u>So</u> our goal <u>now</u> is to scale this work around the world, to crowdsource data so we can map air quality on every street, to build an <u>unprecedented</u> database so scientists can research pollution, and to empower citizens, civic leaders, <u>policy makers</u> to support clean-air policies <u>for change</u> .	Наша мета – провести таку ж роботу по всьому світу, щоб зібрати дані якості повітря на кожній вулиці, збудувати <u>об’єктивну</u> базу даних, щоб науковці могли дослідити забруднення і щоб підштовхнути громадян, громадських лідерів, <u>політиків</u> до підтримки політики чистого повітря.	<i>Стратегії роз’яснення</i>	<i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Конкретизація</i> <i>Перестановка</i> <i>Вилучення</i>
18	We must reach the same <u>tipping point</u> for air quality and I believe we will.	Те ж саме ми повинні зробити для якості повітря, і я вірю, що ми зможемо.	<i>Стратегії комунікативно-го впливу орієнтовані на волевиявлення</i>	<i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i>
19	Technology alone will not <u>solve</u> climate change, nor will it make air pollution disappear overnight.	Самі технології не <u>справляться</u> зі зміною клімату і не змусять забруднення повітря зникнути за ніч.	<i>Стратегії роз’яснення</i>	<i>Перестановка</i> <i>Модуляція</i> <i>Дослівний переклад</i>
20	But <u>it</u> can make the quality of our air much more <u>transparent</u> , and if we can <u>empower</u> people to take action to improve their own health, then together we can act to bring an end to our pollution.	Але <u>вони</u> можуть значно <u>покращити</u> якість повітря, і ми можемо <u>допомогти</u> людям вжити заходів для поліпшення власного здоров'я, і, таким чином, ми разом можемо покінчити із забрудненням <u>повітря</u> .	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Заміна</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Модуляція</i> <i>Додавання</i>

Kristen Marhaver “Why I still have hope for the coral reefs”, TED2017, April
2017

Translated by Mila Arseniuk

№	Текст оригіналу	Текст перекладу	Риторична стратегія	Перекладацька трансформація
1	The first time I <u>cried</u> underwater was in 2008, the island of <u>Curaçao</u> , way down in the southern Caribbean.	Вперше я <u>закричала</u> під водою у 2008 році на острові <u>Кюрасао</u> , що у південному Карибському <u>морі</u> .	<i>Стратегія оповіді + стратегія роз'яснення</i> + <i>Стратегії комунікативно-го впливу орієнтовані на підсвідомість</i>	<i>Модуляція</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Додавання</i>
2	I was studying these corals for my <u>PhD</u> , and after <u>days and days</u> of diving on the same reef, I had gotten <u>to know them as individuals</u> . I had made friends with coral colonies -- totally a <u>normal thing to do</u> .	Я вивчала ці корали для моєї <u>докторської дисертації</u> , і після <u>численних днів</u> пірнання до того ж рифу, я мала змогу <u>вивчити їх кожен окремо</u> . Я подружилася з кораловими колоніями – це <u>звичайна справа</u> .	<i>Стратегія оповіді</i> + <i>Стратегії комунікативно-го впливу орієнтовані на підсвідомість</i>	<i>Компенсація</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Модуляція</i>
3	Then, Hurricane <u>Omar</u> <u>smashed</u> them apart and <u>ripped off</u> their <u>skin</u> , leaving little <u>bits</u> of <u>wounded</u> tissue that would have a hard time healing, and big patches of dead skeleton that would get overgrown by algae.	Пізніше їх <u>пошкодив</u> ураган <u>Омар</u> , <u>здерши верхній шар</u> , залишивши маленькі <u>клапти</u> тканин, що потім важко відновлювалися, і великі плями мертвого скелету, що <u>потім заріс</u> водоростями.	<i>Стратегія опису</i>	<i>Перестановка</i> <i>Транскодування</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Модуляція</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Додавання</i>
4	When I saw this damage <u>for the first</u>	Коли я <u>вперше</u> побачила ці	<i>Стратегія</i>	<i>Перестановка</i>

	<u>time, stretching all the way down</u> the reef, I sunk onto the sand in my <u>scuba gear</u> and I cried.	покодження, <u>яких</u> <u>зазнав весь</u> риф, я занурилася у пісок зі своїм <u>аквалангом</u> , і заплакала.	<i>оповіді</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i>
5	If a coral could die that fast, how could a reef ever survive? And why was I <u>making it my job</u> to try to fight for them?	Якщо корал може померти так швидко, як може риф вижити взагалі? І нащо я <u>почала працювати над</u> тим, щоб їх зберегти?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Дослівний переклад</i>
6	I never heard another scientist tell that kind of story until last year.	Я ніколи не чула, як інший вчений розповідає схожу історію, до минулого року.	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Дослівний переклад</i>
8	Crying about corals is <u>having a moment, guys.</u> (Laughter)	Плач за коралами <u>зараз в моді, люди.</u> (Сміх)	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Емфатизація</i>
9	And that's because reefs in the Pacific are losing corals faster than we've ever seen before.	А все тому, що рифи в Тихому <u>океані</u> втрачають корали швидше, ніж будь-коли раніше.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Додавання</i>
10	Because of climate change, the water <u>is so hot for so long in the summers</u> , that these animals can't function normally. They're <u>spitting out</u> the colored algae that lives in their skin, and the <u>clear</u> bleached tissue that's left usually starves to death and then <u>rots away</u> .	Через зміну клімату <u>вода влітку є доволі гарячою протягом доволі тривалого часу</u> , тому ці тварини не можуть нормально функціонувати. Вони <u>втрачають</u> кольорові водорості, які живуть на їхній поверхні, <u>оголюючи</u> знебарвлену тканину, яка як правило, залишається і голодує до смерті, а потім <u>відокремлюється</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Генералізація</i> <i>Модуляція</i> <i>Цілісне перетворення</i>
11	The Northern Great <u>Barrier Reef</u> lost two-thirds of its corals last year over a distance of	Північний Великий <u>бар'єрний риф</u> втратив дві третини коралів у минулому році на	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія доведення</i>	<i>Транскодування</i> <i>Дослівний переклад</i>

	hundreds of miles, then <u>bleached</u> again <u>this year</u> , and the bleaching stretched further south.	території сотні миль завдовжки, а <u>у цьому році</u> він знову <u>побілів</u> : знебарвлення поширилося далі на південь.		<i>Перестановка</i> <i>Конкретизація</i>
12	The second time I cried underwater was on the north shore of Curaçao, 2011.	Вдруге я заплакала під водою, коли була на північному березі Кюрасао, у 2011 році.	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Дослівний переклад</i>
13	It was the calmest day of the year, but it's always <u>pretty sketchy diving</u> there. My boyfriend and I swam against the waves. I <u>watched</u> my compass so we could find our way back out, and he watched for sharks, and after 20 minutes of swimming that felt like an hour, we finally dropped down to the reef, and I was so shocked, and I was so happy that my eyes filled with tears.	Це був найспокійніший день у році, однак <u>дайвінг</u> там завжди був <u>непростим</u> . Я зі своїм хлопцем пливли проти хвиль. Я <u>слідкувала</u> за своїм компасом, щоб ми могли повернутися назад, а він спостерігав за акулами. Після 20 хвилин плавання, які відчувалися, наче година, ми нарешті опустилися до рифу, і я була настільки шокована, і така щаслива, що очі наповнилися сльозами.	<i>Стратегія оповіді + стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Перестановка</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Конкретизація</i> <i>Членування речень</i> <i>Дослівний переклад</i>
14	We had a <u>bleaching event</u> in 2010 in the <u>Caribbean</u> that took off <u>big patches of skin</u> on boulder corals like these.	У 2010 році у <u>Карибському басейні</u> ми провели <u>спеціальний захід</u> . Ми зняли <u>великі знебарвлені ділянки з поверхні коралів</u> , як, наприклад, ці.	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Перестановка</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Транскодування</i> <i>Додавання</i> <i>Членування речення</i> <i>Додавання</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Дослівний переклад</i>
15	This coral lost half of its <u>skin</u> . But if you look at the side of this coral a few years later, this coral is actually healthy again. It's doing what a	Цей корал втратив половину своєї <u>поверхні</u> . Але якщо глянути на нього через кілька років, корал знову "одужав". Це	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Генералізація</i> <i>Дослівний переклад</i>

	healthy coral does. It's making copies of its polyps, it's fighting back the algae and it's <u>reclaiming</u> its territory.	робить <u>все те</u> , що і здоровий корал. Він створює копії своїх поліпів, бореться з водоростями і <u>відновлює</u> свою територію.		<i>Додавання</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i>
16	This is what I study in my research. We try to understand how corals <u>make babies</u> , and how those <u>babies</u> find their way to the reef, and we invent new methods to help them survive those early, fragile <u>life stages</u> .	Це те, що я вивчаю у своїх дослідженнях. Ми намагаємося зрозуміти, як корали <u>розмножуються</u> , і як їхнє <u>потомство</u> знаходить свій шлях до рифу, і ми вигадуємо нові методи, щоб допомогти їм вижити на цих <u>ранніх, вразливих етапах життя</u> .	<i>Стратегія оповіді + стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Модуляція</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Перестановка</i>
17	Corals have been living on planet Earth for hundreds of millions of years. They survived the extinction of the dinosaurs.	Корали живуть на планеті Земля протягом сотень мільйонів років. Вони пережили вимирання динозаврів.	<i>Стратегія опису</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Дослівний переклад</i>
18	They're badasses. (Laughter)	Вони – поганці. (Сміх)	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Нейтралізація</i>

Lana Mazahreh “3 thoughtful ways to conserve water”, TED@BCG Milan,

October 2017

Translated by Maksym Kuzhdin

№	Текст оригіналу	Текст перекладу	Риторична стратегія	Перекладацька трансформація
1	In March 2017, the mayor of <u>Cape Town</u> officially declared Cape Town a <u>local disaster</u> , as it had less than four months left of usable water.	У березні 2017 мер <u>Кейптауна</u> офіційно запровадив <u>надзвичайний стан</u> , оскільки придатної для використання води лишилося лиш на 4 місяці.	<i>Стратегія опису</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Вилучення</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Перестановка</i> <i>Додавання</i>
2	Residents were restricted to 100 liters of <u>water</u> per person, per day.	Для мешканців встановили обмеження у 100 літрів на особу щоденно.	<i>Стратегія опису</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i>
3	But what does that really mean?	Що ж це насправді означає?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i>
4	With 100 liters of <u>water</u> per day, you can take a five-minute shower, wash <u>your face</u> twice and probably <u>flush the toilet</u> about five times.	Маючи сто літрів на день, можна прийняти п'ятихвилинний душ, двічі вмитися, та <u>скористатися туалетом</u> десь п'ять разів.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Вилучення</i> <i>Генералізація</i>
5	You <u>still</u> didn't brush your teeth, you didn't do laundry, and you definitely didn't water your plants. <u>You</u> , unfortunately, didn't wash your hands after those five toilet flushes. And you didn't even take a <u>sip</u> of	Ви не зможете почистити зуби, випрати одяг, і вже точно ви не полєте квіти. На жаль, навіть помити руки після того використання туалету <u>не вдасться</u> . А ще не вдасться випити і	<i>Стратегія роз'яснення</i> + <i>Стратегії комунікативно-го впливу орієнтовані на підсвідомість</i>	<i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Описовий переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Дослівний переклад</i>

	water.	<u>краплі</u> води.		<i>Емфатизація</i>
6	According to the <u>Food and Agriculture Organization of the United Nations</u> , excluding countries that <u>we don't have data</u> for, less than five percent of the world's <u>population</u> is living in a <u>country</u> that has more water <u>today</u> than it did 20 years ago.	Згідно інформації <u>Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН</u> , за винятком країн, <u>де зібрати дані неможливо</u> , менше, ніж п'ять відсотків світового <u>населення</u> живе у <u>країнах</u> , де <u>кількість</u> води збільшилася за останні 20 років.	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Додавання</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Перестановка</i> <i>Додавання</i> <i>Конкретизація</i> <i>Вибір варіантного</i> <i>Заміна</i> <i>Додавання</i> <i>Вилучення</i>
7	Everyone else is living in a <u>country</u> that has <u>less water today</u> . And <u>nearly</u> one out of three are living in a country that is <u>facing</u> a water crisis.	Усі інші живуть у <u>країнах</u> , <u>де рідини</u> стало менше. І кожен третій живе у державі, що <u>переживає</u> водну кризу.	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Заміна</i> <i>Модуляція</i> <i>Вилучення</i> <i>Модуляція</i>
8	I grew up in <u>Jordan</u> , a <u>water-poor</u> country that has experienced absolute water <u>scarcity</u> since 1973.	Я виросла в <u>Йорданії</u> , в країні, що має водний <u>дефіцит</u> починаючи з 1973 року.	<i>Стратегія оповіді + стратегія опису</i>	<i>Транскодування</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Нейтралізація</i>
9	And still, in 2017, only 10 countries in the world have less water than <u>Jordan</u> .	І зараз, у 2017, лиш десять країн у <u>всьому</u> світі мають менше води, ніж <u>Йорданія</u> .	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Додавання</i> <i>Транскодування</i>
10	So <u>dealing</u> with a lack of water is quite <u>ingrained in my soul</u> . As soon as I was <u>old enough</u> to learn how to write my name, I also learned that I need to <u>conserve</u> water.	Тож <u>постійна</u> нестача води стала <u>частиною</u> <u>мого</u> <u>повсякдення</u> . Щойно я навчилася писати своє ім'я, мене почали вчити <u>економити</u> воду.	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Вилучення</i> <i>Додавання</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Вилучення</i> <i>Модуляція</i>
11	My parents would constantly remind my <u>siblings</u> and I to close	Мої батьки постійно нагадували моїм <u>братам</u> , <u>сестрам</u> та мені	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Додавання</i>

	the tap when we brushed our teeth.	закривати кран, коли ми чистили зуби.		
12	We used to fill balloons with flour instead of water when we <u>played</u> . It's just as much fun, though. (Laughter)	Коли ми <u>бавилися</u> з кульками, ми насипали в них борошно замість води. Це теж дуже весело.	<i>Стратегія оповіді + стратегія емотивного зараження</i>	<i>Перестановка Дослівний переклад Емфатизація Вилучення</i>
13	And a few years ago, when my friends and I were <u>dared to do</u> the Ice Bucket Challenge, we <u>did that with sand</u> .(Laughter)	А декілька років тому, коли ми з друзями <u>вирішили</u> <u>приєднатися</u> до Ice Bucket Challenge, <u>ми</u> <u>замінили</u> воду піском.	<i>Стратегія оповіді + стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний Нейтралізація Модуляція Цілісне перетворення Вилучення</i>
14	And you might think that, <u>you know</u> , that's easy, sand is not <u>ice cold</u> . I <u>promise you</u> , sand goes everywhere, and it took ages <u>to get rid of</u> it.	Ви можете подумати, що це легко, бо пісок – це ж не <u>крига</u> . <u>Хочу вас</u> <u>запевнити</u> , що пісок потрапляє просто усюди, і <u>вичищати</u> його можна роками.	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Дослівний переклад Вилучення Емфатизація Цілісне перетворення Перестановка Конкретизація</i>
15	But what <u>perhaps I didn't realize</u> as I <u>played</u> with flour balloons as a child, and as I poured sand on my head as an adult, is that some of the techniques that seem <u>second nature</u> to me and to others who live in dry countries might help us all address what is fast becoming a global crisis.	Проте, можливо, <u>кидаючи</u> кульки із борошном у дитинстві та обсипаючись піском у дорослому віці, <u>я не усвідомлювала</u> , що такі <u>природні</u> для мене і жителів сухих країн речі насправді є техніками, що можуть допомогти запобігти глобальній кризі.	<i>Стратегія оповіді + стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад Модуляція Вилучення Перестановка Цілісне перетворення</i>
16	I wish to share three lessons <u>today</u> , <u>three lessons from water-poor countries</u> and how they survived and even <u>thrived</u> despite their	<u>Сьогодні</u> я хочу поділитися трьома уроками від <u>країн із дефіцитом води</u> , що <u>допомагають</u> їм виживати і навіть <u>розвиватися</u> попри	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Перестановка Дослівний переклад Вилучення Модуляція</i>

	water crisis.	водну кризу.		Додавання Нейтралізація
17	Lesson one: tell people how much water they really have.	Урок перший: розкажіть людям, скільки води насправді мають.	Стратегії комунікативно-го впливу орієнтовані на волевиявлення	Дослівний переклад
18	<u>Water levels in Melbourne</u> dropped to a <u>very low capacity</u> of almost 26 percent.	<u>Кількість води в Мельбурні</u> знизилася до <u>критично низького рівня</u> – лиш 26 відсотків.	Стратегія опису + стратегія доведення	Модуляція Транскодування Емфатизація Цілісне перетворення
19	But the city didn't yell at people. It didn't plead with them not to use water. <u>They</u> used <u>electronic billboards</u> to flash available levels of water to <u>all citizens</u> across the city. They were honestly telling <u>people</u> how much water they really have, and letting them take responsibility for themselves. By the end of the drought, <u>this</u> created such a <u>sense of urgency</u> as well as a sense of <u>community</u> .	Але місто не стало кричати на людей чи просити їх перестати користуватися водою. <u>Влада</u> просто почала показувати кількість води на білбордах по всьому місту. Вони просто чесно казали <u>містянам</u> , скільки води залишилося, і дозволяли взяти відповідальність на себе. До моменту, коли посуха закінчилася, цей <u>прийом спонукав людей до дії</u> та створив почуття <u>єдності</u> .	Стратегія опису	Дослівний переклад Об'єднання речень Цілісне перетворення Перестановка Вилучення Дослівний переклад Модуляція Цілісне перетворення Перестановка Цілісне перетворення Модуляція
20	<u>Nearly</u> one out of three <u>citizens in Melbourne</u> had <u>invested</u> in installing rainwater <u>holding tanks</u> for their own <u>households</u> .	Кожен третій <u>мешканець Мельбурну</u> <u>вклав свої гроші</u> у встановлення дощових <u>резервуарів</u> для своїх <u>пошешкань</u> .	Стратегія опису + стратегія доведення	Вилучення Заміна Транскодування Описовий переклад Вибір варіантного відповідника Модуляція
21	Taking me to lesson two: <u>empower</u> people to	Це стало моїм другим уроком: <u>дайте</u> людям	Стратегія декларування +	Дослівний переклад

	<u>save water.</u>	<u>МОЖЛИВІСТЬ ЕКОНОМИТИ</u> воду.	<i>Стратегії</i> <i>комунікативно</i> <i>го впливу</i> <i>орієнтовані на</i> <i>волевиявлення</i>	<i>Цілісне</i> <i>перетворення</i> <i>Модуляція</i>
23	<u>Within a span</u> of four years, more than 460,000 <u>showerheads</u> were replaced. When the <u>small regulator</u> was introduced, more than 100,000 orders of that were done. <u>Melbourne succeeded</u> in reducing the <u>water demands</u> per capita <u>by 50 percent.</u>	<u>Протягом</u> чотирьох років більше 460,000 <u>домівок було обладнано насадками.</u> Ще до того, як нову <u>насадку</u> було представлено, її замовили понад 100,000 <u>людей.</u> <u>Мельбурн зміг скоротити кількість спожитої води</u> на душу населення <u>вполовину.</u>	<i>Стратегія</i> <i>опису +</i> <i>стратегія</i> <i>доведення</i>	<i>Цілісне</i> <i>перетворення</i> <i>Додавання</i> <i>Модуляція</i> <i>Додавання</i> <i>Цілісне</i> <i>перетворення</i> <i>Перестановка</i> <i>Додавання</i> <i>Транскодування</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Додавання</i> <i>Модуляція</i> <i>Цілісне</i> <i>перетворення</i>
24	In the United <u>Arab Emirates, the second-most water-scarce country</u> in the world, <u>officials designed</u> what they called the " <u>Business Heroes Toolkit</u> " in 2010.	В Об'єднаних <u>Арабських Еміратах, країні, де дефіцит води другий у світі по масштабах,</u> у 2010 році <u>влада розробила</u> так званий " <u>Посібник для бізнес-героїв</u> ".	<i>Стратегія</i> <i>опису +</i> <i>стратегія</i> <i>доведення</i>	<i>Транскодування</i> <i>Перестановка</i> <i>Додавання</i> <i>Цілісне</i> <i>перетворення</i> <i>Конкретизація</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Перестановка</i>
25	The aim was to motivate <u>and empower businesses</u> to reduce water and energy consumption.	Його метою було мотивувати <u>компанії</u> зменшувати споживання води та електроенергії.	<i>Стратегія</i> <i>опису +</i> <i>стратегія</i> <i>роз'яснення</i>	<i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Конкретизація</i> <i>Перестановка</i>
26	Taking me to lesson three: look below the	Це і є третім уроком: дивіться на	<i>Стратегії</i> <i>комунікативно-</i> <i>го впливу</i>	<i>Дослівний переклад</i>

	surface.	прблему глибше.	<i>орієнтовані на волевиявлення</i>	<i>Модуляція</i>
27	<u>Singapore</u> is the eighth most water-scarce country in the world. It depends on imported water for almost 60 percent of its water needs.	Дефіцит води в <u>Сингапурі</u> є восьмим у світі за масштабами. <u>Країна</u> залежить від імпорту води на 60% від своїх потреб.	<i>Стратегія опису + стратегія доведення</i>	<i>Перестановка Транскодування Модуляція Цілісне перетворення Дослівний переклад Перестановка</i>
28	As more countries which used to be more <u>water rich</u> are becoming <u>water scarce</u> , I say we don't need to <u>reinvent the wheel</u> .	Усе більше держав, що колись мали <u>великі запаси води</u> , постають перед <u>проблемою її нестачі</u> , але їм не <u>потрібно винаходити велосипед</u> .	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Описовий переклад Дослівний переклад</i>
29	<u>If we just</u> look at what <u>water-poor countries</u> have done, the solutions <u>are out there</u> . Now it's really just up to all of us to take action.	<u>Достатньо</u> просто подивитися на те, що зробили <u>інші країни</u> , і <u>перейняти їх рішення</u> . Лиш від нас тепер залежить, чи будемо ми діяти.	<i>Стратегія доведення + Стратегії комунікативно-го впливу орієнтовані на волевиявлення</i>	<i>Цілісне перетворення Нейтралізація Цілісне перетворення Дослівний переклад</i>

Allan Savory «How to fight desertification and reverse climate change»,

TED2013, February 2013

Translated by Daryna Voytko

№	Текст оригіналу	Текст перекладу	Риторична стратегія	Перекладацька трансформація
1	<p>The most massive tsunami perfect storm is bearing down upon us.</p> <p>This perfect storm is mounting a grim reality, increasingly grim <u>reality</u>, and we are facing that reality with the <u>full</u> belief that we can solve our problems with technology, and that's <u>very</u> understandable.</p>	<p>Найбільше цунамі з ідеальним штормом нависає над нами.</p> <p>Цей ідеальний шторм створює сувору реальність, вкрай сувору, а ми зустрічаємо цю реальність з вірою, що можемо вирішити наші проблеми завдяки технологіям, і це зрозуміло.</p>	<p><i>Стратегія емотивного зараження</i></p> <p>+</p> <p><i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість</i></p>	<p><i>Дослівний переклад</i></p> <p><i>Дослівний переклад</i></p> <p><i>Вилучення</i></p> <p><i>Вилучення</i></p> <p><i>Вилучення</i></p>
2	<p><u>Now, this perfect storm</u> that we are facing is the result of our rising population, rising towards 10 billion people, land that is turning to desert, and, of course, climate change.</p>	<p><u>Сучасний</u> ідеальний шторм, який ми бачимо, є наслідком <u>високого</u> росту населення, який досягає 10 мільярдів людей. Земля стає пустелею. Безперечно, змінюється клімат.</p>	<p><i>Стратегія роз'яснення + стратегія доведення</i></p>	<p><i>Вилучення</i></p> <p><i>Додавання</i></p> <p><i>Додавання</i></p> <p><i>Членування речень</i></p> <p><i>Дослівний переклад</i></p>
3	<p>Desertification is a fancy <u>word</u> for land that is turning to desert, and this happens only when we <u>create</u> too much bare ground.</p>	<p>Опустелювання — красиве <u>слівце</u> для позначення землі, яка перетворюється в пустелю. Це трапляється лише тоді, коли ми <u>залишаємо</u> забагато оголеної землі.</p>	<p><i>Стратегія роз'яснення</i></p>	<p><i>Емфатизація</i></p> <p><i>Дослівний переклад</i></p> <p><i>Членування речення</i></p> <p><i>Конкретизація</i></p>
4	<p><u>And I</u> intend to focus on most of the <u>world's land</u> that is</p>	<p>Маю намір зосередитися на найбільших зонах, які</p>	<p><i>Стратегія роз'яснення</i></p>	<p><i>Вилучення</i></p> <p><i>Вилучення</i></p>

	turning to desert.	перетворюються в пустелю.		Генералізація
5	But <u>I</u> have for you a very simple message that <u>offers</u> more hope than <u>you</u> can imagine.	Але маю для вас дуже просте повідомлення, яке <u>дасть</u> більше надії, ніж можете собі уявити.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	Дослівний переклад Вилучення Модуляція Вилучення
6	<u>We have</u> environments where humidity is guaranteed throughout the year. On those, it is almost impossible <u>to create</u> vast areas of bare ground. <u>No matter what you do</u> , nature <u>covers it up so quickly</u> . And we have environments where <u>we have months of humidity followed by months of dryness</u> , and that is where desertification is occurring.	<u>Існує</u> природне середовище, де вологість гарантована цілий рік. Там майже неможливо <u>залишити</u> великі території оголеної землі. <u>Що б ви не робили</u> , природа <u>швидко запропонує свій покрив</u> . Також існують природні середовища, де місяці вологості <u>чергуються</u> місяцями посухи. Саме там виникає опустелювання.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	Заміна Дослівний переклад Модуляція Дослівний переклад Антонімічний переклад Перестановка Цілісне перетворення Вилучення Вибір варіантного відповідника Об'єднання речень Перестановка Дослівний переклад
7	About two thirds, <u>I would guess, of the world</u> is desertifying.	Приблизно дві третини <u>земної поверхні</u> стають пустелею.	<i>Стратегія декларування</i>	Вилучення Модуляція
8	I took this picture in the <u>Tihamah Desert</u> while <u>25 millimeters</u> -- <u>that's an inch of rain</u> -- <u>was falling</u> .	Я зробив це фото у пустелі <u>Тахама</u> , <u>коли випало 25 міліметрів</u> опадів.	<i>Стратегія оповіді</i> + <i>стратегія доведення</i>	Транскодування Перестановка Транскодування Вилучення

9	<p><u>Think of it in terms of drums</u> of water, <u>each containing 200 liters</u>. Over 1,000 drums of water fell on every <u>hectare</u> of that land that day.</p>	<p>Уявіть <u>ємності</u> води з <u>об'ємом</u> у 200 літрів. Більше 1000 ємностей випало на кожен <u>гектар</u> землі того дня.</p>	<p><i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на сферу волевиявлення</i></p> <p>+</p> <p><i>Стратегія роз'яснення</i></p>	<p><i>Конкретизація</i></p> <p><i>Вилучення</i></p> <p><i>Вибір варіантного відповідника</i></p> <p><i>Модуляція</i></p> <p><i>Транскодування</i></p> <p><i>Дослівний переклад</i></p> <p><i>Транскодування</i></p>
10	<p>Where had that water gone? <u>Some of it ran off</u> as flooding, but most of the water that soaked into the soil simply evaporated <u>out again</u>, exactly as it does in your garden if <u>you leave the soil uncovered</u>.</p>	<p>Куди поділася вода? <u>Частина зникла</u> у повені, але більша <u>частина</u> води, яка просочилася у ґрунт, просто <u>знову</u> випарувалася, точнісінько, як у вашому садку, якщо залишити ґрунт не накритим.</p>	<p><i>Стратегія емотивного зараження + стратегія роз'яснення</i></p>	<p><i>Дослівний переклад</i></p> <p><i>Конкретизація</i></p> <p><i>Генералізація</i></p> <p><i>Додавання</i></p> <p><i>Перестановка</i></p> <p><i>Вилучення</i></p>
11	<p>Now, the <u>environments</u> like you see here, dusty <u>environments</u> in <u>Africa</u> where I grew up, and I loved <u>wildlife</u>, and <u>so I grew up</u> hating livestock because of the damage they were doing. And then my university education as an ecologist reinforced my beliefs.</p>	<p>Те, що ви зараз бачите, — це запилене <u>африканське середовище</u>, де я виріс, полюбив <u>природу</u> і почав ненавидіти велику рогату худобу через те, яку шкоду вона робила. Потім моя екологічна освіта в університеті підтвердила мої переконання.</p>	<p><i>Стратегія роз'яснення + стратегія оповіді</i></p>	<p><i>Вилучення</i></p> <p><i>Заміна</i></p> <p><i>Перестановка</i></p> <p><i>Заміна</i></p> <p><i>Модуляція</i></p> <p><i>Вилучення</i></p> <p><i>Дослівний переклад</i></p> <p><i>Перестановка</i></p>
12	<p>When I was a <u>young man</u>, a young biologist in Africa, I was involved in setting aside marvelous areas as <u>future national parks</u>.</p>	<p>Коли я був <u>молодим</u>, молодим біологом в Африці, я був залучений до вибору надзвичайних територій до національних парків.</p>	<p><i>Стратегія оповіді</i></p>	<p><i>Дослівний переклад</i></p> <p><i>Генералізація</i></p> <p><i>Вилучення</i></p>
13	<p>Now no sooner — this was in the 1950s — and no sooner did we remove the <u>hunting, drum-beating people</u> to protect the animals, than the land</p>	<p>Як тільки (це відбувалося у 1950-ті рр.), як тільки ми виселили <u>мисливців з барабанами</u>, щоб зберегти тварин, стан землі почав</p>	<p><i>Стратегія опису</i></p>	<p><i>Дослівний переклад</i></p> <p><i>Модуляція</i></p> <p><i>Додавання</i></p>

	began to deteriorate, as you see in this park that we formed.	погіршуватися, як видно <u>на прикладі</u> цього парку, що ми створили.		
14	<u>Now, no livestock were involved</u> , but suspecting that we had too many elephants <u>now</u> , I did the research and I proved <u>we had too many</u> , and I <u>recommended</u> that <u>we would have to reduce their numbers and bring them down</u> to a level that the land could sustain.	<u>Худоба не могла цього зробити</u> . Припускаючи, що в нас <u>тепер</u> забагато слонів, я провів дослідження і підтвердив <u>це</u> . Я <u>запропонував</u> зменшити їх кількість до рівня, який зможе витримати земля.	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Вилучення</i> <i>Антонімічний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Членування речення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Членування речення</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Вилучення</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i>
15	<u>Now, that was a terrible decision for me to have to make</u> , and it was political dynamite, <u>frankly</u> .	<u>Я змушений був прийняти жакливе рішення</u> . <u>Відверто</u> , це була політична вибухівка.	<i>Стратегія оповіді + стратегія емотивного зараження</i>	<i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Заміна</i> <i>Членування речення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i>
16	<u>So our government formed a team of experts to evaluate my research</u> . They did. They agreed with me, and over the following years, we shot 40,000 elephants to <u>try to stop the damage</u> .	Наш уряд сформував команду експертів, щоб оцінити моє дослідження. Вони оцінили і погодилися зі мною. Протягом наступних років ми застрелили 40 000 слонів, <u>намагаючись</u>	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Об'єднання речень</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Членування речення</i>

		<u>усунути</u> проблему.		Дослівний переклад Вибір варіантного відповідника Нейтралізація
17	<u>Loving elephants as I do, that was the saddest and greatest blunder</u> of my life, and I will carry that to <u>my</u> grave.	<u>Маючи неймовірну любов до слонів, я зробив</u> найсумнішу та найбільшу <u>помилку</u> свого життя, і я заберу це в могилу.	<i>Стратегія оповіді</i> + <i>стратегія емотивного зараження</i>	Перестановка Додавання Емфатизація Цілісне перетворення Нейтралізація Вилучення
18	One <u>good thing</u> did come out of it. It made me absolutely determined to devote my life to <u>finding solutions</u> .	<u>Втім</u> , був також один <u>позитивний момент</u> у цьому. Це змусило мене цілеспрямовано присвятити своє життя <u>вирішенню проблеми</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i>	Додавання Перестановка Емфатизація Конкретизація Дослівний переклад Модуляція
19	When I came to the United States, I got a shock, to find national parks <u>like this one</u> desertifying <u>as badly as anything</u> in <u>Africa</u> .	Коли я приїхав у Сполучені Штати, я був шокований дізнатися, що національні парки <u>піддаються</u> опустелюванню <u>так само</u> , як в <u>Африці</u> .	<i>Стратегія оповіді</i>	Дослівний переклад Вилучення Додавання Нейтралізація Вилучення Транскодування
20	<u>So</u> I then began <u>looking</u> at all the research <u>plots</u> I could over the <u>whole</u> of the Western United States where cattle had been removed to prove that it would stop desertification, but I found the opposite, as we see on this research station, where this grassland that was green in 1961, by 2002	Я почав <u>вивчати</u> дослідницькі <u>графіки</u> , які міг <u>отримати</u> , по західній частині США, де рогату худобу виселили, щоб довести, що це зупинить опустелювання. Але я натрапив на протилежне. Як ми бачимо на цій дослідницькій	<i>Стратегія оповіді</i> + <i>Стратегія роз'яснення</i>	Вилучення Модуляція Нейтралізація Додавання Вилучення Дослівний переклад Членування речення

	<u>had changed to that situation.</u>	станції, де степ ще був зеленим 1961 року, до 2002 <u>він став таким.</u>		Дослівний переклад Членування речення Дослівний переклад Цілісне перетворення
20	<u>And the authors of the position paper on climate change from which I obtained these pictures attribute this change to "unknown processes."</u>	Автори <u>дослідницьких робіт</u> по зміні клімату, у яких я отримав ці <u>світлини</u> , визначають ці зміни як "невідомі процеси".	<i>Стратегія роз'яснення</i>	Вилучення Дослівний переклад Конкретизація Заміна Вибір варіантного відповідника
21	What we had failed to understand was that these seasonal humidity <u>environments</u> of the world, the soil and the vegetation developed with very large numbers of <u>grazing animals</u> , and <u>that these grazing animals</u> developed with <u>ferocious pack-hunting predators</u> .	Ми не зуміли зрозуміти, що ці сезонні <u>зони</u> вологості у світі, ґрунт і рослинність, розвиваються завдяки великій кількості <u>тварин, які пасуться і</u> , власне, розвиваються з дикими хижаками, які полюють стадами.	<i>Стратегія опису + стратегія роз'яснення</i>	Дослівний переклад Перестановка Описовий переклад Вилучення Вилучення Нейтралізація Описовий переклад
22	<u>Now</u> , the main defense against <u>pack-hunting predators</u> is <u>to get into herds</u> , and the larger the herd, <u>the safer the individuals</u> . <u>Now</u> , large herds dung and urinate all over their own food, and they have to keep moving, and it was that movement that prevented the <u>overgrazing</u> of plants, while the periodic trampling ensured good <u>cover of the soil</u> , as we see where a <u>herd has passed</u> .	Найголовніший захист проти хижаків — це приналежність до стада, чим більше стадо, <u>тим більша індивідуальна безпека</u> . Великі стада <u>залишають гній та урину на своїй їжі</u> . Вони постійно мають рухатися. І саме цей рух перешкоджає <u>знищенню пасовиська</u> , коли періодичне витопування створює хороше <u>ґрунтове покриття</u> , як ми бачимо там, де	<i>Стратегія роз'яснення</i>	Вилучення Вилучення Цілісне перетворення Перестановка Модуляція Вилучення Додавання Членування речення Дослівний переклад Емфатизація

		<u>пройшло стадо.</u>		<i>Перестановка</i> <i>Перестановка</i>
23	<u>Now</u> , all of that grass you see aboveground has to decay biologically before the next <u>growing season</u> , and if it <u>doesn't</u> , the <u>grassland</u> and the soil begin to die. <u>Now</u> , if it does not decay biologically, <u>it shifts to oxidation</u> , which is a very slow <u>process</u> , and this <u>smothers and kills grasses, leading to a shift to woody vegetation and bare soil, releasing carbon.</u>	Уся трава, яку ви бачите на поверхні, має розкластися біологічно перед наступним сезоном <u>вегетацій</u> . Якщо цього <u>не станеться, степ і ґрунт почнуть помирати</u> . Якщо вона не розкладеться біологічно, <u>почнеться окислювання (вкрай повільне)</u> , яке <u>"душить" та вбиває траву, перетворюючи її на лісисту рослинність і оголюючи ґрунт</u> . <u>Потім виділяється вуглець</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i> + <i>Стратегія доведення</i>	<i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Членування речення</i> <i>Вилучення</i> <i>Конкретизація</i> <i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Членування речення</i> <i>Додавання</i>
24	To prevent that, we have traditionally <u>used fire</u> .	Щоб перешкодити цьому, ми зазвичай <u>спалювали усе</u> .	<i>Стратегія опису</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Додавання</i>
25	But fire also <u>leaves the soil bare</u> , releasing carbon, and worse than that, <u>burning one hectare of grassland gives off more, and more damaging, pollutants than 6,000 cars</u> .	Але вогонь також <u>оголює землю, вивільняючи вуглець</u> . Ба більше, <u>випалювання одного гектару степу вивільняє більше руйнівних забруднювачів, аніж 6 000 машин</u> .	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія доведення + стратегія емотивного зараження</i>	<i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Заміна</i> <i>Членування</i> <i>Емфаїзація</i> <i>Нейтралізація</i>

26	And we are burning in <u>Africa</u> , every single year, more than one billion hectares of <u>grasslands</u> , and almost <u>nobody is talking</u> about it.	Ми палимо в <u>Африці</u> кожного року більше мільярда гектарів <u>пасовищ</u> . І майже <u>всі</u> про це <u>мовчать</u> .	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Членування</i> <i>Антонімічний переклад</i>
27	We justify the burning, as scientists, because it does <u>remove</u> the dead material and it allows the plants to grow.	Ми, як учені, виправдовуємо випалювання, тому що це <u>видаляє</u> мертву матерію і дозволяє рослинам рости.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Конкретизація</i> <i>Переставка</i>
28	What are we going to do?	Що нам робити далі?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i>
29	There is only one option, I'll <u>repeat to you</u> , only one option <u>left</u> to climatologists and scientists, and that is to do the <u>unthinkable</u> , and to use <u>livestock, bunched and moving</u> , as a proxy for former herds and predators, and <u>mimic</u> nature.	Є лише один варіант. Повторюю, є лише один варіант для кліматологів і науковців, а це означає зробити <u>неможливе</u> і залучити <u>домашню худобу</u> , яка рухається стадами, як посередник між попередніми стадами і хижаками, щоб <u>скопіювати</u> природу.	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість</i> + <i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Членування</i> <i>Вилучення</i> <i>Вилучення</i> <i>Емфатизація</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Описовий переклад</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i>
30	So let's do that.	Давайте зробимо це.	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на сферу волевиявлення</i>	<i>Дослівний переклад</i>
31	And I <u>found</u> there were <u>planning techniques</u> that I <u>could take</u> and adapt to our biological <u>need</u> , and from those I developed what we call holistic	Я <u>дізнався</u> про <u>методи планування</u> , які можна пристосувати до наших біологічних <u>проблем</u> . Завдяки цьому я створив те, що ми називаємо	<i>Стратегія оповіді</i> + <i>Стратегія</i>	<i>Модуляція</i> <i>Перестановка</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i>

	management and planned grazing, a planning process, and <u>that does address all of nature's complexity</u> and our social, environmental, economic <u>complexity</u> .	цілісним керуванням і запланованим випасом. <u>Цей запланований процес вирішує головоломку</u> природи і наші соціальні, екологічні та економічні <u>проблеми</u> .	<i>роз'яснення</i>	<i>Вилучення</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Членування речення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Членування</i> <i>Компенсація</i> <i>Модуляція</i> <i>Перестановка</i> <i>Емфатизація</i> <i>Цілісне перетворення</i>
32	Let's look at some results.	Погляньмо на деякі результати.	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на сферу волевиявлення</i>	<i>Дослівний переклад</i>
33	Their river is dry despite the rain just having ended, and <u>we have 150,000 people on almost permanent food aid</u> .	Ріка суха попри те, що дощі шойно закінчилися. Майже <u>постійно</u> 150 000 людей потребують <u>допомоги харчами</u> .	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Членування речення</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i>
34	I began helping a family in the <u>Karoo Desert</u> in the 1970s <u>turn the desert</u> that you see on the right <u>there back to grassland</u> , and <u>thankfully</u> , now their grandchildren <u>are</u> on the land with hope for the future.	В 1970-х я почав допомагати сім'ї у пустелі <u>Карру зупинити опустелювання</u> , як ви бачити праворуч, і <u>перетворити все на зелений степ</u> . <u>На щастя</u> , зараз їхні онуки <u>живуть</u> на землі з надією на майбутнє.	<i>Стратегія опису</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Транскодування</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Конкретизація</i> <i>Додавання</i> <i>Членування</i>

				речення Цілісне перетворення Конкретизація
35	And look at the amazing change in this one, where that gully has completely healed <u>using nothing but</u> livestock mimicking nature, and once more, <u>we have</u> the third generation of that family on that land <u>with their flag still flying</u> .	Подивіться на неймовірну зміну ось тут, де яр повністю зцілювся <u>завдяки лише випасу</u> худоби, імітуючого природу. Знову-таки, вже третє покоління сім'ї <u>піднімає прапор</u> на цій землі.	<i>Стратегія емотивного зараження + стратегія роз'яснення</i>	Дослівний переклад Антонімічний переклад Додавання Членування речення Вилучення Модуляція
36	The vast grasslands of <u>Patagonia</u> are turning to desert as you see here. The man in the middle is an Argentinian researcher, and he has documented the steady decline of that land over the years as they kept reducing <u>sheep numbers</u> .	Величезні степи <u>Патагонії</u> перетворюються у пустелю, як ви бачите. Чоловік посередині — аргентинський вчений, який задокументував стабільне погіршення землі протягом років у зв'язку зі зменшенням <u>кількості овець</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i>	Транскодування Дослівний переклад Дослівний переклад Перестановка
37	They put 25,000 sheep in one flock, really mimicking nature now with planned grazing, and they have <u>documented</u> a 50-percent increase in the <u>production</u> of the land in the first year.	Вони зібрали 25 тисяч овець в одне стадо, справді імітуючи природу з планом випасу. Вони <u>зафіксувала</u> 50-відсоткове покращення <u>плодючості</u> землі в перший же рік.	<i>Стратегія опису + стратегія доведення</i>	Дослівний переклад Членування речення Модуляція Цілісне перетворення
38	<u>Ninety-five percent</u> of that land can only feed people from animals.	<u>95%</u> землі може прогодувати людей лише завдяки тваринам.	<i>Стратегія доведення</i>	Цілісне перетворення Дослівний переклад
39	What we are doing <u>globally</u> is causing climate change as much as, <u>I believe</u> , fossil fuels, and maybe more	<u>Глобально</u> ми змінюємо клімат так само як, вірю, викопне паливо, навіть, можливо, більше.	<i>Стратегія декларування</i>	Перестановка Дослівний переклад Вилучення

	than <u>fossil fuels</u> .			Вилучення
40	I believe I've shown you how we can work with nature at very low <u>cost</u> to <u>reverse</u> all this.	Вірю, що я показав, як можна працювати з природою з малими <u>витратами</u> , щоб <u>зупинити</u> це.	Стратегія декларування	Вилучення Дослівний переклад Модуляція Генералізація
41	We are already doing so on about 15 million hectares on five continents, and people who <u>understand</u> far more about carbon than I do calculate that, for illustrative <u>purposes</u> , if we do what I am showing you here, we can take enough carbon out of the atmosphere and <u>safely</u> store it in the grassland soils for thousands of years, and if we just do that on about half the world's grasslands that I've shown you, we can take <u>us</u> back to pre-industrial <u>levels</u> , while feeding people.	Ми вже це робимо на близько 15 мільйонах гектарів на п'яти континентах. Люди, які <u>знають</u> набагато більше про вуглець, ніж я, порахували для ілюстрації, що якщо ми робитимемо те, що я вам показую, ми зможемо вилучити достатньо вуглецю з атмосфери і <u>без ризику</u> зберігати його в степових ґрунтах тисячоліттями . Якщо так зробити на половині світових степів, які я вам показав, ми можемо повернути передіндустріальний <u>стан</u> і нагодувати людей.	Стратегія доведення + Стратегія роз'яснення + Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на сферу волевиявлення + Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість	Дослівний переклад Членування речення Дослівний переклад Конкретизація Вилучення Дослівний переклад Модуляція Членування речення Дослівний переклад Вилучення Цілісне перетворення
42	I can <u>think</u> of almost nothing that offers more hope for our planet, for your children, and their children, and all of humanity.	Я не можу <u>придумати</u> нічого іншого, що б додало надії нашій планеті, нашим дітям, їхнім дітям і всьому людству.	Стратегія декларування	Антонімічний переклад Конкретизація Дослівний переклад

David Sedlak “4 ways we can avoid a catastrophic drought”, TEDxMarin,

September 2015

Translated by Solomiya Kholyavko

№	Текст оригіналу	Текст перекладу	Риторична стратегія	Перекладацька трансформація
1	<u>Our grandparents' generation</u> created an amazing system of canals and reservoirs that made it possible for people to live in places where there wasn't a lot of water.	<u>Покоління наших дідусів та бабусь</u> створило дивовижну систему каналів та резервуарів, які дали змогу людям жити в місцях, де не було багато води.	<i>Стратегія опису</i> + <i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Перестановка</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i>
2	For example, during the <u>Great Depression</u> , they <u>created the Hoover Dam</u> , which in turn, <u>created Lake Mead</u> and made it possible for the cities of <u>Las Vegas</u> and <u>Phoenix</u> and <u>Los Angeles</u> to provide water for people who lived in a really dry place.	Наприклад, під час Великої <u>Депресії</u> спорудили <u>Греблю Гувера</u> , яка, у свою чергу, створила водосховище <u>Мід</u> і зробила можливим для таких міст як <u>Лас-Вегас</u> , <u>Фінікс</u> та <u>Лос-Анджелес</u> забезпечити водою людей, які жили в дуже посушливому місці.	<i>Стратегія опису</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Конкретизація</i>
3	In the <u>20th</u> century, we literally spent trillions of dollars building infrastructure <u>to get</u> water to our cities.	В <u>XX</u> столітті ми буквально витратили трильйони доларів на будівництво інфраструктури, щоб <u>добувати</u> воду для наших міст.	<i>Стратегія опису</i>	<i>Компенсація</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i>
4	This figure shows you the change in the <u>lake level</u> of Lake <u>Mead</u> that happened in the last 15 years. You can see starting around <u>the year 2000</u> , the <u>lake level</u> started to drop.	Графік покаже вам зміну <u>рівня озера Мід</u> , яка відбулась за останні 15 років. Ви бачите, що починаючи приблизно з <u>2000 року</u> , <u>рівень озера</u> почав спадати.	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Транскодування</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i>

5	In the year 2007, the third largest city in <u>Australia</u> , <u>Brisbane</u> , came within 6 months of running out of water.	В 2007 році третє за величиною місто в <u>Австралії</u> , <u>Брисбен</u> , за 6 місяців стикнулось із закінченням <u>запасів</u> води.	<i>Стратегія опису</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Перестановка</i> <i>Додавання</i>
6	A similar drama is playing out today in <u>São Paulo</u> , <u>Brazil</u> , where the main <u>reservoir</u> for the city <u>has gone from</u> being completely full in 2010, to being nearly empty today as the city approaches the <u>2016 Summer Olympics</u> .	Схожа драма відбувається сьогодні в <u>Сан-Паулу</u> , <u>Бразилія</u> , де основне <u>водосховище</u> міста <u>перетворилося</u> з повністю наповненого в 2010, до практично порожнього сьогодні, позаяк місто наближається до <u>Літніх Олімпійських ігор 2016</u> .	<i>Стратегія опису</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Перестановка</i> <i>Додавання</i>
7	I think that there's a better way to solve our urban water crisis and I think that's to open up four new <u>local sources of water</u> that I liken to faucets.	Я вважаю, що є кращий шлях розв'язання міської водної кризи, і, на мою думку, це відкриття чотирьох нових місцевих <u>водних ресурсів</u> , які я прирівнюю до кранів.	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Конкретизація</i>
8	If we can make smart investments in these new <u>sources of water</u> in the coming years, we can solve our <u>urban water problem</u> and decrease the likelihood that we'll ever <u>run across</u> the effects of a catastrophic drought.	Якщо ми зможемо зробити розумні інвестиції у ці нові <u>водні ресурси</u> в прийдешні роки, то зможемо розв'язати <u>водну проблему міста</u> і зменшимо ймовірність того, що коли-небудь <u>стикнемось</u> з ефектами катастрофічної посухи.	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Транскодування</i> <i>Перестановка</i> <i>Конкретизація</i>
9	But my own experiences working with some of the <u>world's most water-starved cities</u> in the last decades have shown me that we have the	Проте мій власний досвід роботи з деякими найбільш безводними містами світу за останні десятиліття показав мені, що в нас є	<i>Стратегія оповіді</i> + <i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Перестановка</i>

	technologies and the <u>management skills</u> to actually transition away from imported water, and that's what I want to tell you about <u>tonight</u> .	технології та <u>навички управління</u> , щоб, власне, перейти від імпортованої води, і саме про це я хочу вам <u>сьогодні</u> розповісти.		<i>Транскодування</i> <i>Перестановка</i> <i>Конкретизація</i>
10	One of the great tragedies of <u>urban development</u> is that as our cities <u>grew</u> , we started covering all the surfaces with concrete and <u>asphalt</u> . And when we did that, we had to build <u>storm</u> sewers to <u>get</u> the water that fell on the cities out before it could cause flooding, and that's a waste of a vital water resource.	Одна з найбільших трагедій <u>розвитку міста</u> – це те, що із <u>розвитком</u> міст ми почали покривати всі поверхні бетоном та <u>асфальтом</u> . І коли ми це зробили, нам прийшлося будувати <u>водні</u> стоки, аби <u>позбутися</u> води, що випадає у містах, перед тим, як вона спричинить потоп, і це є марнуванням <u>життєво необхідного</u> водного ресурсу.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Модуляція</i> <i>Транскодування</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Модуляція</i> <i>Емфатизація</i> <i>Додавання</i>
11	<u>Now, I know</u> what some of you are probably thinking. "The answer to our problem is to start building great big <u>tanks</u> and attaching them to the downspouts of our <u>roof gutters</u> , rainwater harvesting."	<u>Здогадуюсь</u> , про що деякі з вас, ймовірно, думають. "Відповідь нашій проблемі – це розпочати будівництво величезних <u>резервуарів</u> і приєднати їх до стічних труб наших <u>ринв</u> , збираючи <u>врожай</u> дощової води".	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Модуляція</i> <i>Додавання</i>
12	But if you live in a place where it mainly rains in the winter <u>time</u> and most of the <u>water demand</u> is in the summertime, it's not a <u>very cost-effective</u> way to solve a water problem.	Але якщо ви проживаєте в місці, де здебільшого дощить взимку, а найбільша <u>потреба у воді</u> припадає на літо, то це не є економічно ефективним шляхом вирішення водної проблеми.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Вилучення</i>

13	And if you <u>experience</u> the effects of a multiyear drought, like <u>California's</u> currently experiencing, you just can't build a rainwater <u>tank</u> that's big enough to solve your problem.	І якщо ви <u>переживаєте</u> впливи багаторічної посухи, як це наразі переживає <u>Каліфорнія</u> , ви не можете лише збудувати водний <u>резервуар</u> , достатньо великий для розв'язання проблеми.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Модуляція</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Транскодування</i> <i>Перестановка</i>
14	I think there's a lot more practical way to <u>harvest</u> the <u>stormwater</u> and the rainwater that <u>falls</u> in our cities, and that's to <u>capture it and let it percolate into the ground</u> .	Я вважаю, що є набагато практичніший шлях, аби <u>зібрати</u> дощову воду, що <u>випадає</u> в наших містах, <u>зберегти</u> її і <u>дати їй можливість</u> просочитись у <u>грунт</u> .	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Конкретизація</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Конкретизація</i>
15	For example, historically, <u>Los Angeles</u> has obtained about a third of its water <u>supply</u> from a massive <u>aquifer</u> that underlies the <u>San Fernando Valley</u> .	Наприклад, історично так <u>склалось</u> , що <u>Лос-Анджелес</u> отримує близько третини водного <u>запасу</u> з масивного <u>водоносного горизонту</u> , що заходиться під Долиною <u>Сан-Фернандо</u> .	<i>Стратегія опису</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Додавання</i> <i>Транскодування</i> <i>Вилучення</i> <i>Модуляція</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Перестановка</i>
16	Now, when you look at the water that comes off of your roof and <u>runs off of</u> your lawn and <u>flows down the gutter</u> , you might say to yourself, "Do I really want to drink that <u>stuff</u> ?"	Але якщо ви поглянете на воду, яка стікає з ваших дахів і газонів і тече <u>ринвою вниз</u> , ви, певно, скажете собі: "Чи я дійсно хочу <u>це</u> пити?"	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Модуляція</i> <i>Нейтралізація</i>
17	And in the <u>process</u> of passing through the wetland and percolating through the ground, the water encounters microbes that live on the <u>surfaces</u> of the plants and the surfaces	Проходячи крізь <u>водно-болотяні</u> угіддя та просочуючись в землю, вода стикається з мікробами, що живуть на <u>поверхні</u> рослин та	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Додавання</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i>

	of the soil, and that purifies <u>the water</u> .	на поверхні ґрунту, і саме це її очищує.		<i>Заміна</i>
18	And if the water's still not clean enough to drink after it's been through this <u>natural treatment process</u> , the city can <u>treat</u> it again when they pump it back out of the <u>groundwater aquifers</u> before they deliver it to people to drink.	І якщо вода все ще не достатньо чиста, щоб її пити, після цих <u>етапів природної очистки</u> місто може <u>очистити</u> її знову, коли качатиме її назад із <u>водоносного горизонту</u> , перед тим як доставити людям, щоб пити.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Конкретизація</i> <i>Вилучення</i>
19	The second tap that we need to open up to solve our urban water problem will flow with the wastewater that comes out of our sewage treatment plants.	Другий кран, який нам потрібно відкрити, щоб розв'язати водну проблему міста, тектиме із стічними водами, які витікають із очисних споруд.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Вилучення</i> <i>Генералізація</i>
20	In the first <u>step</u> in this process we pressurize the water and pass it through a <u>reverse osmosis membrane</u> : a thin, permeable plastic <u>membrane</u> that allows water molecules to pass through but traps and retains the <u>salts</u> , the viruses and the organic chemicals that might be present in the wastewater.	На першому <u>етапі</u> цього процесу ми пресуємо воду і пропускаємо її крізь <u>мембрану зворотнього осмосу</u> : тонка, проникна пластикова <u>мембрана</u> , яка дає змогу водним молекулам проходити крізь, проте перехоплює та стримує <u>сіль</u> , віруси та органічні хімікати, які можуть бути присутніми в стічних водах.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Трансcoderування</i> <i>Заміна</i>
21	In the second <u>step</u> in the process, we add a small amount of <u>hydrogen peroxide</u> and shine ultraviolet light on the water. The ultraviolet light <u>cleaves</u> the hydrogen peroxide into two parts that are called	На другому <u>етапі</u> процесу ми додаємо малу частку <u>перекису водню</u> і світимо ультрафіолетом на воду. Ультрафіолетове світло <u>розчеплює</u> перекис водню на дві частини, які	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Конкретизація</i> <i>Перестановка</i> <i>Дослівний переклад</i>

	<u>hydroxyl radicals</u> , and these hydroxyl radicals are very <u>potent</u> forms of <u>oxygen</u> that break down most organic chemicals. After the water's been through this two-stage process, it's safe to <u>drink</u> .	називаються <u>гідроксилами</u> , і ці гідроксили є <u>діючими</u> формами <u>оксигену</u> , який розчеплює більшість органічних речовин. Після того як вода пройшла цей двоетапний процес, вона безпечна для <u>споживання</u> .		<i>Конкретизація</i> <i>Вилучення</i> <i>Транскодування</i> <i>Конкретизація</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Генералізація</i>
22	I know, I've been studying <u>recycled</u> water using every <u>measurement technique</u> known to modern science for the past 15 years.	Я це точно знаю, я вивчаю <u>перероблену</u> воду, використовуючи кожен <u>метод виміру</u> , що є відомим сучасній науці останні 15 років.	<i>Стратегія</i> <i>декларування</i>	<i>Додавання</i> <i>Емфатизація</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i>
23	Well, in <u>California</u> , we already recycle about 40 billion <u>gallons</u> a <u>year</u> of wastewater through the <u>two-stage</u> <u>advanced</u> treatment process I was telling you about.	Ну що ж, в <u>Каліфорнії</u> ми <u>щорічно</u> вже перероблюємо близько 40 мільярдів <u>галонів</u> стічних вод за допомогою <u>двоетапного</u> процесу очистки, про який я вам розповідав.	<i>Стратегія</i> <i>оповіді</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Перестановка</i> <i>Модуляція</i> <i>Вилучення</i>
24	That's enough water to be the <u>supply</u> of about a million people if it were their <u>sole water supply</u> .	Цієї води достатньо, щоб <u>забезпечити</u> близько мільйона людей, якщо б це був <u>запас ґрунтової води</u> .	<i>Стратегія</i> <i>роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Конкретизація</i> <i>Перестановка</i> <i>Модуляція</i>
25	The third tap that we need to open up will not be a tap at all, it will be a kind of virtual tap, <u>it will be the water conservation</u> that we manage to do.	Третім кран, який нам потрібно відкрутити, не буде краном взагалі, це буде такий собі віртуальний кран, <u>раціональне використання води</u> , яке нам вдається здійснювати.	<i>Стратегія</i> <i>роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Цілісне перетворення</i>
26	And the place where we <u>need to think about water conservation</u> is <u>outdoors</u> because in California and other	І місцем, де нам <u>потрібно задуматись</u> над <u>раціональним водокористуванням</u> , є вулиця, оскільки в	<i>Стратегії</i> <i>комунікативного впливу</i> <i>орієнтовані на</i>	<i>Конкретизація</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне</i>

	modern American cities, about half of our water use happens outdoors.	Каліфорнії та інших сучасних містах Америки приблизно половина водного користування відбувається назовні.	волевиявлення + Стратегія роз'яснення	перетворення Модуляція Перестановка
27	With these four sources of water, we can <u>move away</u> from our reliance on imported water.	З цими чотирма джерелами води ми можемо <u>позбутися залежності</u> від імпортованої води.	Стратегія доведення	Дослівний переклад Емфатизація
28	Through <u>reform</u> in the way we <u>landscape</u> our surfaces and our properties, we can reduce <u>outdoor water use</u> by about 50 percent, thereby increasing the <u>water supply</u> by 25 percent. We can recycle the water that makes it into the <u>sewer</u> , thereby increasing our water supply by 40 percent. And we can make up the difference through a combination of <u>stormwater harvesting</u> and <u>seawater desalination</u> .	Через <u>зміну</u> , завдякі якій ми <u>впорядковуємо</u> земельну поверхню та наше господарство, ми зможемо зменшити <u>використання непитної води</u> на 50 відсотків, таким чином збільшуючи запаси води на 25 відсотків. Ми можемо преробляти воду, яка тече <u>стічними трубами</u> , тим самим збільшуючи наш запас води на 40 відсотків. Ми можемо здійснити зміни за допомогою комбінації зібраної дощової води та опріснення моської води.	Стратегія доведення + Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість	Дослівний переклад Генералізація Цілісне перетворення Додавання Перестановка Модуляція Перестановка Модуляція Дослівний переклад Модуляція Додавання Дослівний переклад Перестановка Модуляція Вибір варіантного відповідника
29	So, let's create a water <u>supply</u> that will be able to withstand any of the challenges that climate change throws at us in the coming years. Let's create a water supply that uses local sources and leaves more water in the <u>environment</u> for fish and for food. Let's	Тому створімо такий <u>запас</u> води, який зможе протистояти будь-яким викликам, які кидатиме нам зміна клімату в прийдешні роки. Створімо водний запас, який використовує місцеві ресурси та залишає більше води у	Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення + Стратегія роз'яснення	Дослівний переклад Модуляція Перестановка Дослівний переклад Вибір варіантного відповідника Дослівний переклад

	<p>create a water system that's consistent with out environmental values. And let's do it for our children and our grandchildren and let's tell them this is the system that they have to take care of in the future because it's our last chance to create a new kind of water system.</p>	<p><u>довкіллі</u> для риби та для їжі. Створімо водну систему, яка є сумісною з нашими цінностями довкілля. Зробімо це для наших дітей та онуків і скажімо їм, що це система, про яку їм варто піклуватись у майбутньому, тому що вона – наш останній шанс створити новий тип водної системи.</p>		<p><i>Перестановка</i> <i>Дослівний переклад</i></p>
--	---	--	--	--

Michael Shellenberger “How fear of nuclear power is hurting the environment”, TEDSummit, June 2016

Translated by Oleg Leshchuk

№	Текст оригіналу	Текст перекладу	Риторична стратегія	Перекладацька трансформація
1	Have you heard the <u>news</u> ? We're <u>in</u> a clean energy revolution.	Ви чули про <u>новину</u> ? Ми <u>ввійшли</u> в <u>еру</u> революції в чистій енергетиці.	<i>Стратегія емотивного зараження + стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад Заміна Цілісне перетворення Перестановка Додавання</i>
2	And where I live in <u>Berkeley, California</u> , it <u>seems like</u> every day I <u>see</u> a <u>new</u> roof with new solar panels <u>going up</u> , electric car <u>in the driveway</u> .	Тут, де я живу, у <u>Берклі</u> в <u>Каліфорнії</u> , кожного дня я є <u>свідком</u> того, як <u>черговий дах</u> <u>обростає</u> сонячними панелями, електромобілі <u>заповонюють</u> <u>дороги</u> .	<i>Стратегія оповіді</i>	<i>Дослівний переклад Транскодування Вилучення Цілісне перетворення Модуляція Цілісне перетворення Емфатизація Цілісне перетворення</i>
3	Germany sometimes gets half its power from solar, and <u>India</u> is <u>now committed</u> to building 10 times more <u>solar</u> than we have in California, by the year 2022.	Німеччина інколи отримує половину всієї енергії завдяки сонцю, та <u>Індія</u> <u>прийняла рішення</u> спорудити в 10 разів більше <u>сонячних панелей</u> , ніж є у нас в Каліфорнії, до 2022 року.	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад Транскодування Вилучення Модуляція Додавання Вибір варіантного відповідника Перестановка</i>

4	<u>And so</u> you might start to ask: Is this whole global warming problem going to be a lot easier to solve than <u>anybody</u> imagined?	Ви можете почати запитати: чи цю проблему глобального потепління буде вирішити значно простіше, ніж <u>ми</u> думали?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Перестановка</i> <i>Заміна</i>
5	<u>That was the question we wanted to know</u> , so my colleagues and I decided to <u>take a deep dive</u> into the data.	<u>Нам теж стало цікаво</u> , тому я разом із колегами вирішили <u>ретельно проаналізувати</u> інформацію.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i>
6	The first thing is that <u>clean energy</u> has been increasing. This is electricity from clean energy sources over the last 20 years.	По-перше, <u>виробництво</u> відновлюваної енергетики росте. Ось електрика із відновлюваних джерел, отримана впродовж останніх 20 років.	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Додавання</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i>
7	But when you look at the <u>percentage</u> of global electricity from clean energy sources, it's actually been in decline from 36 percent to 31 percent.	Але якщо ви поглянете на <u>частку</u> світової енергетики із відновлюваних джерел, <u>то переконаєтесь</u> , що насправді триває спад із 36 до 31 відсотків.	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Додавання</i>
8	And <u>if you care about</u> climate change, you've got to go in the opposite direction to 100 percent of our electricity from clean energy sources, as quickly as possible.	<u>І якщо вам не байдужа</u> зміна клімату, то слушно піти у протилежному напрямку <u>та домогатися збільшення обсягу</u> енергії із відновлюваних джерел до 100 відсотків якомога швидше.	<i>Стратегія доведення + Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення</i>	<i>Антонімічний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Додавання</i> <i>Дослівний переклад</i>
9	<u>Now, you might wonder</u> , "Come on, how much could five percentage points of global electricity be?"	<u>Отже, у вас може промайнути думка</u> : "Ну ж бо, 5 відсотків споживання світової електроенергії – <u>це ж</u>	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Перестановка</i> <i>Цілісне</i>

		<u>дріб'язок?"</u>		<i>перетворення</i> <i>Додавання</i>
10	Well, it turns out to be quite a bit. It's the equivalent of 60 nuclear plants the size of <u>Diablo Canyon, California's last nuclear plant</u> , or 900 solar <u>farms the size of Topaz</u> , which is one of the biggest solar farms in the world, and certainly our biggest in California.	Насправді, це не так уже й мало. Це еквівалентно 60 атомним електро-станціям із потужністю, як у <u>Діабло Каньйоні</u> , останньою АЕС у <u>Каліфорнії</u> , чи 900 сонячним <u>електро-станціям на зразок Топазу</u> , яка є однією із найбільших сонячних електро-станцій у світі, і, безсумнівно, найбільшою в Каліфорнії.	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Тарнскодування</i> <i>Компенсація</i> <i>Модуляція</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i>
11	Over the last couple of years -- really 2013, 2014 -- we prematurely <u>retired</u> four nuclear <u>power plants</u> . They were almost entirely replaced with <u>fossil fuels</u> , and so the consequence was that we wiped out almost as much clean energy electricity that we get from solar.	Протягом останніх кількох років -- а саме 2013, 2014 роки -- ми передчасно <u>вивели з експлуатації</u> чотири <u>АЕС</u> . Їх майже повністю замінили <u>викопним паливом</u> , і, як наслідок, ми позбулися майже такої ж кількості чистої електроенергії, яку ми беремо із Сонця.	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Компенсація</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Заміна</i>
12	What about Germany?	Як щодо Німеччини?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i>
13	They're doing a lot of clean energy. But when you look at the <u>data</u> , <u>German</u> emissions have actually been going up since 2009, and there's really <u>not anybody</u> who's going to tell you that they're going to <u>meet</u> their climate commitments in 2020.	Там виробляють велику <u>кількість</u> чистої енергії. Але коли ви подивитесь на <u>цифри</u> , то побачите, що <u>там</u> викиди насправді зростають із 2009, і <u>ніхто</u> уже вам навіть не скаже, що вони <u>дотримуються</u> своїх домовленостей щодо клімату до	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Додавання</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Заміна</i> <i>Антонімічний переклад</i>

		2020.		Конкретизація
14	We met with all the top <u>officials</u> -- <u>solar, nuclear, the rest</u> -- and what they told us is, "We're <u>actually</u> having more serious problems than both Germany and California. We don't have <u>backup</u> ; we don't have all the natural gas. And that's just the start of it. Say we want to get to 100 <u>gigawatts</u> by 2022. But last year we did just five, and the year before that, we did five."	Ми зустрілися з усіма <u>високопосадовцями у сфері енергетики</u> -- і ось що вони нам сказали: "Ми зіткнулися зі значно серйознішими проблемами, ніж Німеччина і Каліфорнія <u>разом узяті</u> . У нас немає <u>резервів</u> : у нас немає природнього газу. І це лише початок. Припустимо, що ми хочемо виробляти 100 <u>мегаватів до 2022 року</u> . Але минулого року ми отримали лише п'ять і позаминулого року знову ж таки п'ять."	<i>Стратегія оповіді + стратегія доведення + Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість</i>	Дослівний переклад Модуляція Цілісне перетворення Вилучення Вилучення Перестановка Додавання Модуляція Дослівний переклад Додавання Компенсація Дослівний переклад Дослівний переклад
15	So, let's just take a closer look at <u>nuclear</u> .	Давайте ретельніше розглянемо <u>ядерну енергетику</u> .	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення</i>	Дослівний переклад Додавання
16	During a year, a single <u>plant can provide power</u> 92 percent of the time.	Упродовж року одна <u>АЕС виробляє струм</u> протягом 92 відсотків <u>експлуатації</u> .	<i>Стратегія доведення</i>	Заміна Модуляція Вибір варіантного відповідника Додавання
17	So nuclear seems like a <u>pretty good</u> option, but there's this big problem with it, which all of you, I'm sure, are aware of, which is that people really don't like it.	Тому ядерна <u>енергетика</u> здається <u>правильним</u> вибором, проте в ній криється значна проблема, про яку, я впевнений, ви знаєте: людям вона зовсім не подобається.	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія декларування</i>	Додавання Вилучення Нейтралізація Додавання Дослівний переклад
18	And I think, understandably, engineers <u>look</u> at those	Я вважаю, <u>що цілком виправданим є те, що інженери звертають</u>	<i>Стратегія декларування</i>	Додавання

	<u>concerns</u> and look for technological <u>fixes</u> .	увагу на ці <u>проблеми</u> та шукають технологічні <u>вирішення</u> .		Конкретизація Конкретизація Модуляція
19	That's why <u>Bill Gates</u> is in China <u>developing advanced reactors</u> .	Ось чому <u>Білл Гейтс</u> у Китаї <u>працює над реакторами нового покоління</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i>	Транскодування Модуляція Перестановка Цілісне перетворення
20	And I, myself, have been very excited about it.	Мене це також надзвичайно зацікавило.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	Цілісне перетворення
21	So when the climate scientist, <u>James Hansen</u> , asked if I wanted to <u>go to China</u> with him and look at the <u>Chinese advanced nuclear program</u> , I <u>jumped at the chance</u> .	Коли кліматолог <u>Джеймс Хансен</u> запитав, чи я хочу з ним <u>відвідати Китай</u> і перевірити будівництво новітнього ядерного <u>реактора</u> , <u>то я не повірив власному щастю</u> .	<i>Стратегія оповіді</i>	Дослівний переклад Транскодування Конкретизація Вилучення Цілісне перетворення Цілісне перетворення
22	The presentations were all very exciting and very promising; they have multiple reactors that they're working on. The time came for the thorium reactor, and <u>a bunch of us</u> were excited.	Презентації були дуже захопливими та багатообіцяючими, вони працюють над багатьма реакторами. Коли настав час для показу торієвого реактора, ми були схвильовані.	<i>Стратегія оповіді</i>	Дослівний переклад Перестановка Дослівний переклад Вилучення
23	They went through the whole presentation, they got to the timeline, and they <u>said</u> , "We're going to have a <u>thorium molten salt reactor</u> ready for sale to the world by 2040." And I was like, "What?" (Laughter)	Вони показали всю презентацію, у них закінчувався час і вони <u>повідомили</u> : "У нас буде <u>торієвий реактор</u> , що працює на розплавах солей, готовий для світового <u>ринку</u> до 2040 року." Я лише спромігся сказати: "Що?" (Сміх)	<i>Стратегія оповіді + стратегія емотивного зараження</i>	Дослівний переклад Конкретизація Вилучення Додавання Додавання Цілісне перетворення

24	<u>Let's take safety.</u>	<u>Давайте розглянемо безпеку.</u>	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення</i>	<i>Цілісне перетворення</i>
25	<u>You know</u> , despite what people think, it's hard to figure out how to make nuclear power much safer.	<u>Розумієте</u> , навіть незважаючи на думку людей, <u>дуже</u> важко дізнатися, як зробити атомну енергію безпечнішою.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Додавання</i>
26	<u>And what about the waste?</u>	<u>Поговоримо про відходи?</u>	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Цілісне перетворення</i>
27	If you take all the nuclear waste <u>we've ever made in the United States</u> , put it on a football field, <u>stacked it up</u> , it would only reach 20 feet high.	Якщо ви зберете усі ядерні відходи <u>за всю історію США</u> , розмістите їх на футбольному полі, <u>поскладаєте штабелями</u> , то його висота буде лише <u>6 метрів</u> .	<i>Стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Компенсація</i> <i>Емфатизація</i> <i>Компенсація</i>
28	And so, let's <u>do</u> solar and wind and efficiency and conservation. Let's accelerate the advanced nuclear <u>programs</u> .	Гайда, давайте <u>вдосконалювати</u> сонячну та вітрову енергетики, берегти природу. Давайте розвивати новітні ядерні <u>технології</u> .	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення + Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість</i>	<i>Перестановка</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Додавання</i> <i>Цілісне перетворення</i>
29	I think we should triple the amount of money we're spending on it.	Я вважаю, що нам варто потроїти обсяг інвестицій на них.	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Дослівний переклад</i>
30	But I just think the most important thing, if we're going to overcome the climate crisis, is <u>to keep in mind</u> that the cause of the clean energy crisis isn't from within our <u>machines</u> , it's from within ourselves.	Але, на мій погляд, найважливішим є те, що коли ми збираємося подолати кліматичну кризу, тоді необхідно <u>пам'ятати</u> , що причина кризи чистої енергетики не в нашому <u>обладнанні</u> , вона криється в нас самих.	<i>Стратегія декларування + стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановки</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Генералізація</i>

Alex Steffen “The route to a sustainable future”, TEDGlobal 2005, July 2005

Translated by Liubov Redka

№	Текст оригіналу	Текст перекладу	Риторична стратегія	Перекладацька трансформація
1	<u>Picture a little Earth</u> , circling around the sun.	Уявіть обертання Землі навколо сонця.	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення</i>	Конкретизація Вилучення Перестановка
2	<u>You know</u> , about a million years ago, a bunch of monkeys <u>fell out of trees</u> , <u>got a little clever</u> , <u>harnessed fire</u> , invented the printing press, made, you know, luggage with wheels on it. <u>And, you know</u> , built the society that we now live in.	Мільйон років тому кілька мавп <u>відмовилось</u> від дерев, <u>порозумнішали</u> , <u>приборкали</u> вогонь, вигадали друкарство, розробили, знаєте, валізи на колесах. Ну і, звісно, побудували суспільство, в якому ми зараз живемо.	<i>Стратегія опису + стратегія емотивного зараження</i>	Вилучення Дослівний переклад Цілісне перетворення Цілісне перетворення Цілісне перетворення Дослівний переклад
3	If everybody on the planet lived the way we did, we'd need between five, six, seven, <u>some people even say 10 planets to make it</u> . Clearly we don't have 10 <u>planets</u> . Again, you know, <u>mental</u> , visual, 10 planets, one planet, 10 planets, one planet. Right?	Якби кожен на цій планеті жив так, як живемо ми, нам було б потрібно 5, 6 чи 7, <u>а за деякими підрахунками</u> , навіть 10 планет, щоб <u>вжити</u> . Очевидно, що у нас немає 10-ти <u>планет</u> . І знову, уявляємо: 10 планет - 1 планета, 10 планет - 1 планета. Розумієте?	<i>Стратегія роз'яснення + Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість + стратегія емотивного зараження</i>	Дослівний Цілісне перетворення Перестановка Цілісне перетворення Дослівний переклад Заміна Дослівний переклад Вилучення Дослівний переклад
4	But I will ask the question, what's the alternative?	Але я спитаю наступне – яка альтернатива?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	Дослівний переклад

5	And I would say that, at the moment, the alternative is unimaginable.	І я сказав би, що, на даний момент, альтернативу уявити неможливо.	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Дослівний переклад</i>
6	<u>A lot of times</u> , when I do a <u>talk</u> like this, I talk about things that <u>everybody in this room</u> I'm sure has already heard of, but most people haven't.	<u>Часто</u> , коли я проводжу подібні <u>виступи</u> , я говорю про речі, про які, я впевнений, всі тут <u>присутні</u> вже чули, але більшість людей – ні.	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія декларування</i>	<i>Модуляція</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Заміна</i> <i>Вилучення</i> <i>Модуляція</i>
7	So I thought today I'd do something a little different, and talk about what we're looking for, rather than <u>saying</u> , you know, rather than <u>giving you tried-and-true</u> examples.	Тому я вирішив сьогодні зробити щось інше, і розкажу про те, що ми шукаємо, замість <u>наводити</u> , скажімо, вже усім <u>відомі</u> приклади.	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія декларування</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Цілісне перетворення</i>
8	Here, for example, is <u>Vancouver</u> , which if you haven't been there, <u>you ought to go</u> for a visit. It's a fabulous city.	Ось, наприклад, <u>Ванкувер</u> ; <u>відвідайте його</u> , якщо ви там не бували. Це чудове місто.	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення + стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний перекладу</i> <i>Транскодування</i> <i>Перестановка</i> <i>Нейтралізація</i>
10	They're actually managing to talk North <u>Americans</u> out of <u>driving</u> cars, which is a <u>pretty great thing</u> .	Їм вдається відмовити Північну <u>Америку</u> від використання машин, що є <u>великим внеском</u> .	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Заміна</i> <i>Вилучення</i> <i>Цілісне перетворення</i>
14	<u>I encourage you</u> to look on Worldchanging if you're into it.	Знайомтесь із Worldchanging ближче.	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення</i>	<i>Вилучення</i> <i>Цілісне перетворення</i>
15	And there's a <u>statistic</u> I often <u>like</u> to <u>use</u> , which is that we're adding a city of <u>Seattle</u> every four days, a city the size of Seattle to the planet every four days.	Є <u>статистична цифра</u> , яку я <u>люблю</u> <u>наводити</u> , а саме – ми додаємо таке місто, як <u>Сіетл</u> , місто, розмірами як Сіетл, до нашої планети кожні	<i>Стратегія емотивного зараження + стратегія доведення</i>	<i>Конкретизація</i> <i>Емфатизація</i> <i>Модуляція</i> <i>Транскодування</i>

		чотири дні.		Дослівний переклад Перестановка
16	I was giving a talk about two months ago, <u>and this guy, who'd done some work with the U.N.</u> , came up to me and was really flustered, and he said, look, <u>you've got that totally wrong; it's totally wrong.</u> It's every seven days.	Я виступав близько двох місяців тому, коли до мене підійшов <u>співробітник ООН</u> , він був такий схвильований та й каже, мов, у вас <u>абсолютно, повністю неправильні дані</u> . Кожні сім днів.	<i>Стратегія оповіді + Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомості</i>	Дослівний переклад Вилучення Перестановка Цілісне перетворення Компенсація Вилучення Цілісне перетворення Дослівний переклад
18	And I would <u>personally</u> say that we have to <u>craft</u> new political realities, not only in places like <u>India, Afghanistan, Kenya, Pakistan</u> , what have you, but here at home as well.	І я, власне, наполягаю, що нам необхідно <u>створити</u> нові політичні реалії, і не лише в таких місцях, як <u>Індія, Афганістан, Кенія, Пакистан</u> та інших, але й у нас вдома.	<i>Стратегія декларування + Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення</i>	Дослівний переклад Вилучення Генералізація Транскодування
19	<u>That it's not just that we have to sort of</u> imagine there being a different, vague possibility <u>out there</u> , but we need to start acting a little bit more on that possibility. We need to start doing things like Lula, President of Brazil.	<u>Дарма</u> просто уявляти, що <u>десь</u> колись буде інша, невиразна вірогідність, а треба починати діяти трохи більше <u>у відповідності із цією</u> вірогідністю. Нам треба почати діяти, як Лула, президент Бразилії.	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення + стратегія роз'яснення</i>	Цілісне перетворення Перестановка Дослівний переклад Додавання Дослівний переклад Транскодування
20	How many <u>people</u> <u>knew</u> of <u>Lula</u> before today?	Скільки з вас <u>чули</u> про <u>президента Лулу</u> до сьогодні?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	Заміна Цілісне перетворення Додавання
21	<u>OK, so, much, much better</u> than the average crowd, I can tell you	<u>В принципі, значно більше</u> , ніж зазвичай, це точно скажу.	<i>Стратегія декларування</i>	Цілісне перетворення Вилучення

	that.			<i>Дослівний переклад</i>
22	"A Force More Powerful" is a video game that, <u>while you're playing it</u> , it teaches you how to engage in non-violent insurrection and regime change. (Laughter)	"A Force More Powerful" - це відеогра, яка навчає вас, як залучитись до ненасильницького повстання та зміни режиму. (Сміх)	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i>
23	You get <u>grassroots</u> solutions, things that work for people who have no capital or limited access. You get barefoot solar engineers carrying solar panels into the remote mountains. You get access to distance medicine.	Ви отримаєте <u>масові</u> рішення, які спрацюють для людей без капіталу чи доступу. Ви отримаєте босих геліотехніків, які несуть сонячні панелі у далекі гори. Ви отримаєте доступ до дистанційної медицини.	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість + стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Дослівний переклад</i>
24	Here's a design for harvesting rainwater that's super cheap and available to <u>people in the developing world</u> . Here's a <u>design</u> for <u>distilling</u> water using sunlight.	Ось модель збору дощової води – дуже дешева і доступна <u>жителям країн, що розвиваються</u> . <u>Ось модель опріснення</u> води за допомогою сонячного світла.	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість + стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Конкретизація</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Дослівний переклад</i>
25	Here's a fog-catcher, which, if you live in a moist, <u>jungle-like</u> area, will <u>distill</u> water from the air that's clean and drinkable.	Ось перехоплювач туману, який для мешканців вологих, <u>лісових</u> місцевостей буде <u>дистилювати</u> воду з повітря і робити її чистою та питною.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Транскодування</i> <i>Модуляція</i>
26	I just <u>love</u> this, you <u>know</u> -- I mean carrying water is such a drag, and somebody just came up with the idea of well, what if you rolled it.	<u>Мені</u> так <u>подобається</u> це, адже нести воду - це такий тягар, а у когось з'явилась ідея, мовляв, чому б її не котити.	<i>Стратегія декларування + стратегія емотивного зараження + стратегія роз'яснення</i>	<i>Заміна</i> <i>Нейтралізація</i> <i>Вилучення</i> <i>Дослівний переклад</i>
27	Exactly, this is a landmine-detecting	Точно, це квітка-детектор мін. Якщо ви	<i>Стратегія</i>	<i>Дослівний переклад</i>

	flower. If you are living in <u>one of the</u> places where the roughly half-billion <u>unaccounted</u> for mines are scattered, you can fling these seeds out into the field. <u>And as they grow up, they will</u> grow up around the mines, their roots will detect the chemicals in them, and where the flowers turn red you don't step.	живете в місцях, де розсіяні близько півмільярда <u>ще не знайдених</u> мін, ви можете розкидати таке насіння по полю. І <u>воно</u> проростатиме навколо мін, його корені будуть виявляти їхні хімікати, і де квітки ставатимуть червоними, туди ступати не можна.	<i>роз'яснення</i>	<i>Перестановка</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Модуляція</i> <i>Перестановка</i> <i>Вилучення</i> <i>Заміна</i> <i>Дослівний переклад</i>
28	<u>Yeah</u> , so seeds that could save your life. <u>You know?</u> (Applause)	<u>Тобто</u> , насіння може врятувати ваше життя. (Оплески)	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i>
29	I also love it because it seems to me that the <u>example</u> , the tools we use to change the world, ought to be beautiful in themselves.	Я також захоплююсь цим тому, що здається, ніби інструменти, які ми використовуємо для зміни світу, повинні бути красивими самі по собі.	<i>Стратегія декларування</i> + <i>Стратегія емотивного зараження</i> + <i>стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i>
30	<u>We've got to make</u> something better than what we've got.	<u>Нам</u> треба зробити щось краще за те, що вже маємо.	<i>Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на волевиявлення</i>	<i>Заміна</i> <i>Дослівний переклад</i>
31	I think that, <u>in fact</u> , that all of the past is but the beginning of a beginning.	Я, <u>власне</u> , думаю, що все минуле є лише початком початку	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Перестановка</i> <i>Дослівний переклад</i>

Morgan Vague “These bacteria eat plastic”, TEDxMtHood, October 2018

Translated by Anastasiya Degtyarova

№	Текст оригіналу	Текст перекладу	Риторична стратегія	Перекладацька трансформація
1	By 2050, researchers estimate that there will be more plastic in the ocean than fish.	Дослідники припускають, що до 2050 року в океанах буде більше пластику, ніж риби.	Стратегія доведення	Перестановка Дослівний переклад
2	Despite our best efforts, only nine percent of all plastic we use winds up being recycled.	Незважаючи на всі зусилля, лише дев'ять відсотків усього пластику, що використовується, проходить переробку.	Стратегія доведення	Дослівний переклад Конкретизація
3	And even worse, plastic is incredibly tough and durable and researchers estimate that it can take anywhere from 500 to 5,000 years to fully break down.	Ще гірше те, що пластик неймовірно міцний та зносостійкий: вчені підраховали, що потрібно від 500 до 5000 років для його повного розпаду.	Стратегія роз'яснення + Стратегія доведення	Дослівний переклад Вибір варіантного відповідника Вилучення
4	It leaches harmful chemical contaminants into our oceans, our soil, our food, our water, and into us.	Він розпадається на шкідливі хімічні забруднювачі, що потрапляють в океани, ґрунт, їжу, воду та в нас самих.	Стратегія роз'яснення	Цілісне перетворення Дослівний переклад Додавання
5	So how did we wind up with so much plastic waste?	Чому ж така кількість відходів із пластику?	Стратегія емотивного зараження	Цілісне перетворення
6	Well, it's simple. Plastic is cheap, durable, adaptable, and it's everywhere.	Усе просто, пластик – це дешевий, зносостійкий, адаптивний матеріал, доступний усюди.	Стратегія роз'яснення	Об'єднання речень Дослівний переклад Додавання Цілісне перетворення
7	Bacteria are microscopic living	Бактерії – це мікроскопічні живі	Стратегія	Дослівний переклад

	beings invisible to the <u>naked</u> eye that live everywhere, in all sorts of diverse and extreme <u>environments</u> , from the human gut, to soil, to skin, to vents in the ocean floor, reaching temperatures of <u>700 degrees Fahrenheit</u> .	істоти, невидимі для <u>неозброєного ока</u> , і живуть всюди, в найрізноманітніших та екстремальних <u>умовах</u> , від людських кишок, до ґрунту, шкіри і до тріщин на дні океану, де температура досягає <u>370 градусів за Цельсієм</u> .	<i>роз'яснення</i>	<i>Модуляція</i> <i>Модуляція</i> <i>Перестановка</i> <i>Компенсація</i>
8	<u>Now, fortunately for me, I'm from</u> one of the most polluted cities in <u>America, Houston, Texas</u> . (Laughs)	<u>Мені пощастило жити в</u> одному з найбільш забруднених міст <u>Америци -- Х'юстоні, що у штаті Техас</u> . (Сміх)	<i>Стратегія оповіді + стратегія емотивного зараження</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Додавання</i>
9	In my hometown <u>alone</u> , there are seven <u>EPA-designated Superfund sites</u> . These are sites that are so polluted, that the government has deemed their cleanup a national priority.	<u>Лише</u> у моєму рідному місті є сім <u>ділянок</u> програми Superfund <u>Управління з охорони довкілля США</u> . Ці ділянки настільки забруднені, що уряд оголосив їхнє очищення національним пріоритетом.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Перестановка</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Компенсація</i> <i>Конкретизація</i> <i>Дослівний переклад</i>
10	So I decided to <u>trek around</u> to these sites and collect soil samples <u>teeming with bacteria</u> .	Тож я вирішила <u>пройтися</u> цими ділянками і зібрати зразки ґрунту, <u>що кишать</u> бактеріями.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Генералізація</i> <i>Перестановка</i> <i>Описовий переклад</i>
11	I started toying with a <u>protocol, which is fancy science talk for a recipe</u> . And what I was trying to cook up was a carbon-free <u>media</u> , or a <u>food-free</u> environment. An environment without the usual carbons, or food, that bacteria, like	Я почала бавитися з <u>протоколом, а якщо простою ненауковою мовою – з рецептом</u> . Я намагалась приготувати середовище без карбону, <u>тобто без їжі</u> . Середовище без звичних вуглеців, або їжі, яку бактерії, як і люди, потребують для	<i>Стратегія оповіді + Стратегія роз'яснення + Стратегії комунікативного впливу орієнтовані на підсвідомість</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Транскодування</i> <i>Антонімічний</i> <i>Дослівний переклад</i>

	us humans, need to live.	життя.		<i>Перестановка</i> <i>Вилучення</i> <i>Описовий переклад</i> <i>Дослівний переклад</i>
12	I would <u>feed</u> my bacteria <u>polyethylene terephthalate</u> , or <u>PET</u> plastic.	Я <u>згодувала</u> моїм бактеріям <u>поліетилентерефталат</u> , або <u>ПЕТ</u> .	<i>Стратегія оповіді</i> + <i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Транскодування</i> <i>Вилучення</i>
13	<u>PET plastic</u> is the most widely <u>produced</u> plastic in the world. It's used in all sorts of food and drink containers, with the most notorious example being plastic water bottles, of which we humans currently go through at a rate of one million per minute.	<u>ПЕТ</u> – найбільш широко <u>розповсюджений</u> пластик у світі. Він використовується для різноманітної тари для їжі та напоїв. Найбільш відомий приклад -- пластикові пляшки для води, яких ми, люди, викидаємо один мільйон штук за хвилину.	<i>Стратегія роз'яснення</i> + <i>стратегія доведення</i>	<i>Транскодування</i> <i>Вилучення</i> <i>Модуляція</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Членування речення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i>
14	<u>See</u> , this type of experiment <u>would act as a screen</u> for bacteria that had adapted to their <u>plastic-polluted environment</u> and evolved the incredibly cool ability to eat <u>PET plastic</u> .	<u>Розумієте</u> , такого типу експеримент <u>мав сприяти пошуку</u> бактерій, що пристосувалися до <u>середовища, забрудненого пластиком</u> , і розвинули в собі неймовірно круту здібність споживати ПЕТ.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Модуляція</i> <i>Описовий переклад</i> <i>Вилучення</i>
15	So how do these bacteria do this?	Як же їм це вдається?	<i>Стратегія емотивного зараження</i>	<i>Цілісне перетворення</i>
16	Well, <u>it's</u> actually pretty simple. Just as we humans digest carbon or food into chunks of sugar that we then use for energy, so too <u>do</u> my bacteria.	Насправді, <u>все</u> досить просто. Так само, як ми, люди, перетравлюємо вуглець, тобто їжу, у шматочки цукру, які використовуємо для вироблення енергії, так і мої	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Заміна</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i>

		бактерії.		
17	<u>Now, enzymes</u> are simply compounds that exist in all living things. There are many different types of enzymes, but basically, they <u>make processes go forward</u> , such as the digestion of food into energy.	<u>Просто кажучи, ензими</u> – це сполуки, що існують у всьому живому. Існує багато різних типів ензимів, але всі вони, по суті, <u>активізують</u> процеси перетворення їжі в енергію.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Цілісне перетворення</i> <i>Транскодування</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Модуляція</i> <i>Вилучення</i>
18	And I think, given the current scope of our plastic pollution <u>problem, I think it sounds pretty useful.</u>	При нинішньому масштабі забруднення пластиком, <u>гадаю, що це має допомогти.</u>	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Перестановка</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Цілісне перетворення</i>
19	The statistics <u>I shared with you</u> on just how much plastic waste has accumulated on our planet are daunting. <u>They're scary.</u>	<u>Як я вже казала,</u> статистика кількості відходів пластику, що накопичилися по нашій планеті, приголомшу. <u>Вона</u> лякає.	<i>Стратегія доведення + стратегія емотивного зараження</i>	<i>Перестановка</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Дослівний переклад</i> <i>Перестановка</i> <i>Заміна</i> <i>Дослівний переклад</i>
20	And I think they highlight that while <u>reducing, reusing</u> and recycling are important, they alone are not going to be enough to solve this problem.	Думаю, вона підкреслює, що хоч <u>зменшення вживання, повторне використання</u> і переробка <u>пластику</u> важливі, їх самих недостатньо для вирішення цієї проблеми.	<i>Стратегія декларування + стратегія доведення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Описовий переклад</i> <i>Додавання</i>
21	And this is where <u>I think</u> bacteria might be able to help <u>us</u> out.	І саме тут, <u>мені здається,</u> бактерії мають допомогти.	<i>Стратегія декларування</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Вилучення</i>
22	After all, if plastic is everywhere and these bacteria eat plastic, isn't	Зрештою, якщо пластик усюди, а ці бактерії їдять <u>саме</u>	<i>Стратегія емотивного</i>	<i>Дослівний переклад</i>

	there a risk of these bacteria getting out in the <u>environment</u> and <u>wreaking havoc</u> ?	пластик, чи нема ризику того, що ці бактерії потраплять в <u>навколишнє середовище</u> і <u>спричинять руйнування</u> ?	<i>зараження</i>	<i>Додавання</i> <i>Вибір варіантного відповідника</i> <i>Нейтралізація</i>
23	<u>Well, the short answer is no</u> , and I'll tell you why. These bacteria <u>are</u> already in the environment.	<u>Коротко відповім</u> – ні, і ось чому: ці бактерії вже <u>присутні</u> в навколишньому середовищі.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Заміна</i> <i>Об'єднання речень</i> <i>Перестановка</i> <i>Конкретизація</i>
24	The bacteria <u>in my</u> research are not genetically modified <u>frankenbugs</u> .	Бактерії, <u>що я</u> досліджую, не <u>якісь</u> генетично модифіковані <u>мутанти</u> .	<i>Стратегія роз'яснення + стратегія емотивного зараження</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Заміна</i> <i>Додавання</i> <i>Емфатизація</i>
25	These are naturally <u>occurring</u> bacteria that have simply adapted to their <u>plastic-polluted environment</u> and evolved the incredibly <u>gnarly</u> ability to eat PET plastic.	Це природні бактерії. Просто вони пристосувалися до <u>середовища, забрудненого пластиком</u> , і розвинули <u>надзвичайне</u> вміння вперто їсти ПЕТ.	<i>Стратегія роз'яснення</i>	<i>Дослівний переклад</i> <i>Вилучення</i> <i>Членування речення</i> <i>Перестановка</i> <i>Описовий переклад</i> <i>Цілісне перетворення</i> <i>Вилучення</i>